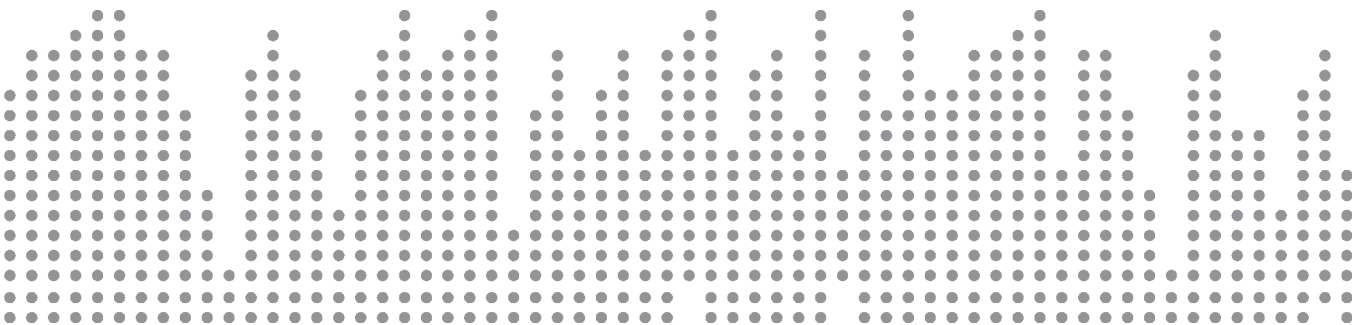

Instituut voor de nationale rekeningen

De satellietrekening van de instellingen zonder winstoogmerk

2000 - 2001

 CENTRE
D'ECONOMIE
SOCIALE
UNIVERSITE DE LIEGE

 NationaleBank
VAN BELGIË

Inhoud van de publicatie

De satellietrekening van de instellingen zonder winstoogmerk (IZW's) wordt opgesteld volgens de definities van het Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts (United Nations, New-York, 2003). Zij is opgesteld op basis van de versie van de gedetailleerde nationale rekeningen gepubliceerd op 30 september van het vorige jaar.

De publicatie bestaat uit drie delen. Het eerste deel bespreekt de gebruikte methodologie en levert commentaar over de resultaten. Het tweede deel bevat de tabellen van de satellietrekening. Het derde deel, ten slotte, geeft een overzicht van de gebruikte nomenclaturen.

De publicatie wordt op twee gegevensdragers ter beschikking gesteld, een elektronische en een papieren. Enerzijds verschijnt ze in de loop van februari op de internet site van de Nationale Bank van België (www.nbb.be). Gelijktijdig worden de cijfergegevens van de satellietrekening van de IZW's ook verspreid via de gegevensbank Belgostat on line. Anderzijds wordt in de loop van maart de publicatie in boekvorm verspreid.

© Instituut voor de nationale rekeningen – Nationale Bank van België, Brussel.

Alle rechten voorbehouden.
De volledige of gedeeltelijke verveelvoudiging van deze brochure voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan mits bronvermelding.

ISSN 1780-6739

Inhoudstafel

Voorwoord	7
COMMENTAAR	
I. Methodologie	9
1. Het project van een satellietrekening van de instellingen zonder winstoogmerk (IZW's)	9
1.1. Het gebrek aan globale statistische informatie over de verenigingssector	9
1.2. De behandeling van de verenigingen in de nationale rekeningen	9
1.2.1. De institutionele uitsplitsing van de verenigingssector	10
1.2.2. Het gevaar voor een onderschatting van de productie van de markt-IZW's	10
1.2.3. Het niet-meerekenen van het vrijwilligerswerk	11
1.2.4. Het gebrek aan detaillering van de NACE-nomenclatuur	11
1.3. De opbouw van een aangepaste methodologie	11
1.3.1. De satellietrekening als instrument	11
1.3.2. Het model van een satellietrekening van de IZW's	12
1.3.2.1. Definitie van de populatie van de satellietrekening	12
1.3.2.2. Systemen van de classificatie van de IZW's	12
1.3.2.3. De drie versies	13
1.3.2.4. De tabellen van de satellietrekening	13
1.3.2.5. Implementatie van de satellietrekening in België	14
2. De belgische satellietrekening van de IZW's	14
2.1. Definitie van de populatie	14
2.1.1. De juridisch-institutionele omschrijving	14
2.1.2. Bijzonderheden	15
2.1.2.1. Openbare VZW's	15
2.1.2.2. VZW's zonder vrijheid van lidmaatschap	15
2.1.2.3. Verenigingen zonder bezoldigd personeel	16
2.2. Classificatiesystemen	16
2.2.1. De sectorisatie van de IZW's in België	16
2.2.2. De activiteiten-nomenclatuur	16
2.3. Architectuur van de satellietrekening	17
2.3.1. De versies	17
2.3.2. De tabellen	18
2.3.2.1. De tabellen van de satellietrekening van het INR	18
2.3.2.2. Aanvullende analyse van het vrijwilligerswerk	18
2.4. Samenhang met de nationale rekeningen	19
2.4.1. Gegevensbronnen	19
2.4.1.1. Administratieve bestanden	19
2.4.1.2. Gegevens van de structurenquête bij de verenigingen	19
2.4.1.3. Enquête inzake vrijwilligerswerk	19
2.4.2. De berekening van de aggregaten	19
II. Synthese van de resultaten	21
1. De satellietrekening van de IZW's in enkele cijfers	21
2. Demografie van de verenigingen	21
2.1. De populatie van de satellietrekening	21
2.2. De rechtsvormen	22
2.3. De activiteiten van de IZW's	22
3. Productie en toegevoegde waarde van de IZW's	23
4. Bezoldigde tewerkstelling van de IZW's	24
5. Productiekosten van de IZW's	24
6. Courante middelen van de IZW's	25

TABELLEN

1	Rekening van de IZW's	2
2	Bestedingen van de IZW's (per bedrijfstak)	6
3	Middelen van de IZW's (per bedrijfstak)	8
4	Overdrachten van de IZW's (per bedrijfstak)	10
5	Gesalarieerde werkgelegenheid in de IZW's (per bedrijfstak)	12
6	Rekeningen van de totale economie (per institutionele sector)	14
7	Productie (per institutionele sector en bedrijfstak)	22
8	Toegevoegde waarde (per institutionele sector en bedrijfstak)	24
9	Aantal werknemers in de IZW's (per institutionele sector en bedrijfstak)	26

AANVULLENDE ANALYSE

	Problemen in verband met het meten van het vrijwilligerswerk in de instellingen zonder winstoogmerk	1
1.	Inleiding	1
2.	Definitie van het vrijwilligerswerk in de instellingen zonder winstoogmerk	1
3.	Het vrijwilligerswerk integreren in de structuur van de satellietrekening	2
3.1	"c"-versie van de satellietrekening	2
3.2	Toekenning van een geldwaarde aan vrijwilligerswerk	2
4.	Gegevens verzamelen	3
4.1	Definiëring van de populatie	3
4.2	Keuze van het staal	3
4.3	Uitwerking van de vragenlijst	4
5.	De gegevens verwerken	4
5.1	Het aantal waarnemingen en de kwaliteit van de verkregen antwoorden	4
5.2	De extrapolatie en het probleem van de atypische waarnemingen	5
6.	Integratie van het vrijwilligerswerk in de satellietrekening	5
6.1	De demografie van het vrijwilligerswerk in de IZW's	5
6.2	Weerslag van een monetaire boeking van het vrijwilligerswerk in de IZW's	6
7.	Synthesetabellen	8
	Tabel A.1 – Het vrijwilligerswerk in de IZW's, België, 2001, per N-IZW-bedrijfstak	8
	Tabel A.2 – Het vrijwilligerswerk in de IZW's, België, 2001, per institutionele sector	8
	Tabel B.1 – Impact van de toekenning van een monetaire waarde aan het vrijwilligerswerk in de IZW's, België, 2001, per N-IZW-bedrijfstak	8
	Tabel B.2 – Impact van de toekenning van een monetaire waarde aan het vrijwilligerswerk in de IZW's, België, 2001, per institutionele sector	9

BIJLAGEN

I.	Nomenclaturen	13
1.	Overeenstemmingstabel tussen de N-IZW-activiteitennomenclatuur en de NACE-BEL-activiteitennomenclatuur	13
2.	Overeenstemmingstabel tussen de ICNPO-activiteitennomenclatuur en de N-IZW-activiteitennomenclatuur	16

Voorwoord

Het Instituut voor de Nationale Rekeningen verstrekt in deze publicatie voor het eerst gegevens van de satellietrekening van de instellingen zonder winstoogmerk. Ze hebben betrekking op de jaren 2000 en 2001.

Tot dusver kwam de verenigingssector, ondanks de belangstelling die ervoor bestond, onvoldoende aan bod in de bestaande statistieken. In het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen maken de gebruikte definities het immers niet mogelijk de sector van de verenigingen af te zonderen. Deze laatste is opgesplitst en geïntegreerd in verschillende bedrijfstakken en institutionele sectoren, waardoor het moeilijk is er een behoorlijk beeld van te krijgen.

Hoewel deze bevinding niet alleen geldt voor België heeft het Instituut voor de Nationale Rekeningen er zich toe verbonden die sector beter in kaart te brengen door jaarlijks de Belgische "satellietrekening van de instellingen zonder winstoogmerk" te publiceren. De gehanteerde methodologie is die ontwikkeld onder beschermheerschap van de Verenigde Naties. Onder "satellietrekening" wordt een geheel van consistente statistische tabellen verstaan die stroken met het centrale kader van de nationale rekeningen, maar waarin men een specifieke aanpak kan hanteren en bestanddelen kan toevoegen die niet in de nationale rekeningen opgenomen zijn, teneinde de economische werkelijkheid uit een ander oogpunt te beschrijven. De methodologie van deze satellietrekening werd in 2001 in verschillende landen (waaronder België) onderworpen aan een *testing*.

Op grond daarvan aanvaardden de federale diensten voor het Wetenschapsbeleid de implementatie te financieren van een jaarlijkse satellietrekening van de instellingen zonder winstoogmerk bij het Instituut voor de Nationale Rekeningen. De uitvoering van het project werd toevertrouwd aan het Centre d'Economie Sociale van de Université de Liège, onder leiding van professor J. Defourny, en aan het Instituut, dat de follow-up van het project aan de Nationale Bank heeft overgedragen.

De publicatie van dit jaar is verrijkt met een eenmalige aanvullende analyse vanwege het Centre d'Economie Sociale over het vrijwilligerswerk.

Door de eerste satellietrekening van de instellingen zonder winstoogmerk te publiceren, bevestigt België de pioniersrol die het op internationaal vlak speelt, naast Italië en Canada, in het ontwerpen en produceren van een allesomvattende statistiek van de verenigingen.

Het Wetenschappelijk Comité voor de Nationale Rekeningen heeft de gebruikte methode en de bekomen resultaten goedgekeurd.

De Voorzitter van de Raad van Bestuur
van het Instituut voor de Nationale Rekeningen

Lambert Verjus

Brussel, februari 2004

COMMENTAAR

I. METHODOLOGIE

1. HET PROJECT VAN EEN SATELLIETREKENING VAN DE INSTELLINGEN ZONDER WINSTOOGMERK (IZW'S)

1.1 Het gebrek aan globale statistische informatie over de verenigingssector

Ondanks alle aandacht die de organisaties van de verenigingssector genieten, stellen de deskundigen eensgezind vast dat ze al met al relatief onbekend blijven en vooral weinig of slecht gekwantificeerd zijn, onder meer bij het merendeel van de officiële instellingen die belast zijn met het verzamelen en produceren van de statistische informatie.

Die statistische miskenning doet problemen rijzen. Ze belet de onderzoekers om bepaalde theoretische ontwikkelingen empirisch te testen en ze onthoudt aan de beleidsbepalers informatie die nuttig is voor het uitwerken en evalueren van het economische beleid. Voorts verheelt zij voor het grote publiek het werkelijke belang van die organisaties in de economische structuur van ons land.

Vier hinderpalen verklaren het ontbreken van een allesomvattende statistiek over de verenigingssector:

- het ontbreken van een heldere conceptuele definitie;
- het marginale economische gewicht en onvoldoende specifieke kenmerken van deze sector;
- het ontbreken van gegevens omdat voor verenigingen soepeler boekhoudregels gelden dan voor vennootschappen of overheidsinstellingen;
- het ontbreken van een methodologie die het mogelijk maakt de statistische informatie met betrekking tot de verenigingen behoorlijk te structureren.

De wetenschappelijke en institutionele evolutie van de laatste tien jaar hebben de eerste drie hinderpalen geleidelijk weggewerkt.

Ten eerste bestaat er sinds de vergelijkende werkzaamheden van verschillende onderzoeksteams een internationaal algemeen aanvaarde definitie van de verenigingssector. Die definitie is op de praktijk gericht, aangezien de elementen waarop ze berust, meestal in wetteksten zijn vervat en in specifieke rechtsvormen zijn erkend.

Vervolgens bleek uit verkennende studies het economische belang van de verenigingen en werd daarin de nadruk gelegd op hun aanwezigheid in bedrijfstakken die arbeidscheppend en sociaal belangrijk zijn (gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening, onderwijs en vorming, cultuur en recreatie, enz.). Buiten het kwantitatieve aspect heeft de (Noord-Amerikaanse en

nadien Europese) economische theorie ook de schijnwerpers gezet op de troeven van de verenigingen wat de productie van vertrouwensgoederen en collectieve goederen betreft, en bevestigt dat de verenigingen in sommige situaties optimale institutionele vormen zijn.

Ten slotte blijkt uit een diepgaande analyse van de officiële informatiebronnen dat het tot voor kort zeer moeilijk was om officiële gegevens over de verenigingen in te zamelen. Deze waren bijvoorbeeld niet terug te vinden in de grote administratieve bestanden van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) of van de belasting over de toegevoegde waarde (BTW) bijvoorbeeld. Sinds kort werd er aanzienlijke vooruitgang geboekt en voortaan is het mogelijk over gegevens betreffende de Belgische verenigingen te beschikken die afkomstig zijn van de RSZ (arbeidsplaatsen, loonsom), van de BTW (omzet), van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (enquêtegegevens), van de Balanscentrale van de Nationale Bank van België (sociale balansen) en uit andere administratieve bronnen.

De enige echte hinderpaal zou dus het ontbreken zijn van een aangepaste methodologie om een informatieschema inzake de verenigingen op te zetten. Om de beschikbare informatie te structureren moet immers van een strakke methodologie gebruik worden gemaakt. In de macro-economische statistiek zijn het de nationale rekeningen die het conceptuele referentiekader bij uitstek bieden.

1.2 De behandeling van de verenigingen in de nationale rekeningen

De nationale rekeningen bieden een samenhangend raamwerk van concepten, definities, boekhoudregels, nomenclaturen en tabellen die het mogelijk maken informatie te verzamelen en voor te stellen betreffende de activiteit van alle eenheden van de nationale economie. Zij gelden als universeel en vormen een methode die hun waarde heeft bewezen om de bestaande economische statistieken te coördineren. Zij verzekeren de harmonisering van de gebruikte concepten en de samenhang van de gegevens uit verschillende bronnen. Het gebruik van gemeenschappelijke conventies bevordert de internationale vergelijkbaarheid van de gegevens.

Het Europees Systeem van nationale en regionale Rekeningen (ESR 1995)¹ is het systeem van nationale rekeningen dat als referentie dient voor de uitwerking van de nationale rekeningen in de verschillende lidstaten van

¹ Commissie van de Europese Gemeenschappen / Eurostat [1996] *Europees Systeem van Rekeningen - ESR 1995*, Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen, Luxemburg.

de Europese Unie². Dit systeem vormt de communautaire versie van het System of National accounts (SNA 1993) dat de richtlijnen op wereldniveau bevat³.

Het systeem erkent het bestaan van de verenigingen die het "Instellingen zonder winstoogmerk" (IZW) noemt. Volgens het ESR 1995 is een IZW "een juridische of sociale eenheid die is opgericht voor de productie van goederen en diensten, maar die een zodanig statuut heeft dat het haar niet is toegestaan als bron van inkomen, winst of andere financiële verdiensten te fungeren voor de eenheden die haar hebben opgericht, of die haar beheren of financieren"⁴.

De behandeling die het op de verenigingen toepast, bevat echter vier belangrijke beperkingen.

1.2.1 De institutionele uitsplitsing van de verenigingssector

Om een overzicht te bewaren groeperen de nationale rekeningen de economische operatoren (of institutionele eenheden⁵) met een analoog economisch gedrag binnen eenheden die "institutionele sectoren" worden genoemd. Deze zogenoemde "institutionele" benadering maakt het mogelijk de betrekkingen tussen de grote categorieën van economische subjecten te analyseren.

Het ESR 1995 onderscheidt vijf institutionele sectoren, die samen de totale economie vormen:

- de niet-financiële vennootschappen (S.11);
- de financiële instellingen (S.12);
- de overheid (S.13);
- de huishoudens (S.14);
- de instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens - IZWBH (S.15).

In tegenstelling tot wat deze institutionele opdeling van de economie zou kunnen laten veronderstellen, is het niet de bedoeling van het ESR 1995 de IZW's in één enkele sector samen te brengen. Integendeel, door toepassing van de conventies worden de IZW's gespreid over de verschillende sectoren naargelang van hun economische belang, de aard van hun werkmiddelen en de controle en de financiering door de overheid.

Zo worden volgens het ESR 1995:

² Het ESR 1995 is een Europese verordening (Verordening EG nr 2223/96 van de Raad van 25 juni 1996) en heeft bijgevolg een bindend karakter voor de lidstaten van de Europese Unie (Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (L310) van 30 november 1996).

³ Commission of the European Communities/Eurostat, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, World Bank [1993], *System of National Accounts*, Brussels/Luxembourg, New-York, Paris, Washington DC.

⁴ ESR 1995 (§ 3.31).

⁵ Onder institutionele eenheid verstaat men "een centrum van elementaire economische besluitvorming. Zij wordt gekenmerkt door consistent gedrag en zelfstandige beslissingsbevoegdheid bij de uitoefening van haar hoofdfunctie" (ESR 1995, § 2.12).

- in de sector van de niet-financiële vennootschappen (S.11) de IZW's opgenomen die marktproducent zijn en van wie de hoofdfunctie bestaat uit de productie van goederen en niet-financiële diensten, of die ten dienste staan van niet-financiële vennootschappen;
- in de sector van de financiële instellingen (S.12) de IZW's opgenomen die marktproducent zijn met als hoofdfunctie financiële intermediatie en/of het verrichten van financiële hulpdiensten, of die ten dienste staan van financiële instellingen;
- in de sector van de overheid (S.13) de IZW's opgenomen die tot de niet-marktproducenten van goederen en diensten voor individuele of collectieve consumptie behoren en die onder toezicht staan van en voornamelijk gefinancierd worden door de overheid;
- in de sector van de huishoudens (S.14) de IZW's van minder belang opgenomen;
- in de sector van de IZW's t.b.v. huishoudens (S.15) de IZW's opgenomen die diensten verlenen aan de huishoudens en die behoren tot de overige particuliere niet-marktproducenten (dat wil zeggen dat ze niet onder toezicht staan van of niet hoofdzakelijk gefinancierd worden door de overheid) en die individualiseerbare goederen en diensten produceren.

De uitsplitsing van de verenigingssector is de eerste beperking die men in de behandeling van de verenigingen kan vaststellen. De sector van de IZW's t.b.v. huishoudens (S.15) is de enige institutionele sector die enkel verenigingen omvat. In de overige sectoren zijn ze gegroepeerd met andere organisaties en is het onmogelijk ze te isoleren. Bijgevolg bieden de nationale rekeningen een te beperkte visie op de verenigingssector omdat ze het niet mogelijk maken de gegevens te identificeren betreffende de IZW's die buiten de sector van de IZW's t.b.v. huishoudens (S.15) ondergebracht zijn.

1.2.2 Het gevaar voor een onderschatting van de productie van de markt-IZW's

De uitsplitsing van de verenigingssector heeft een gevolg dat verder reikt dan alleen de zichtbaarheid ervan. De institutionele toewijzing steunt immers grotendeels op het onderscheid markt/niet-marktproducent.

De IZW's waarvan de werkmiddelen hoofdzakelijk marktgebonden zijn, worden opgenomen in de sectoren van de vennootschappen. Bij conventie is de productie van de institutionele eenheden van die sectoren louter marktproductie en wordt ze dus geschat via de opbrengst uit verkopen.

De productie van de IZW's die in de sector van de overheid of in die van de IZW's t.b.v. huishoudens zijn ondergebracht, is hoofdzakelijk niet-marktgebonden. Maar zij kunnen een marktactiviteit uitoefenen. Hun totale productie wordt geschat als de som van de kosten van de

niet-markt productie waaraan men - in voorkomend geval - de verkopen van de marktproductie⁶ toevoegt.

De IZW's die in de sectoren van de vennootschappen (S.11 en S.12) zijn ondergebracht, doen vaak een beroep op giften vanwege de particuliere sector of op overheidsbijstand om een deel van hun productiekosten te dekken. Daaruit kan een onderschatting van de productie voortvloeien. De particuliere giften worden immers geregistreerd in de overdrachten (D.75) en worden dan ook niet in de productie van de IZW's opgenomen. Wat de overheidsbijstand betreft, zijn de afspraken van de nationale rekeningen niet eenduidig aangaande de wijze om deze te behandelen. Die bijstand kan worden beschouwd als verkopen (P.11), als productgebonden subsidies (D.31), als niet productgebonden subsidies (D.39) of als overdrachten vanwege de overheid (D.75). In deze laatste twee gevallen wordt de overheidsbijstand niet tot de productie gerekend, wat eveneens leidt tot een onderschatting van de niet-marktproductie van de IZW's.

1.2.3 Het niet-meerekenen van het vrijwilligerswerk

Het systeem van nationale rekeningen meet niet de productie van diensten door vrijwilligers. Het vrijwilligerswerk is een van de belangrijke en specifieke kenmerken van de verenigingssector. Het is een productiefactor die de realisatie van een output mogelijk maakt. Het vertegenwoordigt dus een productiekost, maar tevens een werkmiddel dat door de huishoudens ter beschikking van de verenigingen wordt gesteld.

Om die drie stromen (productie, arbeidskosten en overdrachten vanwege de huishoudens) te ramen, moet een geldwaarde aan het vrijwilligerswerk worden toegewezen. De nationale rekeningen zijn niet erg geneigd om dat te doen en voeren daarbij twee argumenten aan. In de eerste plaats hebben imputaties niet dezelfde betekenis als geldwaarden. Wanneer men ze gaat gebruiken en met geldwaarden combineren, vergroot het risico dat de nationale rekeningen voor de economische analyse minder betrouwbaar worden. Bovendien is het niet altijd gemakkelijk om een geldelijke raming te geven die economisch relevant is⁷.

1.2.4 Het gebrek aan detaillering van de NACE-nomenclatuur

De nomenclatuur van economische activiteit in de Europese Gemeenschappen (NACE) die in de nationale rekeningen wordt gebruikt, is een op het Europese niveau

geharmoniseerde nomenclatuur. Wanneer men de verenigingssector wil uitsplitsen volgens het criterium van de hoofdactiviteit van de samenstellende entiteiten, vertoont die NACE-nomenclatuur twee belangrijke zwakte punten.

Ten eerste worden talrijke verenigingen ondergebracht in restklassen van de NACE, bijvoorbeeld in de klasse 85323 (overige maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting) of in de klasse 9133 (overige verenigingen n.e.g.).

Ten tweede zijn sommige bedrijfstakken met een groot aantal verenigingen zeer weinig gedetailleerd in de Europese nomenclatuur. De meeste lidstaten maakten gebruik van hun vrijheid om meer gedetailleerde nationale versies uit te werken. Jammer genoeg brengt het nationale gebruik van die verschillende versies de internationale vergelijkbaarheid van de gegevens in het gedrang vanaf een bepaald detailniveau.

1.3 De opbouw van een aangepaste methodologie

1.3.1 De satellietrekening als instrument

De nationale rekeningen zijn niet altijd perfect uitgerust om alle verschijnselen die ze willen bestrijken op adequate wijze te beschrijven. Het Systeem van de nationale rekeningen beweert trouwens niet dat "*zijn categorieën en concepten altijd de enige geschikte zijn. Bijkomende of verschillende behoeften nopen ertoe, een beroep te doen op complementaire of vervangende categorieën of concepten*"⁸.

In dit geval stellen de ontwerpers van het Systeem voor de opbouw van satellietrekeningen te overwegen, in plaats van het centrale kader van de nationale rekeningen te verzwaken of te wijzigen. De onderliggende idee van de formule van de satellietrekening bestaat erin zo veel mogelijk uit te gaan van de methodologie van de nationale rekeningen, en tegelijk bepaalde beperkingen weg te werken. Die benadering biedt het voordeel dat aan bijzondere statistische behoeften wordt voldaan en met de eigen kenmerken van het bestudeerde domein rekening wordt gehouden.

Een satellietrekening wordt dus voorgesteld als een systeem van gestructureerde informatie op een specifiek gebied, opgebouwd ten behoeve van de politieke beleidsbepalers die bevoegd zijn voor dat gebied en van de specialisten die het bestuderen. Toch behoudt die rekening een band met het centrale kader van de nationale rekeningen. Ze ordent de gegevens op zulke wijze dat ze passen in het totaal kader van de macro-economische statistiek.

⁶ Wanneer het niet mogelijk is om de geldstromen van elke soort van activiteit te onderscheiden, wordt de totale productie als de som van de totale kosten geschat. De marktproductie wordt tegen de totale verkopen van de organisatie geschat en de niet-marktproductie wordt gemeten per saldo.

⁷ Het SNA 1993 voert die argumenten aan als verklaring voor zijn terughoudendheid om waarden toe te kennen aan de geldstromen die voortvloeien uit de productie en de consumptie van diensten binnen de huishoudens (SNA 1993, § 6.21 en § 6.22).

⁸ SNA 1993 (§ 21.3).

De nauwe band tussen de satellietrekening en het centrale kader van de nationale rekeningen maakt tevens internationale vergelijkingen mogelijk. De satellietrekeningen van verschillende landen moeten echter wel steunen op dezelfde methodologische voorschriften. Daarom heeft de afdeling statistiek van de Verenigde Naties een gemeenschappelijke methodologische basis uitgewerkt die bedoeld is om zowat overal ter wereld de opmaak van een satellietrekening van de instellingen zonder winstoogmerk te bevorderen. Deze taak werd gecoördineerd door de Johns Hopkins University (Baltimore, VS) en kreeg concrete vorm in de publicatie van een Handleiding die een gemeenschappelijke manier vastlegt voor het verzamelen van de informatie over de IZW's in het algemene kader van de nationale rekeningen: het *Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts*⁹ (*NPIs Handbook*).

1.3.2 Het model van een satellietrekening van de IZW's

De Handleiding stelt een model voor om een satellietrekening van de IZW's uit te werken. Dit model gaat uit van de architectuur van het centrale kader van de nationale rekeningen en stelt tegelijk bepaalde innovaties voor die in het kader van een satellietrekening toegestaan zijn. Die innovaties streven ernaar de vier hinderpalen te overwinnen die vastgesteld werden in de behandeling van de verenigingen in het centrale kader (zie 1.1 hierboven).

1.3.2.1 Definitie van de populatie van de satellietrekening

Ten eerste wordt in de Handleiding weliswaar de grote verscheidenheid van de verenigingssector erkend, maar toch wordt gestreefd naar het bijeenbrengen van de instellingen zonder winstoogmerk die er deel van uitmaken. De opbouw van de satellietrekening lost dus vanzelf het probleem op van verspreiding van de IZW's over verschillende institutionele sectoren.

De Handleiding stelt immers dat de satellietrekening zich niet beperkt tot de IZW's die in de sector van de instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van huishoudens (S.15) zijn ondergebracht. De sector zonder winstoogmerk is ruimer en bestaat uit eenheden die aan vijf kenmerken voldoen¹⁰:

- het zijn organisaties die een institutioneel bestaan leiden. De satellietrekening is niet bedoeld om de losstaande verzamelingen van personen, zonder reële structuur of eigen identiteit, te behandelen. De verwerving van de rechtspersoonlijkheid is evenwel niet verplicht. Het bestaan van een organisatorische structuur, de continuïteit van de doelstellingen en de activiteiten, de duidelijke afbakening van de

organisatie, de oprichting en de naleving van een handvest kunnen ernstige en voldoende aanwijzingen van een institutioneel bestaan vormen;

- ze hebben geen winstoogmerk en krachtens de wet keren ze geen surplus uit aan degenen die er eigenaar van zijn of er toezicht op uitoefenen. Dit ontbreken van een winstgevend doel betekent niet dat er geen winst kan worden gemaakt of dat er geen beroep wordt gedaan op commerciële middelen;
- ze zijn privé, dat wil zeggen institutioneel gescheiden van de overheidsinstellingen. Ze genieten dus niet het gezag dat aan de overheid toekomt. Ze kunnen evenwel belangrijke financiële steun ontvangen van overheidsdiensten en kunnen vertegenwoordigers van de overheid hebben in het orgaan dat op hen toezicht uitoefent;
- ze beheren zichzelf en zijn niet onderworpen aan de controle van een andere eenheid. Onder controle verstaat de Handleiding noch een criterium van oorsprong (een andere eenheid kan aan de basis van de oprichting van een IZW liggen), noch de graad van overheidsregulering waaraan de activiteiten van de IZW onderworpen zouden zijn, noch de afhankelijkheid van de IZW ten opzichte van bepaalde inkomensbronnen. De controle kan de vorm aannemen van een meerderheidsdeelneming (van de vertegenwoordigers van een vennootschap of een overheidsinstelling) in de raad van bestuur, of van een bevoegdheid om de directie van de organisatie te benoemen;
- de vrijheid van lidmaatschap en bijdrage is er gewaarborgd. De organisatie kan eisen van degenen die er gebruik van maken, dat ze lid zijn, net zoals het goede beheer van de IZW de mobilisatie van middelen vanwege de leden kan vergen, maar noch het lidmaatschap, noch het beroep op bijdragen kunnen wettelijk opgelegd worden.

De afbakening van de door de Handleiding in aanmerking genomen populatie leidt ertoe dat sommige organisaties die door de nationale rekeningen als instellingen zonder winstoogmerk worden beschouwd, met name de door de overheid of door de vennootschappen gecontroleerde IZW's en de IZW's waar het lidmaatschap verplicht is, buiten beschouwing worden gelaten.

In feite is het in aanmerking genomen geheel dus groter dan dat van de IZW's t.b.v. huishoudens (die er integraal in opgenomen zijn), maar kleiner dan het geheel van IZW's in de zin van de nationale rekeningen.

1.3.2.2 Systemen van classificatie van de IZW's

Dat men de IZW's samenvoegt, houdt daarom nog niet in dat ze een in alle opzichten homogene groep vormen. De nomenclaturen of classificatiesystemen zijn er precies om zich van die verscheidenheid rekenschap te geven en om de kwaliteit en relevantie van de verzamelde informatie op te voeren.

9 "Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts" (United Nations, New-York, 2003).

10 NPIs Handbook (§ 2.13-2.19).

Net als het systeem van nationale rekeningen voorziet de Handleiding in twee wijzen van uitsplitsing van de gezamenlijke IZW's: per institutionele sector en per bedrijfstak. Elke IZW wordt als een eenheid beschouwd. Ze wordt volledig ondergebracht in een institutionele sector, buiten die van de overheid, en in de bedrijfstak waarmee haar hoofdactiviteit overeenkomt.

Door de indeling van de IZW's in institutionele sectoren te gebruiken, kan men inzien dat zij kunnen verschillen, zowel in hun relatie tot de markt als in hun relatie tot de overheid. Dankzij die institutionele opsplitsing is een eenduidige link met het centrale kader mogelijk, aangezien men, als de gegevens in de satellietrekening worden voorgesteld per institutionele sector, hun overeenstemmende gegevens in de nationale rekeningen kan terugvinden. Dan wordt het mogelijk binnen elke institutionele sector de component "IZW" te onderscheiden van de component "niet-IZW". Uiteraard zal voor de sector van de IZW's t.b.v. huishoudens (S.15) de component IZW met de sector als geheel samenvallen.

Dezelfde aanpak kan worden toegepast bij de uitsplitsing per bedrijfstak in de nationale rekeningen. Ook daar kan men binnen elke tak een component "IZW" en een component "niet-IZW" onderscheiden. De Handleiding raadt aan, de activiteiten nomenclatuur ICNPO (*International Classification of Nonprofit Organizations*) te gebruiken om tot de uitsplitsing van de sector van de IZW's naar bedrijfstak over te gaan. Deze nomenclatuur werd meer dan tien jaar geleden uitgewerkt door de onderzoekers die betrokken waren bij het internationale vergelijkende onderzoeksproject over de non-profitsector, gecoördineerd door de Johns Hopkins University¹¹. De ICNPO werd reeds met succes toegepast door verscheidene onderzoeksteams in verschillende landen. Zij geeft blijkbaar een goed beeld van de grote verscheidenheid van de activiteiten uitgeoefend door de verenigingen zowat overal ter wereld.

1.3.2.3 De drie versies

De satellietrekening omvat hoofdzakelijk de monetaire variabelen die nodig zijn voor de opmaak van het door het ESR 1995 bepaalde centrale kader en gebruikt, om dit aspect te onderstrepen, dezelfde codes (bestaande uit een letter en één of twee cijfers) voor dezelfde posten van de rekeningen. Om een onderschatting van de niet-marktproductie van sommige IZW's te voorkomen en de met het vrijwilligerswerk verbonden impliciete geldstromen in aanmerking te nemen, werden bepaalde concepten evenwel gewijzigd.

Daarom voorziet de Handleiding in drie versies van sommige tabellen. Die versies zijn successief, dat wil zeggen dat zij telkens van de vorige versie uitgaan en er

nieuwe wijzigingen in integreren. Zij worden dus opgevat als verschillende graden van afstand ten opzichte van de conventies van het centrale kader.

De eerste door de Handleiding bepaalde versie ("a"-versie of versie ESR 1995) sluit volledig bij het ESR 1995 aan.

In de tweede versie ("b"-versie of versie niet-marktproductie) neemt de Handleiding een grotere vrijheid, daar ze de niet-markt productie in alle institutionele sectoren toestaat en ertoe aanzet de niet-marktproductie van de markt-IZW's te meten tegen de productiekosten.

Ten slotte streeft een derde versie ("c"-versie of versie aanrekening vrijwilligerswerk) ernaar, het werk van de vrijwilligers als een input van het productieproces te beschouwen. Aan het gebruik van die input wordt een geldwaarde toegewezen. De "financiering" ervan wordt verzekerd door een overdracht vanwege de huishoudens. De aanrekening van het vrijwilligerswerk is een wijziging die ingaat tegen de conventies van de nationale rekeningen, daar ze de grenzen van de erkende productie verlegt. Ze vereist tevens dat er gegevens beschikbaar zijn over de omvang van het vrijwilligerswerk in de IZW's, informatie die niet verzameld wordt voor het opmaken van de tabellen van het centrale kader van de nationale rekeningen.

1.3.2.4 De tabellen van de satellietrekening

De Handleiding bouwt de satellietrekening van de IZW's op rond drie reeksen van tabellen.

De eerste tabellenreeks bevat de basisgegevens betreffende de populatie van de IZW's en geeft details per bedrijfstak en per institutionele sector: sectorrekeningen, middelen en bestedingen, beschrijving van de overdrachten, raming van de bezoldigde werkgelegenheid en van het vrijwilligerswerk. Die gegevens zijn vooral van monetaire aard.

Vervolgens voorziet de Handleiding in de integratie van de gegevens van de satellietrekening in het centrale kader van de nationale rekeningen. Die fase vormt de afronding van de satellietrekening en rechtvaardigt dat deze als een "satelliet" van het centrale kader wordt beschouwd. In principe kan ze worden verwezenlijkt door de over de IZW's verzamelde basisgegevens te vergelijken met de in het centrale kader voorgestelde gegevens.

Ten slotte stelt de Handleiding complementaire tabellen voor die vooral niet-monetaire gegevens bundelen: demografie van de IZW's, sociaal-economische gegevens over de bezoldigde werknemers en de vrijwilligers, over de leden en de schenkers, indicatoren van de meting in volume van de productie).

¹¹ Deze classificatie is voorgesteld in Salamon L.M. en Anheier, H.K. [1992], "In Search of the Nonprofit Sector, II. The Problem of Classification" *Voluntas*, vol.3, n°3. Ze is opgenomen als bijlage.

1.3.2.5 Implementatie van de satellietrekening in België

Het model van satellietrekening volgens de Handleiding werd in de loop van 2001 getest in verschillende landen waaronder in België door het Centre d'Economie sociale van de Université de Liège. Dat maakte het mogelijk de haalbaarheid van het plan te controleren en de op te lossen problemen alsook de procedures te identificeren die moesten worden ingevoerd alvorens een dergelijke rekening kon worden gepubliceerd.

Op basis van de resultaten van die test was het Federale Wetenschapsbeleid¹² bereid om een fase van implementatie van een satellietrekening van de IZW's bij het INR te financieren, en vertrouwd aan het Centre d'Economie Sociale van de Université de Liège de verantwoordelijkheid toe om deze taak tot een goed einde te brengen.

Het INR, dat optreedt via de Nationale Bank, heeft zich ertoe verbonden de werkzaamheden over te nemen en vanaf 2004 een jaarlijkse publicatie van die rekening, volgens de zogenoemde "a"- en "b"- versies, tot zijn opdrachten te rekenen.

2. DE BELGISCHE SATELLIETREKENING VAN DE IZW'S

2.1 Definitie van de populatie

Wegens de aard zelf van het project moest eerst een nauwkeurige omschrijving worden gegeven van het toepassingsgebied ervan. Volgens de aanwijzingen van de Handleiding van de Verenigde Naties omvat de populatie van de satellietrekening van de verenigingen organisaties die voldoen aan de vijf criteria (formeel bestaan, geen winstoogmerk, tot de particuliere sector behoren, onafhankelijkheid, vrijheid van lidmaatschap en bijdrage, zie 1.3.2.1 hierboven).

2.1.1 De juridisch-institutionele omschrijving

Om de definitie van de Handleiding in de Belgische context te kunnen toepassen, is het nuttig de rechtsvormen op te sporen die *a priori* aan deze

conceptuele definitie beantwoorden. Op enkele uitzonderingen na is de juridische afbakening een goede methode, aangezien de wet de betrekkingen van de entiteiten met de overheid, de wijze van besteding van de overschotten, het verslag aan de leden, enz. bepaalt.

Zo worden automatisch van de satellietrekening uitgesloten:

- de publiekrechtelijke rechtspersonen
De overheid¹³ en de instellingen van openbaar nut¹⁴ zijn geen IZW's. Ze behoren institutioneel tot de Staat en kunnen als administratieve overheden worden bestempeld.
De beroepsorganisaties (orde van advocaten, van geneesheren, van architecten, enz), zijn gestructureerd rond het verplichte lidmaatschap van hun leden en kunnen dus niet als IZW's worden beschouwd.
- de vennootschappen
A priori zijn de vennootschappen niet in de populatie van de IZW's opgenomen, daar zij niet voldoen aan de dubbele voorwaarde dat ze geen winstoogmerk mogen nastreven en hun surplus niet mogen uitkeren. Alle vennootschappen streven immers naar het maken van winst, tenzij ze de hoedanigheid aannemen van vennootschap met sociaal oogmerk (VSO). Bijgevolg kan de VSO, op voorwaarde dat zij zich via haar statuten iedere winstuitkering ontzegt, als een IZW worden beschouwd. Daar het niet mogelijk is dergelijke VSO's in de bedrijfsregisters van ondernemingen te identificeren, zullen ze niet onder de toepassing van de satellietrekening vallen.
- sommige verenigingen
De ziekenfondsen voldoen niet helemaal aan het kenmerk van zelfbeheer. Ze zijn onderworpen aan het toezicht van de Controledienst voor de ziekenfondsen (CDZ) en de landsbonden van ziekenfondsen. De CDZ werd opgericht wegens de nagenoeg volledige integratie van de ziekenfondsen in het sociale-zekerheidsstelsel (van de Staat). Volgens de Belgische nationale rekeningen maken ze trouwens deel uit van de overheidssector, althans voor het deel van hun activiteiten dat betrekking heeft op de verplichte ziekte- en invaliditeitsverzekering.
De vereniging voor onderlinge verzekering (VOV) is een vorm die door sommige pensioenfondsen, door privé-verzekeringsondernemingen en door de gemeenschappelijke arbeidsongevallen-verzekeringen wordt gebruikt. De wetsteksten betreffende de VOV's bepalen niet dat ze onderworpen zijn aan een voorwaarde van niet-uitkering van hun overschotten.

¹² Vroeger Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele Aangelegenheden (DWTC) genoemd.

¹³ Onder overheid worden de Federale Staat, de Gewesten en Gemeenschappen, de lokale en provinciale besturen verstaan.

¹⁴ Onder instellingen van openbaar nut verstaat men de OCMW's, de zelfstandige overheidsbedrijven, de intercommunales, de autonome gemeentebedrijven alsook de andere instellingen die op grond van een wet of een specifiek decreet zijn opgericht. Een lijst van die instellingen is beschikbaar op de internetsite van de NBB (www.nbb.be/DQ/CIS).

TABEL 1: SYNTHESE VAN DE JURIDISCH-INSTITUTIONELE OMSCHRIJVING VAN DE BELGISCHE VERENIGINGSSECTOR

	Geen winstoogmerk		Particuliere sector	Zelfbeheer	Vrijheid van lidmaatschap
	Geen winstoogmerk	Geen uitkering			
Overheid	ja	ja	nee	nee	nee
Instelling van openbaar nut	n.t.	n.t.	nee	nee	ja
Instelling van particulier initiatief van openbare aard	ja	ja	ja	ja	nee
Vennootschap met sociaal oogmerk	ja	nee (1)	ja	ja	ja
Erkende coöperatieve vennootschap	nee	nee (1)	ja	ja	ja
Andere vennootschappen	nee	nee	ja	n.t.	ja
Feitelijke vereniging	ja	ja	ja	ja	ja
VZW	ja (2)	ja (2)	ja (3)	ja (3)	ja (4)
Stichting	ja	ja	ja	ja	n.t.
Internationale vereniging zonder winstoogmerk	ja	ja	ja	ja	ja
Werkgeversorganisaties	ja	ja	ja	ja	ja
Ziekenfonds	ja	ja	ja	nee	ja
Vereniging voor onderlinge verzekering	ja	nee	ja	ja	ja

n.t.: niet van toepassing

(1) Tenzij ze dat in hun statuten bepalen.

(2) Behalve de "valse VZW's". Onder "valse VZW's" verstaat men VZW's die in feite een winstoogmerk nastreven, maar die de rechtsvorm van een VZW aannemen om onder meer fiscale redenen. Daar die valse VZW's niet geïdentificeerd kunnen worden op basis van de beschikbare informatie, worden ze in de populatie van de satellietrekening opgenomen.

(3) Behalve de Belgische overheidsinstellingen in de vorm van een VZW.

(4) Behalve de pensioenfondsen.

Tot de door de satellietrekening gedekte populatie behoren *a priori*:

- de feitelijke verenigingen;
- de verenigingen zonder winstoogmerk;
- de stichtingen;
- de internationale verenigingen zonder winstoogmerk;
- de werkgeversorganisaties.

De tabel hiervoor geeft een synthese van de aanpak en vermeldt expliciet de criteria op basis waarvan sommige rechtsvormen uit de populatie van de rekening van de IZW's kunnen worden weggelaten.

2.1.2 Bijzonderheden

2.1.2.1 Openbare VZW's

Sommige VZW's worden als openbare VZW's beschouwd en mogen daarom niet tot de verenigingssector worden gerekend:

- de Belgische openbare instellingen in de vorm van een VZW omvatten verscheidene publiek-rechtelijke rechtspersonen en betrekken soms private personen (natuurlijke of rechtspersonen) als een minderheid bij deze groeperingen. Men kan ze in de administratieve bestanden vinden en ze uit de populatie van de satellietrekening weglaten;

- van de in de overheidssector (S.13) ondergebrachte VZW's wordt in de Belgische nationale rekeningen verondersteld dat ze worden gecontroleerd door een overheidsdienst. A priori worden de VZW's van de S.13 dus buiten beschouwing gelaten. Een uitzondering wordt evenwel gemaakt voor de onderwijsinstellingen van het gesubsidieerde vrije net die in de vorm van een VZW zijn georganiseerd. Wegens de hoge mate van zelfstandigheid die zij genieten en die hen onderscheidt van de eenheden van de S.13 en, in het bijzonder, van de onderwijsinstellingen van de openbare netwerken, worden die organisaties beschouwd als conceptueel behorend tot de populatie van de satellietrekening van de IZW's. Door het ontbreken van gegevens betreffende hun productiekosten en hun werkmiddelen kan evenwel geen informatie over die verenigingen worden verstrekt. Ze worden in het kader van deze publicatie niet meegeteld in de populatie van de satellietrekening;

- te noteren valt ten slotte dat de deelneming van de overheid in de VZW's soms een impliciete vorm kan aannemen wanneer natuurlijke personen die een politiek mandaat of een functie bij de overheid bekleden, er een meerderheidspositie in hebben. Die openbare VZW's zijn doorgaans niet opspoorbaar.

2.1.2.2 VZW's zonder vrijheid van lidmaatschap

De praktijken van sommige VZW's gaan in tegen het criterium van het vrije lidmaatschap. Sommige pensioenfondsen nemen de vorm van een VZW aan. Bij de oprichting van de fondsen kunnen de werknemers weigeren zich erbij aan te sluiten, maar nadien kan elke nieuw aangeworven werknemer de deelname aan het pensioenplan niet weigeren. De enige manoeuvreerruimte blijft de mogelijkheid elke deelname aan het plan te weigeren als dit laatste gewijzigd wordt. De pensioenfondsen worden dus uit de sector van de IZW's weggelaten.

2.1.2.3 Verenigingen zonder bezoldigd personeel

In een eerste fase wordt de satellietrekening, wegens de beschikbaarheid van gegevens, beperkt tot de verenigingen die bij de RSZ als werkgevers opgenomen zijn. Er wordt echter informatie gegeven over het totale aantal verenigingen, het aantal verenigingen met werknemers en het aantal verenigingen zonder werknemers die wel BTW-aangiften indienen.

In de praktijk wordt de rekening tevens beperkt tot de verenigingen met rechtspersoonlijkheid. De bedienaars van de eredienst, de vakverenigingen en de politieke partijen in de vorm van feitelijke verenigingen zijn echter eveneens vervat in de satellietrekening, aangezien die drie bijzondere soorten van organisaties in de Belgische nationale rekeningen reeds als IZW's worden beschouwd en ondergebracht zijn in de sector van de instellingen zonder winsttoegmerk ten behoeve van huishoudens (S.15).

2.2 Classificatiesystemen

2.2.1 De sectorisatie van de IZW's in België

De toewijzing van de IZW's aan de verschillende institutionele sectoren is één van de in Handleiding omschreven manieren om de verenigingssector in te delen.

Om de door het ESR 1995 aanbevolen sectorindeling van de IZW's naar de letter te volgen, zou men over hun jaarrekeningen moeten beschikken en de relaties moeten kennen die zij met de overheid onderhouden.

In België worden de jaarrekeningen van de verenigingen momenteel noch geregistreerd, noch gecentraliseerd beschikbaar gesteld. Overigens is het betrekkelijk moeilijk om de IZW's te vinden die door de overheid gecontroleerd worden. Bijgevolg werd er besloten de sectorindeling als

volgt aan te pakken. Sommige duidelijk geïdentificeerde IZW's worden geconsolideerd met de overheid (S.13)¹⁵. De overige IZW's worden gevoegd bij de vennootschappen (S.11 en S.12) of bij de sector van de IZW's t.b.v. huishoudens (S.15). Hun sectorisatie wordt hoofdzakelijk op basis van hun activiteit uitgevoerd.

- De verenigingen van de NACE-classes:
  - 65* financiële instellingen;
  - 66* verzekeringswezen;
  - 67* hulpbedrijven i.v.m. financiële instellingenworden ondergebracht in de sector van de financiële vennootschappen (S.12).
- De verenigingen van de NACE-classes:
  - 91.200 vakverenigingen;
  - 91.310 religieuze organisaties;
  - 91.320 politieke organisatiesworden ondergebracht in de sector van de IZW's t.b.v. huishoudens (S.15).
- De verenigingen van de NACE-classes:
  - 73* speur- en ontwikkelingswerk;
  - 80.**5 internationaal onderwijs;
  - 80.42 volwasseneneducatie en overige vormen van onderwijs;
  - 85.316 overige maatschappelijke dienstverlening met huisvesting;
  - 85.323 overige maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting;
  - 91.330 overige verenigingen;
  - 92.5* overige culturele activiteiten (bibliotheken, musea, enz.);
  - 92.621 activiteiten van sportclubs en -bondenworden geval per geval gerangschikt op grond van de aan de BTW aangegeven omzet, indien die bestaat, en van de werkgelegenheid. De verenigingen met een zeer hoge omzet in vergelijking met het tewerkgestelde personeel, worden ondergebracht in de sector van de niet-financiële vennootschappen (S.11). De overige verenigingen worden gerangschikt in de sector van de IZW's t.b.v. huishoudens (S.15).
- De verenigingen van de andere NACE-classes worden in de sector van de niet-financiële vennootschappen (S.11) ondergebracht.

2.2.2 De activiteitenomenclatuur

De toepassing van de ICNPO in België doet drie soorten problemen rijzen.

Ten eerste zorgt de toepassing van de ICNPO voor een uitsplitsing van sommige klassen en deelklassen van de NACE en voor een hergroepering van de nieuwe, aldus gecreëerde categorieën binnen deelgroepen waarvan

¹⁵ Een lijst bevat op exhaustieve wijze de institutionele eenheden (of geheel van eenheden) die tot de S.13 behoren.

gecreëerde categorieën binnen deelgroepen waarvan aggregatie niet voorkomt in de Belgische nomenclatuur. Dit zou in strijd zijn met de Europese regelgeving ter zake. Deze bepaalt immers dat "de statistieken per economische activiteit van de lidstaten opgemaakt moeten worden met gebruikmaking van de NACE-Rev.1 of een nationale nomenclatuur die ervan is afgeleid"¹⁶.

Ten tweede, als men de statistische informatie wil gebruiken van de grote administratieve bestanden (gegevens over de werkgelegenheid of de BTW), dient men de standaardnomenclatuur van economische activiteit toe te passen. Een eigen classificatie - met specifieke hergroeperingen die relevant zijn voor de verenigingen - is gerechtvaardigd voor zover ze helemaal op de NACE-Bel aansluit.

Wanneer men ten slotte de ICNPO-nomenclatuur op de Belgische verenigingen toepast, is het economische gewicht van de in aanmerking genomen categorieën niet altijd significant. Bepaalde groepen zijn te klein en moeten worden samengevoegd.

Om die drie redenen gebruikt de satellietrekening een activiteiten-nomenclatuur met de naam N-IZW. Men onderscheidt daarin zes groepen en tweeëntwintig deelgroepen. Die nomenclatuur voldoet gelijktijdig aan drie voorwaarden: een voldoende betekenisniveau voor de groepen en deelgroepen, een ondubbelzinnige band met de NACE-Bel en een mogelijke overeenstemming met de ICNPO. Als bijlage gaat een uitvoerige beschrijving van de N-IZW.

DE GROEPEN VAN DE N-IZW CLASSIFICATIE

-
1. Cultuur, sport en recreatie
  2. Onderwijs en onderzoek
  3. Gezondheidszorg
  4. Maatschappelijke dienstverlening
  5. Verdediging van de rechten, belangen en overtuigingen
  6. Overige activiteiten van de verenigingen
-

2.3 Architectuur van de satellietrekening

De structuur van de satellietrekening van de verenigingen in België volgt het in de Handleiding van de Verenigde Naties voorgestelde schema van vrij dichtbij. Die

publicatie omvat echter de vier volgende soorten tabellen niet:

- de vermogensrekeningen. Die rekeningen worden niet gepubliceerd voor de rest van de nationale economie. Het zou dus voorbarig zijn ze voor de verenigingssector op te stellen. Bovendien zijn de voor de uitwerking van die rekeningen noodzakelijke gegevens niet beschikbaar;
- de tabellen van de finale consumptie. Die tabellen geven interessante informatie over het aandeel van de door de verenigingen geproduceerde goederen en diensten in de totale finale consumptie. De informatie over de finale consumptie van het geheel van de goederen en diensten is momenteel onvoldoende gedetailleerd om de uitwerking van dergelijke tabellen te rechtvaardigen;
- de tabellen van de indicatoren over productie naar volume. Die tabellen zijn belangrijk om een idee te geven van de werkelijke ontwikkeling van de productie van de verenigingen. Er moet nog vooruitgang worden geboekt in het kader van de nationale rekeningen alvorens men de productie van verenigingen naar volume zal kunnen schatten;
- de tabellen die de personen (loontrekkenden, vrijwilligers, schenkers) verbinden met categorieën als geslacht, leeftijd, sociaal-professionele bezigheid. Hoewel men het belang van deze gegevens ten behoeve van sociologische analyse van de verenigingssector niet hoeft te betwijfelen, zijn ze niet prioritair uit het oogpunt van de nationale rekeningen.

2.3.1 De versies

De Belgische satellietrekening vertoont gegevens in een "a"-versie (die het ESR 1995 volgt) en een "b"-versie (die de niet-marktproductie in alle IZW 's toestaat). De kosten van deze niet-marktproductie worden gedekt door de giften ontvangen van de particuliere sector.

In België wordt het merendeel van de overheidssteun aan de IZW's opgenomen in de sectoren van de financiële en niet-financiële vennootschappen (S.11 en S.12) beschouwd als verkopen. De productie van de markt-IZW's is dus niet echt onderschat in de "a"-versie. Daarom verschillen de "a"- en "b"-versies van de Belgische satellietrekening niet erg.

Dit initiatief heeft de verdienste de onderschatting van de productie van die verenigingen te verminderen, maar toch wijkt het af van de regels van het systeem van de nationale rekeningen en verhindert het de gebruikers van de nationale rekeningen, de (quasi-)markt middelen te onderscheiden van de niet-markt middelen. Mettertijd zullen de ontwerpers van het centrale kader hierover een duidelijk standpunt moeten formuleren, teneinde *ad-hoc* oplossingen te voorkomen die van land tot land verschillend dreigen te zijn.

¹⁶ Verordening (EEG) nr. 3037/90 van de Raad van 9 oktober 1990 (P.B. nr. L293 van 24/10/1990), gewijzigd door de verordening EEG nr. 761/93 van de Commissie van 24 maart 1993 (P.B. nr. L83 van 3/4/1993).

De "c"-versie van de tabellen, waarin de Handleiding voorziet, rekent een geldwaarde toe aan het door de vrijwilligers kosteloos gepresteerde werk. De analyse van het vrijwilligerswerk in verenigingen wordt beschouwd als een aanvulling op de satellietrekening opgemaakt door het Instituut voor de Nationale Rekeningen. Ze steunt op een door de Universiteit de Liège uitgevoerd onderzoek en is opgenomen als inlassing in voorliggende publicatie. De "c"-versie van de tabellen wordt dus niet als dusdanig gepubliceerd, maar men kan ze wel reconstrueren door de gegevens van de satellietrekening van het INR aan te vullen met de gegevens van de aan het vrijwilligerswerk gewijde aanvullende analyse.

2.3.2 De tabellen

2.3.2.1 De tabellen van de satellietrekening van het INR

Tabel 1. Rekening van de IZW's

Deze tabel bevat de gebruikelijke structuur van een sectorrekening voor het geheel van de IZW's, dat wil zeggen de totale populatie van de IZW's, los van de institutionele sector waarin ze ondergebracht zijn. Zo geeft ze de voor de verenigingssector gebruikelijke boekhoudkundige saldi: toegevoegde waarde, exploitatieoverschot, saldo van de primaire inkomens, beschikbaar inkomen, alternatief beschikbaar inkomen, besparingen en vorderingensaldo.

Tabel 2. Bestedingen van de IZW's (per bedrijfstak)

Deze tabel beschrijft de bestedingen van de productie-, inkomensverdelings- en inkomensbestedingsrekeningen, en deelt de in de tabel 1 voorgestelde gegevens in per tak N-IZW. De productiekosten (intermediair verbruik, beloning van de werknemers, verbruik van vaste activa en andere nettobelastingen op de productie) worden van de overdrachten en andere bestedingen onderscheiden. Die tabel is opgesplitst in een "a"-versie en een "b"-versie.

Tabel 3. Middelen van de IZW's (per bedrijfstak)

Deze tabel beschrijft de middelen van de productie-, inkomensverdelings- en inkomensbestedingsrekeningen en deelt de in de tabel 1 voorgestelde gegevens in per tak N-IZW. De middelen worden voorgesteld per type (verkopen, overdrachten, overige middelen) en per oorsprong (overheid, particuliere sector en buitenland). De particuliere sector omvat de instellingen van de institutionele sectoren S.11, S.12, S.14 en S.15. Die tabel wordt enkel in de "a"-versie voorgesteld.

Tabel 4. Overdrachten van de IZW's (per bedrijfstak)

Deze tabel beschrijft de overdrachten en deelt de in de tabel 1 voorgestelde gegevens in per tak N-IZW. De overdrachten zijn gedetailleerd naargelang van hun oorsprong en hun bestemming (overheid, huishoudens, ondernemingen, IZW's en buitenland). Die tabel wordt enkel in de "a"-versie voorgesteld.

Tabel 5. Gesalarieerde werkgelegenheid in de IZW's (per bedrijfstak N-IZW)

Deze tabel verstrekt de gegevens betreffende de arbeid in loondienst in IZW's, per tak N-IZW: aantal werknemers, aantal gewerkte uren en bezoldigingen.

Tabel 6. Rekeningen van de totale economie (per institutionele sector)

Deze tabel bevat de structuur van de rekening van de totale economie, zoals die gewoonlijk voorgesteld is in de sectorrekeningen van het centrale kader. Ze geeft de opeenvolging weer van de rekeningen per institutionele sector en onderscheidt binnen elke sector de gegevens betreffende de component "verenigingen". Deze tabel koppelt de tabel 1 aan de sectorrekeningen van het centrale kader van de nationale rekeningen.

Tabel 7. Productie (per institutionele sector en bedrijfstak)

Deze tabel geeft de productie van de nationale economie per Nace-bedrijfstak en per institutionele sector en onderscheidt binnen elke sector de gegevens betreffende de component "verenigingen". Ze maakt het mogelijk het aandeel van de IZW's in de productie van elke bedrijfstak te schatten.

Tabel 8. Toegevoegde waarde (per institutionele sector en bedrijfstak)

Deze tabel geeft de toegevoegde waarde van de nationale economie weer, per Nace-bedrijfstak en per institutionele sector, en onderscheidt binnen elke sector de gegevens betreffende de component "verenigingen". Ze maakt het mogelijk het aandeel van de IZW's in de door elke bedrijfstak voortgebrachte toegevoegde waarde te schatten.

Tabel 9. Aantal werknemers (per institutionele sector en bedrijfstak)

Deze tabel geeft de bezoldigde tewerkstelling (in aantal werknemers) in de nationale economie weer, per Nace-

bedrijfstak en per institutionele sector en onderscheidt binnen elke sector de gegevens betreffende de component "verenigingen". Ze maakt het mogelijk het aandeel van de bezoldigde tewerkstelling in verenigingen in elke bedrijfstak te schatten.

2.3.2.2 Aanvullende analyse van het vrijwilligerswerk

Tabellen A.1 en A.2 Vrijwilligerswerk in de IZW's

Deze tabellen geven het vrijwilligerswerk (in aantal werknemers en in VTE) in de verenigingssector weer, per tak N-IZW en per institutionele sector en koppelen aan die gegevens een toegerekende geldwaarde.

Tabellen B.1 en B.2 Weerslag van het vrijwilligers-werk op de activiteit van de IZW's

Deze tabellen ramen de weerslag van de toerekening van een geldwaarde aan het vrijwilligerswerk op verscheidene items van de in de satellietrekening van het INR voorgestelde tabellen: productie, toegevoegde waarde, bezoldigingen, overdrachten vanwege de particuliere sector. De details worden gegeven per N-IZW-tak en per institutionele sector. Aan de hand van die tabellen kan de in de Handleiding omschreven "c"-versie uitgewerkt worden.

2.4 Samenhang met de nationale rekeningen

Het delicaatste deel bij de compilatie van de satellietrekening bestaat erin de samenhang met het centrale kader van de nationale rekeningen te bewaren. Enkel dan kan de statistiek met betrekking tot de verenigingen worden ingepast in het macro-economische statistische kader en kan men vergelijkende analyses maken tussen de verschillende types van agenten (verenigingen, openbare of privé met winstoogmerk) binnen eenzelfde bedrijfstak.

2.4.1 Gegevensbronnen

Het eerste element van samenhang vloeit voort uit het gebruik van identieke gegevensbronnen. Ten behoeve van het centrale kader gebruikt het INR administratieve gegevens (gegevens over de werkgelegenheid en de lonen uit de bestanden van de sociale zekerheid, gegevens over aankopen en omzet uit de bestanden van de administratie van de BTW, overheidsbegroting, jaarrekeningen van de producenten) en, in sommige gevallen, enquêtegegevens.

2.4.1.1 Administratieve bestanden

De voor de opmaak van de satellietrekening gebruikte administratieve bestanden worden eveneens aangewend

om de nationale rekeningen op te stellen. Het gaat meer bepaald om de aangiften van de werkgevers aan de RSZ, die het aantal arbeidsplaatsen, de werkuren, de lonen en sociale bijdragen verstrekken, alsook om de aangiften van de ondernemingen aan de administratie van de BTW, die de omzet, de aankopen en de investeringen van de BTW-plichtigen geven. De overheidsbegrotingen, die inlichtingen over de subsidies verschaffen, en de geconsolideerde boekhouding van de ziekenhuizen worden eveneens gebruikt.

2.4.1.2 Gegevens van de structurenquête bij de verenigingen

Het merendeel van de Belgische verenigingen is niet aan de wet met betrekking tot de jaarrekeningen van de ondernemingen onderworpen¹⁷. Voor de uitwerking van de rekening van de sector van de IZW's t.b.v. huishoudens houdt het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS) sinds 1996 jaarlijks een enquête bij de verenigingen die bezoldigde werknemers in dienst hebben. De enquête is exhaustief voor de verenigingen met meer dan twintig werknemers of een omzet van 5 miljoen € of meer en ondervraagt de kleine verenigingen via een toevallige steekproef (in de verhouding van één op dertig). Ze slaat echter niet op de ziekenhuizen en op het vrij onderwijs.

Die enquête betreft de productiekosten, de overige uitgaven, de werkgelegenheid, de inkomsten uit verkopen, de ontvangen subsidies, de bestemming van de productie en de hoofdactiviteit van de verenigingen. Behalve de meting van het vrijwilligerswerk verzamelt ze dus het merendeel van de items die voor de uitwerking van de satellietrekening van de IZW's nodig zijn.

De extrapolatie van die enquête steunt op de exhaustieve gegevens betreffende de loonsom. De enquête maakt het voor deelgroepen van de steekproef mogelijk de verhouding te bepalen tussen verschillende geldstromen en de loonsom. Wanneer men de loonsom kent van de deelgroepen die de populatie vormen, kan men de andere grootheden eruit afleiden.

2.4.1.3 Enquête inzake vrijwilligerswerk

Voor de eigen behoeften van de satellietrekening ("c"-versie) heeft de Universiteit de Liège (in samenwerking met het Franstalige platform van het vrijwilligerswerk) in 2003 een onderzoek naar het vrijwilligerswerk in verenigingen verricht via een representatieve steekproef van verenigingen-werkgevers.

---

¹⁷ De nieuwe wet (2 mei 2002, BS van 11 december 2002) betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, de internationale verenigingen zonder winstoogmerk en de stichtingen geeft een nieuwe definitie van de verplichtingen inzake boekhouding en bekendmaking van de rekeningen van die drie soorten verenigingen. Die wet bepaalt dat de jaarrekeningen van de grootste verenigingen gecentraliseerd moeten worden bij de Nationale Bank van België. De enquête van het NIS zal echter noodzakelijk blijven om inlichtingen over de verenigingen van bescheiden grootte in te zamelen.

Deze enquête betreft het aantal vrijwilligers, de frequentie van hun prestaties en een evaluatie van het volume van hun werk in voltijdse equivalenten.

2.4.2 De berekening van de aggregaten

Hoewel de structuur van de tabellen van de satellietrekening gedefinieerd wordt door de Handleiding, vermeldt deze laatste niet expliciet hoe de gevraagde aggregaten moeten worden berekend. Elk land wordt dus verzocht zijn berekeningen te baseren op de in het centrale kader gebruikte methoden, mits deze geen afwijking veroorzaken voor de component "verenigingen" van de takken en de institutionele sectoren van de nationale rekeningen.

De integratie van de gegevens van de satellietrekening en van die van het centrale kader is cruciaal voor de bedrijfstakken of de institutionele sectoren waarin de verenigingen in grote mate vertegenwoordigd zijn. De sector van de IZW's t.b.v. huishoudens (S.15) bevat alleen maar verenigingen. De gegevens betreffende die sector moeten in het centrale kader en in de satellietrekening identiek of verenigbaar zijn (wanneer men meer details geeft in de satellietrekening). Hetzelfde geldt voor de gegevens van de takken met veel verenigingen in de overige sectoren, zoals het onderwijs (NACE 80), de gezondheidszorg (NACE 85.1), de maatschappelijke dienstverlening (NACE 85.3), recreatie, cultuur en sport (NACE 92) of nog de diverse verenigingen (NACE 91).

Voor de verenigingen van die sectoren en die takken gebruiken de nationale rekeningen hoofdzakelijk de structuurenquête en de gegevens van de RSZ. De eerstgenoemde maakt het mogelijk coëfficiënten te

berekenen die de verschillende variabelen en de loonsom met elkaar in verband brengen. Zodra die coëfficiënten op de totale loongegevens van de IZW's zijn toegepast, kunnen de aggregaten betreffende die IZW's worden berekend. De satellietrekening kan dus probleemloos gebaseerd worden op de berekeningsmethode van de aggregaten van het centrale kader.

Voor de verenigingen die actief zijn in andere bedrijfstakken is dat helemaal anders. Wegens hun te veronachtzamen aanwezigheid in die takken gebruiken de nationale rekeningen geen gegevens die specifiek zijn voor de verenigingen om de aggregaten van die takken te berekenen. Ze baseren zich vooral op de vastgestelde verhoudingen tussen de stromen van loonsom of omzet en de andere stromen in de niet-associatieve organisaties waarvoor zij over die gegevens beschikken, en extrapoleren die verhoudingen op het geheel van de populatie van die takken. Het is dus niet mogelijk de verenigingscomponent te isoleren en, aangezien ze waarschijnlijk geen profiel vertonen dat identiek is met dat van de andere organisatievormen, is een raming van de andere variabelen - bijvoorbeeld door zich op de exhaustieve gegevens over de loonsom te baseren - niet mogelijk.

Om de stromen betreffende die verenigingen te ramen, moet men dus afwijken van de methode van het centrale kader. Net als voor de overige IZW's steunt de gekozen methode op de resultaten van de structuurenquête en de loonsomgegevens. Op termijn zou het gebruik van de jaarrekeningen van de verenigingen die bij de Balanscentrale van de Nationale Bank neergelegd zullen worden, het mogelijk maken de samenhang te herstellen tussen de twee methoden die op de IZW's van die takken worden toegepast.

II. SYNTHESE VAN DE RESULTATEN

1. DE SATELLIETREKENING VAN DE IZW'S IN ENKELE CIJFERS

De satellietrekening van de instellingen zonder winstoogmerk (IZW) van België omvat meer dan 15 000 entiteiten. Zij brengt gegevens samen met betrekking tot de economische stromen van deze verenigingen voor de jaren 2000 en 2001.

Deze stromen worden eveneens geïnventariseerd in de nationale rekeningen die jaarlijks worden gepubliceerd door het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR). Wegens de internationale overeenkomsten waaraan het INR onderworpen is, zijn deze gegevens echter niet altijd onmiddellijk duidelijk omdat een groot deel van de IZW's door de nationale rekeningen ondergebracht is in de institutionele sectoren van de niet-financiële vennootschappen en de financiële instellingen (S.11 en S.12). De macro-economische gegevens die betrekking hebben op die IZW's, zijn dus opgenomen in het geheel van gegevens over de vennootschappen. De andere IZW's zijn opgenomen in de institutionele sector van de instellingen zonder winstoogmerk ten behoeve van de huishoudens (S.15), die in de nationale rekeningen het enige zichtbare deel van de verenigingen vormt. De nationale jaarrekeningen bieden derhalve een overzicht van een gedeelte van de sector van de verenigingen, dat in termen van aantallen ongeveer de helft vertegenwoordigt. In strikt economische termen vertegenwoordigen de IZW's ondergebracht in S.15 slechts ongeveer 20 pct. van het geheel, zowel wat het aantal werknemers als de toegevoegde waarde betreft. Dankzij de satellietrekening is het dus mogelijk om de beschrijving en bijgevolg de kennis van de IZW's in hun geheel te verbeteren.

Globaal gezien hebben de IZW's die in de satellietrekening zijn opgenomen een productieactiviteit die in 2001 een toegevoegde waarde van bijna 12 miljard euro heeft voortgebracht. De bijdrage van deze organisaties tot het bruto binnenlandse product (bbp) beliep 5 pct. Zij zijn actief in diverse bedrijfstakken zoals de gezondheidszorg, maatschappelijke dienstverlening, cultuur en recreatie, onderwijs en vorming, en de verdediging van belangen en overtuigingen. Ze zijn ook aanwezig in bedrijfstakken die traditioneel voorbehouden zijn voor vennootschappen of zelfstandigen zoals de handel, diensten aan ondernemingen, het immobiliënwezen, het uitgeversbedrijf enz.

De verenigingen doen een beroep op loontrekkend personeel. In 2001 stelden zij 333 878 loontrekkenden

tewerk, goed voor 9,6 pct. van de binnenlandse bezoldigde tewerkstelling. Naast deze arbeidskrachten die door de officiële statistieken worden geregistreerd, maken de verenigingen ook gebruik van vrijwilligers (zie aanvullende analyse aan het einde van deze publicatie).

De productiekosten van de IZW's (intermediair verbruik, beloning van de werknemers, verbruik van vaste activa en netto niet-productgebonden belastingen op de productie) worden over het algemeen gedekt door hun courante middelen (verkoop, overheidssteun, giften en bijdragen, inkomsten uit vermogen), die, als geheel, ongeveer 19 miljard euro bedragen.

TABEL 2: DE SATELLIETREKENING VAN DE IZW'S ⁽¹⁾ IN ENKELE CIJFERS

	2000	2001
Aantal IZW's die in de satellietrekening zijn opgenomen	15 075	16 091
Toegevoegde waarde		
miljoenen euro's	11 194	11 760
in pct. van het bbp	4,9	5,0
Bezoldigde tewerkstelling		
aantal personen	316 683	333 878
in pct. van de binnenlandse bezoldigde tewerkstelling	9,3	9,6
Productiekosten (miljoenen euro's)	18 013	18 885
Courante middelen (miljoenen euro's)	18 823	19 808

(1) Met uitzondering van onderwijsinstellingen uit het vrije onderwijsnet en van IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

2. DEMOGRAFIE VAN DE VERENIGINGEN

2.1 De populatie van de satellietrekening

De populatie van de satellietrekening is afgebakend door criteria van conceptuele en praktische aard. De organisaties moeten eerst en vooral beantwoorden aan de definitie van IZW die in de internationale overeenkomsten is vastgelegd. Vervolgens worden alleen die IZW's in de satellietrekening opgenomen waarover voldoende gegevens beschikbaar zijn.

Van alle IZW's die aan de conceptuele criteria voldoen, worden twee grote categorieën niet opgenomen in de rekening: de onderwijsinstellingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen ongeacht of zij rechtspersoonlijkheid hebben.

TABEL 3: VAN HET CONCEPT IZW NAAR DE POPULATIE VAN DE SATELLIETREKENING

(aantal IZW's)

Categorieën van IZW's	2000	2001
IZW's opgenomen in de satellietrekening	15 075	16 091
IZW's niet opgenomen in de satellietrekening		
- onderwijsinrichtingen van het vrije net	1 529	1 554
- andere IZW's met rechtspersoonlijkheid, zonder bezoldigde tewerkstelling	97 740	101 134
- andere IZW's zonder rechtspersoonlijkheid, zonder bezoldigde tewerkstelling	n.b.	n.b.

In België telt het vrije onderwijsnet meer dan 1 500 verenigingen. De nationale rekeningen beschikken over geaggregeerde gegevens voor de drie onderwijsnetten (vrij onderwijs, officieel onderwijs en gemeenschapsonderwijs). De gegevens aan de hand waarvan deze aggregaten per onderwijsnet kunnen worden gescheiden, volstaan echter niet om de stromen van de verenigingen af te zonderen.

De rekening omvat evenmin de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen. De IZW's met rechtspersoonlijkheid worden in het Rijksregister der Rechtspersonen (Ministerie van Binnenlandse Zaken) geïnventariseerd. Volgens de gegevens die in dit register zijn opgenomen, waren er in 2001, 101 134 juridisch levende IZW's zonder personeel. Een groot gedeelte van deze IZW's heeft wellicht echter alle activiteiten gestaakt, zonder evenwel een akte van ontbinding te publiceren in het Belgisch Staatsblad. Het is dus niet mogelijk om na te gaan hoeveel IZW's van dit totaal er werkelijk actief zijn. Het is overigens bijzonder moeilijk om gegevens te verzamelen over de IZW's die geen rechtspersoonlijkheid hebben en die geen werknemers tewerkstellen.

2.2 De rechtsvormen

Nagenoeg acht op tien IZW's van de satellietrekening hebben voor de vorm van vereniging zonder winstoogmerk gekozen. De andere vormen komen minder vaak voor. Zoals de benaming aangeeft, worden deze gebruikt door specifieke organisatievormen. De feitelijke verenigingen die opgenomen zijn in de populatie van de satellietrekening zijn politieke partijen en vakverenigingen die niet de vorm van een VZW hebben aangenomen en die bezoldigde werknemers tewerkstellen.

TABEL 4: DE RECHTSVORMEN VAN DE IZW'S VAN DE SATELLIETREKENING ⁽¹⁾

(aantal eenheden)

Rechtsvormen	2000	2001
Verenigingen zonder winstoogmerk	12 527	13 545
Stichtingen	83	96
Beroepsverenigingen	78	73
Internationale verenigingen	382	389
Eredienst	1 771	1 753
Feitelijke verenigingen	234	235
Totaal IZW's	15 075	16 091

(1) Met uitzondering van de onderwijsinrichtingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

2.3 De activiteiten van de IZW's

De IZW's van de satellietrekening zijn actief in verschillende bedrijfstakken. Wordt de specifieke N-IZW-nomenclatuur (zie bijlage) als referentie gebruikt, dan is driekwart van de IZW's geconcentreerd in drie grote bedrijfstakken: verdediging van rechten, belangen en overtuigingen, maatschappelijke dienstverlening en cultuur, sport en recreatie.

TABEL 5: OPSPLITSING VAN DE IZW'S PER N-IZW-BEDRIJFSTAK VOLGENS HOOFDACTIVITEIT ⁽¹⁾

(in pct. van het totaal)

N-IZW-bedrijfstakken	2000	2001
1. Cultuur, sport en recreatie	21,6	23,0
2. Onderwijs en onderzoek	7,8	7,0
3. Gezondheidszorg	4,7	6,1
4. Maatschappelijke dienstverlening	25,1	26,2
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	28,6	25,6
6. Overige activiteiten van de verenigingen	12,3	12,1
Totaal IZW's	100,0	100,0

(1) Met uitzondering van de onderwijsinrichtingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

Het profiel van de sector van de verenigingen ziet er anders uit als de IZW's niet worden opsplijt volgens aantal, maar volgens aantal werknemers of toegevoegde waarde. Dan zijn het de bedrijfstakken van de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening die uitgesproken naar voren komen (zie verderop).

3. PRODUCTIE EN TOEGEVOEGDE WAARDE VAN DE IZW'S

De IZW's brengen goederen en diensten voort. Zij worden beschouwd als markt- of niet-marktproducenten naargelang hun middelen die uit de verkoop afkomstig zijn hun productiekosten voor meer dan de helft dekken of niet. De niet-marktproducenten onder de IZW's brengen producten voort die zij voor eigen gebruik bestemmen en andere niet-marktproducten die zij bestemmen voor derden en waarvan de productiekosten grotendeels worden gedekt door overdrachten.

De productie van de IZW's van de satellietrekening is hoofdzakelijk een marktproductie. Dit kan worden verklaard door het feit dat tal van steunmaatregelen van de openbare besturen door de nationale rekeningen worden beschouwd als verkopen aan die openbare besturen.

Productie wordt in de satellietrekening gemeten volgens de waarderingsregels van het ESR 1995 en sluit derhalve de niet-marktproductie van de markt-IZW's uit. De rekening voorziet evenwel in een "b"-versie waarin de niet-marktproductie van de markt-IZW's gemeten wordt.

Inclusief deze laatste stijgt de totale productie in 2000 met 2,4 pct. en in 2001 met 1,6 pct. De niet-marktproductie neemt significanter toe (met 13,9 pct. in 2000 en met 9,6 pct. in 2001).

De toegevoegde waarde van de IZW's die in de satellietrekening opgenomen zijn, stijgt van 11,2 miljard euro in 2000 naar 11,8 miljard euro in 2001, een toename met 5,1 pct. Globaal genomen beliep de bijdrage van de IZW's tot het bbp 5,0 pct. Het aandeel van de toegevoegde waarde van de IZW's is bijzonder significant in de bedrijfstakken van de maatschappelijke dienstverlening en van de gezondheidszorg (meer dan 50 pct.) en in die van de gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten (meer dan 33 pct.). Het aandeel van de sector van de verenigingen in de onderwijssector is bijzonder klein omdat de verenigingen van het vrije onderwijsnet niet in de satellietrekening worden opgenomen.

Ten slotte vormt de beloning van werknemers de voornaamste component van de toegevoegde waarde van de IZW's. In 2001 bedroeg deze meer van 10 miljard euro, wat overeenstemt met 89 pct. van de toegevoegde waarde van de sector.

TABEL 6: PRODUCTIE VAN DE IZW'S: VAN "A"-VERSIE NAAR "B"-VERSIE ⁽¹⁾

Productie	2000			2001		
	"a"-versie (2) (miljoenen euro's)	"b"-versie (3) (miljoenen euro's)	van "a" naar "b" (in pct.)	"a"-versie (2) (miljoenen euro's)	"b"-versie (3) (miljoenen euro's)	van "a" naar "b" (in pct.)
Marktproductie	15 219	15 219	-	16 087	16 087	-
Productie voor eigen finaal gebruik	33	33	-	34	34	-
Overige niet-marktproductie	3 180	3 621	13,9	3 186	3 491	9,6
Totale productie	18 432	18 873	2,4	19 308	19 613	1,6

(1) Met uitzondering van de onderwijsrichtingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

(2) Niet-marktproductie van de markt-IZW's niet inbegrepen.

(3) Niet-marktproductie van de markt-IZW's inbegrepen.

TABEL 7: AANDEEL VAN DE IZW'S IN DE TOEGEVOEGDE WAARDE VAN DE BELGISCHE ECONOMISCHE BEDRIJFSTAKKEN ⁽¹⁾

(in pct.)

NACE-bedrijfstakken	2000	2001
Onderwijs (M)	1,7	1,6
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (N)	53,1	52,7
Gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten (O)	34,2	33,6
Diverse bedrijfstakken (A-L)	0,6	0,7
Totaal IZW's	4,9	5,0
(Toegevoegde waarde tegen lopende prijzen, miljoenen euro's)	(11 194)	(11 760)

(1) Met uitzondering van de onderwijsrichtingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

4. BEZOLDIGDE TEWERKSTELLING VAN DE IZW'S

Met 333 878 werknemers in 2001 is de sector van de IZW's die opgenomen zijn in de satellietrekening een niet-verwaarloosbare werkgever aangezien deze sector 9,6 pct. van alle bezoldigde werknemers in België tewerkstelt. Binnen de sector van de verenigingen zijn het de bedrijfstakken van de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening die de belangrijkste werkgevers vormen: zij nemen er tweederde van de bezoldigde betrekkingen voor hun rekening.

TABEL 8: OPSPLITSING VAN AANTAL WERKNEMERS IN IZW'S, PER N-IZW-BEDRIJFSTAK ⁽¹⁾

(in pct. van het totaal)

N-IZW-bedrijfstakken	2000	2001
1. Cultuur, sport en recreatie	5,3	6,5
2. Onderwijs en onderzoek	3,6	4,0
3. Gezondheidszorg	35,4	34,7
4. Maatschappelijke dienstverlening	33,1	33,6
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	8,7	7,0
6. Overige activiteiten van de verenigingen	13,8	14,3
Totaal IZW's	100,0	100,0
(Bezoldigde tewerkstelling, aantal personen)	(316 683)	(333 878)

(1) Met uitzondering van de onderwijsinstellingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

De bedrijfstak "Cultuur, sport en recreatie" vormt samen met die van de verdediging van rechten, belangen en overtuigingen de helft van de verenigingen maar deze bedrijfstakken vertegenwoordigen samen slechts 14 pct. van de bezoldigde tewerkstelling in IZW's. De IZW's van deze twee takken zijn klein: ze werken met gemiddeld 5 tot 6 loontrekkenden. De bedrijfstak "Gezondheidszorg" (die met name alle privéklinieken omvat), en, in mindere mate, de bedrijfstak "Maatschappelijke dienstverlening", bestaan uit IZW's die aanzienlijk groter zijn. De verenigingen hebben gemiddeld 21 loontrekkenden in dienst, maar de sector is vanuit dit oogpunt sterk gediversifieerd (tabel 9).

Aan de hand van de werkgelegenheidsgegevens kan ook het belang van de verenigingen in de verschillende bedrijfstakken van de Belgische economie worden gemeten. Ongeveer driekwart van de loontrekkenden in de bedrijfstak "Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening" en de helft van de loontrekkenden uit de bedrijfstak "Gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten" oefenen hun activiteit uit binnen een IZW (tabel 10).

TABEL 9: GEMIDDELDE GROOTTE VAN DE IZW'S (GEMETEN AAN DE HAND VAN HET AANTAL WERKNEMERS), PER N-IZW-BEDRIJFSTAK ⁽¹⁾

N-IZW-bedrijfstakken	2000	2001
1. Cultuur, sport en recreatie	5	6
2. Onderwijs en onderzoek	10	12
3. Gezondheidszorg	158	119
4. Maatschappelijke dienstverlening	28	27
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	6	6
6. Overige activiteiten van de verenigingen	24	25
Totaal IZW's	21	21

(1) Met uitzondering van de onderwijsinstellingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

TABEL 10: AANDEEL VAN DE IZW'S IN DE BEZOLDIGDE TEWERKSTELLING (IN AANTAL PERSONEN) PER BEDRIJFSTAK ⁽¹⁾

(in pct.)

NACE-bedrijfstakken	2000	2001
Onderwijs (M)	2,0	2,1
Gezondheidszorg en Maatschappelijke dienstverlening (N)	74,3	73,4
Gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten (O)	47,7	48,2
Diverse bedrijfstakken (A-L)	0,8	0,9
Totaal IZW's	9,3	9,6

(1) Met uitzondering van de onderwijsinstellingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

5. PRODUCTIEKOSTEN VAN DE IZW'S

Uit de samenstelling van de productiekosten van de IZW's blijkt dat zij bij hun productieactiviteiten intensief gebruik maken van arbeidskrachten. De beloning van werknemers vormt gemiddeld 55 pct. van de productiekosten van de IZW's. Dit percentage varieert volgens de hoofdactiviteit van de IZW en heeft een gemiddelde maximale waarde van 68,0 pct. (voor het jaar 2001) in de bedrijfstak "Maatschappelijke dienstverlening" en een gemiddelde minimale waarde van 41,3 pct. (voor het jaar 2001) in de bedrijfstak "Cultuur, sport en recreatie".

De lopende aankopen van goederen en diensten (intermediair verbruik) vertegenwoordigen een aanzienlijk aandeel in de productiekosten (ongeveer 40 pct.). Hun relatief aandeel varieert eveneens volgens de activiteit van de IZW: het is hoog in de bedrijfstak "Cultuur, sport en recreatie" (52,6 pct. in 2001) en betrekkelijk laag in de bedrijfstak "Maatschappelijke dienstverlening" (27,0 pct. in 2001) ¹⁸.

¹⁸ Voor een gedetailleerd overzicht van de productiekosten per bedrijfstak zie tabel 2 "Bestedingen van de IZW's per bedrijfstak".

TABEL 11: COMPONENTEN VAN DE PRODUCTIEKOSTEN VAN DE IZW'S ⁽¹⁾*(in pct. van het totaal)*

	2000	2001
Intermediair verbruik (P.2)	40,2	40,0
Beloning van werknemers (D.1)	55,1	55,4
Verbruik van vaste activa (K.1)	5,5	5,4
Netto niet-productgebonden belastingen op de productie (D.29-D.39)	-0,7	-0,7
Totaal van de productiekosten	100,0	100,0
(Totaal van de productiekosten, miljoenen euro's)	(18 013)	(18 885)

(1) Met uitzondering van de onderwijsinstellingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

De netto niet-productgebonden belastingen op de productie zijn negatief voor de sector van de IZW's in zijn geheel. In werkelijkheid verbergt dit resultaat een grote verscheidenheid. Deze belastingen zijn lichtjes positief in alle bedrijfstakken behalve in de bedrijfstak N-IZW 6 "Overige activiteiten van verenigingen", waar zij ruimschoots negatief zijn. Deze bedrijfstak verenigt het merendeel van de beschutte werkplaatsen. Deze ondernemingen ontvangen overheidssteun die de lage productiviteit van hun werknemers compenseert. Deze steun ten voordele van de inzetbaarheid van gehandicapten vermindert de facto de kostprijs van de arbeidskrachten die door de ondernemingen wordt gedragen. Hij wordt door de nationale rekeningen beschouwd als "niet productgebonden subsidie" en moet daarom afgetrokken worden van de andere productiekosten.

6. COURANTE MIDDELEN VAN DE IZW'S

De courante middelen van alle IZW's die in de satellietrekening zijn opgenomen beliepen 19,8 miljard euro in 2001, tegen 18,8 miljard euro in 2000. Zij komen hoofdzakelijk voort uit de verkoop van goederen en diensten die door de IZW's worden geproduceerd (meer dan 80 pct.) en uit overdrachten (ongeveer 17 pct.). De overige courante middelen (hoofdzakelijk inkomen uit vermogen) vertegenwoordigen een betrekkelijk verwaarloosbaar deel van het geheel.

Ter herinnering, in de nationale rekeningen wordt het merendeel van de overheidssteun die wordt toegekend aan IZW's die zijn ondergebracht in de institutionele sectoren van de vennootschappen (S.11-S.12) geklasseerd als verkopen, terwijl zij gelijkgesteld worden met overdrachten in het geval van IZW's die zijn

ondergebracht in de sector van de IZW's ten behoeve van de huishoudens (S.15).

TABEL 12: STRUCTUUR VAN DE COURANTE MIDDELEN VAN DE IZW'S ⁽¹⁾*(in pct. van het totaal)*

	2000	2001
Verkopen	80,9	81,2
Overdrachten	17,4	16,8
Overige courante middelen	1,7	2,0
Totaal van de courante middelen	100,0	100,0
(Totaal van de courante middelen, miljoenen euro's)	(18 823)	(19 808)

(1) Met uitzondering van de onderwijsinstellingen van het vrije onderwijsnet en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

De middelen uit verkopen en overdrachten zijn vooral van de openbare besturen afkomstig (61,8 pct. in 2001 tegenover 62,2 pct. in 2000). De particuliere sector (vennootschappen, huishoudens en andere IZW's) ligt aan de oorsprong van meer dan 36 pct. van de courante middelen. Het saldo (ongeveer 2 pct.) wordt door het buitenland aangebracht.

Er bestaat evenwel een grote verscheidenheid in de financieringswijze van de IZW's, volgens hun hoofdactiviteit. De courante middelen van openbare oorsprong spelen een grote rol in de collectieve dienstverlening van de IZW's. De financiële steun van de openbare besturen is vooral belangrijk in de bedrijfstakken van de gezondheidszorg, de maatschappelijke dienstverlening, onderwijs en onderzoek. In de bedrijfstak "Cultuur, sport en recreatie" vullen de fondsen van openbare oorsprong de middelen aan die door vrijwillige of verplichte bijdragen van de particuliere sector (giften, bijdragen, verkopen van goederen en diensten) worden aangereikt. Deze bedrijfstak biedt diensten die voor een groot stuk op het individu afgestemd kunnen worden, en waarvoor een gedeelte van de kostprijs gemakkelijker te recupereren valt bij de gebruikers.

De giften en bijdragen van de particuliere sector vormen in het algemeen een belangrijk gedeelte van de courante middelen van de IZW's die rechten, belangen en overtuigingen verdedigen.

Ten slotte berust de courante financiering van de IZW's die in bedrijfstakken actief zijn die minder typisch zijn voor verenigingen (bedrijfstak N-IZW 6) vooral op de verkoop van hun goederen en diensten aan de particuliere sector.

TABEL 13: OORSPRONG VAN DE MIDDELEN VAN DE IZW'S UIT VERKOPEN EN OVERDRACHTEN, PER N-IZW-BEDRIJFSTAK ⁽¹⁾

(in pct. van het totaal)

N-IZW-bedrijfstakingen		Openbare besturen	Particuliere sector	Buitenland
1. Cultuur, sport en recreatie	2000	44,1	56,5	2,5
	2001	41,1	53,6	2,3
2. Onderwijs en onderzoek	2000	47,7	48,7	3,6
	2001	61,8	34,7	3,5
3. Gezondheidszorg	2000	83,8	16,1	0,0
	2001	84,5	15,4	0,0
4. Maatschappelijke dienstverlening	2000	61,5	37,1	1,4
	2001	52,8	44,4	2,8
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	2000	24,4	68,2	7,5
	2001	22,7	70,1	7,1
6. Overige activiteiten van de verenigingen	2000	13,3	81,2	5,6
	2001	13,1	81,7	5,3
Totaal IZW's	2000	62,2	36,0	1,8
	2001	61,8	36,2	2,0

(1) Met uitzondering van de onderwijsinstellingen van het vrije onderwijs en de IZW's die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen.

TABELLEN

1 REKENING VAN DE IZW'S

1.1 JAAR 2000

(duizenden euro's)

	Totaal ESR 1995 ("a"-versie)	Totaal, incl. niet-marktoutput voor markt-IZW's ("b"-versie)
Productierekening (I)		
Middelen		
Productie (P.1)	18.432.063	18.873.472
Marktoutput (P.11)	15.219.009	15.219.009
Output voor eigen finaal gebruik (P.12)	32.654	32.654
Overige niet-marktoutput (P.13)	3.180.400	3.621.809
Totaal Middelen	18.432.063	18.873.472
Bestedingen		
Intermediair verbruik (P.2)	7.237.932	7.100.868
Toegevoegde waarde (bruto) (B.1g)	11.194.131	11.772.604
Verbruik van vaste activa (K.1)	983.302	983.302
Toegevoegde waarde (netto) (B.1n)	10.210.828	10.789.301
Totaal Bestedingen	18.432.063	18.873.472
Inkomensvormingsrekening (II.1.1)		
Middelen		
Toegevoegde waarde (netto) (B.1n)	10.210.828	10.789.301
Totaal Middelen	10.210.828	10.789.301
Bestedingen		
Beloning van werknemers (D.1)	9.922.254	9.922.254
Lonen (D.11)	7.772.619	7.772.619
Sociale premies t.l.v. de werkgevers (D.12)	2.149.635	2.149.635
Niet-productgebonden belastingen op productie (D.29)	73.027	73.027
Niet-productgebonden subsidies (D.39)	-203.479	-203.479
Netto exploitatieoverschot (B.2n)	419.027	997.500
Totaal Bestedingen	10.210.828	10.789.301
Rekening voor bestemming van primaire inkomens (II.1.2)		
Middelen		
Netto exploitatieoverschot (B.2n)	419.027	997.500
Inkomen uit vermogen (D.4)	207.528	207.528
Totaal Middelen	626.555	1.205.028
Bestedingen		
Inkomen uit vermogen (D.4)	140.964	140.964
Saldo primaire inkomens (B.5n)	485.591	1.064.064
Totaal Bestedingen	626.555	1.205.028
Secundaire inkomensverdelingsrekening (II.2)		
Middelen		
Saldo primaire inkomens (B.5n)	485.591	1.064.064
Sociale premies (D.61)	114.687	114.687
Overige inkomensoverdrachten (D.7)	3.282.080	3.282.080
Schadeverzekeringssuitkeringen (D.72)	33.635	33.635
Overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.73 + D.75)	3.248.445	3.248.445
Van de overheid	2.090.300	2.090.300
Van de particuliere sector	1.072.345	1.072.345
Van het buitenland	85.800	85.800
Totaal Middelen	3.882.357	4.460.830
Bestedingen		
Belastingen op inkomen en vermogen (D.5)	54.688	54.688
Sociale uitkeringen (in geld) (D.62)	114.687	114.687
Overige inkomensoverdrachten (D.7)	283.044	283.044
Schadeverzekeringsspremies (netto) (D.71)	34.008	34.008
Overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.73 + D.75)	249.036	249.036
Aan de overheid	0	0
Aan de particuliere sector	107.845	107.845
Aan het buitenland	141.190	141.190
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	3.429.938	4.008.412
Totaal Bestedingen	3.882.357	4.460.830

1.1 JAAR 2000 (VERVOLG)

(duizenden euro's)

	Totaal ESR 1995 ("a"-versie)	Totaal, incl. niet-marktoutput voor markt-IZW's ("b"-versie)
Tertiaire inkomensverdelingsrekening (II.3)		
Middelen		
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	3.429.938	4.008.412
Totaal Middelen	3.429.938	4.008.412
Bestedingen		
Sociale overdrachten in natura (D.63)	3.214.400	3.792.873
Alternatief beschikbaar inkomen (B.7n)	215.539	215.539
Totaal Bestedingen	3.429.938	4.008.412
Rekening voor besteding van het beschikbaar inkomen (II.4.1)		
Middelen		
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	3.429.938	4.008.412
Totaal Middelen	3.429.938	4.008.412
Bestedingen		
Consumptieve bestedingen (P.3)	3.214.400	3.792.873
Nettobesparingen (B.8n)	215.539	215.539
Totaal Bestedingen	3.429.938	4.008.412
Rekening voor mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (III.1.1)		
Mutaties in passiva		
Nettobesparingen (B.8n)	215.539	215.539
Kapitaaloverdrachten, ontvangen (D.9)	146.047	146.047
Kapitaaloverdrachten, betaald (D.9)	0	0
Totaal Mutaties in passiva	361.585	361.585
Mutaties in activa		
Mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (B.10.1)	361.585	361.585
Totaal Mutaties in activa	361.585	361.585
Kapitaalrekening (kapitaalvorming) (III.1.2)		
Mutaties in passiva		
Mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (B.10.1)	361.585	361.585
Totaal Mutaties in passiva	361.585	361.585
Mutaties in activa		
Investerings in vaste activa (bruto) (P.51)	1.083.844	1.083.844
Verbruik van vaste activa (K.1)	-983.302	-983.302
Veranderingen in voorraden (P.52)	-8.838	-8.838
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden (P.53)	0	0
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa (K.2)	0	0
Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-) (B.9)	269.882	269.882
Totaal Mutaties in activa	361.585	361.585

Bron: INR

1.2 JAAR 2001

(duizenden euro's)

	Totaal ESR 1995 ("a"-versie)	Totaal, incl. niet-marktoutput voor markt-IZW's ("b"-versie)
Productierekening (I)		
Middelen		
Productie (P.1)	19.307.767	19.612.523
Marktoutput (P.11)	16.087.055	16.087.055
Output voor eigen finaal gebruik (P.12)	34.312	34.312
Overige niet-marktoutput (P.13)	3.186.400	3.491.157
Totaal Middelen	19.307.767	19.612.523
Bestedingen		
Intermediair verbruik (P.2)	7.547.300	7.470.556
Toegevoegde waarde (bruto) (B.1g)	11.760.466	12.141.967
Verbruik van vaste activa (K.1)	1.015.870	1.015.870
Toegevoegde waarde (netto) (B.1n)	10.744.596	11.126.097
Totaal Bestedingen	19.307.767	19.612.523
Inkomensvormingsrekening (II.1.1)		
Middelen		
Toegevoegde waarde (netto) (B.1n)	10.744.596	11.126.097
Totaal Middelen	10.744.596	11.126.097
Bestedingen		
Beloning van werknemers (D.1)	10.460.190	10.460.190
Lonen (D.11)	8.160.209	8.160.209
Sociale premies t.l.v. de werkgevers (D.12)	2.299.981	2.299.981
Niet-productgebonden belastingen op productie (D.29)	78.856	78.856
Niet-productgebonden subsidies (D.39)	-217.028	-217.028
Netto exploitatieoverschot (B.2n)	422.579	804.079
Totaal Bestedingen	10.744.596	11.126.097
Rekening voor bestemming van primaire inkomens (II.1.2)		
Middelen		
Netto exploitatieoverschot (B.2n)	422.579	804.079
Inkomen uit vermogen (D.4)	265.178	265.178
Totaal Middelen	687.756	1.069.257
Bestedingen		
Inkomen uit vermogen (D.4)	149.300	149.300
Saldo primaire inkomens (B.5n)	538.456	919.957
Totaal Bestedingen	687.756	1.069.257
Secundaire inkomensverdelingsrekening (II.2)		
Middelen		
Saldo primaire inkomens (B.5n)	538.456	919.957
Sociale premies (D.61)	124.594	124.594
Overige inkomensoverdrachten (D.7)	3.331.260	3.331.260
Schadeverzekeringsuitkeringen (D.72)	33.318	33.318
Overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.73 + D.75)	3.297.942	3.297.942
Van de overheid	2.070.600	2.070.600
Van de particuliere sector	1.089.042	1.089.042
Van het buitenland	138.300	138.300
Totaal Middelen	3.994.310	4.375.810
Bestedingen		
Belastingen op inkomen en vermogen (D.5)	54.338	54.338
Sociale uitkeringen (in geld) (D.62)	124.594	124.594
Overige inkomensoverdrachten (D.7)	346.439	346.439
Schadeverzekeringspremies (netto) (D.71)	32.620	32.620
Overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.73 + D.75)	313.819	313.819
Aan de overheid	0	0
Aan de particuliere sector	108.161	108.161
Aan het buitenland	205.658	205.658
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	3.468.939	3.850.440
Totaal Bestedingen	3.994.310	4.375.810

1.2 JAAR 2001 (VERVOLG)

(duizenden euro's)

	Totaal ESR 1995 ("a"-versie)	Totaal, incl. niet-marktoutput voor markt-IZW's ("b"-versie)
Tertiaire inkomensverdelingsrekening (II.3)		
Middelen		
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	3.468.939	3.850.440
Totaal Middelen	3.468.939	3.850.440
Bestedingen		
Sociale overdrachten in natura (D.63)	3.210.300	3.591.800
Alternatief beschikbaar inkomen (B.7n)	258.640	258.640
Totaal Bestedingen	3.468.939	3.850.440
Rekening voor besteding van het beschikbaar inkomen (II.4.1)		
Middelen		
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	3.468.939	3.850.440
Totaal Middelen	3.468.939	3.850.440
Bestedingen		
Consumptieve bestedingen (P.3)	3.210.300	3.591.800
Nettobesparingen (B.8n)	258.640	258.640
Totaal Bestedingen	3.468.939	3.850.440
Rekening voor mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (III.1.1)		
Mutaties in passiva		
Nettobesparingen (B.8n)	258.640	258.640
Kapitaaloverdrachten, ontvangen (D.9)	209.512	209.512
Kapitaaloverdrachten, betaald (D.9)	-28	-28
Totaal Mutaties in passiva	468.124	468.124
Mutaties in activa		
Mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (B.10.1)	468.124	468.124
Totaal Mutaties in activa	468.124	468.124
Kapitaalrekening (kapitaalvorming) (III.1.2)		
Mutaties in passiva		
Mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (B.10.1)	468.124	468.124
Totaal Mutaties in passiva	468.124	468.124
Mutaties in activa		
Investerings in vaste activa (bruto) (P.51)	1.074.399	1.074.399
Verbruik van vaste activa (K.1)	-1.015.870	-1.015.870
Veranderingen in voorraden (P.52)	-9.964	-9.964
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden (P.53)	0	0
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa (K.2)	0	0
Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-) (B.9)	419.559	419.559
Totaal Mutaties in activa	468.124	468.124

Bron: INR

2 BESTEDINGEN VAN DE IZW'S - PER BEDRIJFSTAK

2.1 JAAR 2000

(duizenden euro's)

	Totale bestedingen		Productiekosten						Overige inkomensoverdrachten (D.7)	Inkomen uit vermogen (D.4)	Overige	
	"a"-versie	"b"-versie	Totale productiekosten									
			"a"-versie	"b"-versie	Intermediair verbruik (P.2)		Beloning van werknemers (D.1)	Verbruik van vaste activa (K.1)				Netto niet-productgebonden belastingen op productie (D.29- D.39)
				"a"-versie	"b"-versie							
Totaal IZW's	18.606.420	18.469.356	18.013.036	17.875.972	7.237.932	7.100.868	9.922.254	983.302	-130.452	283.044	140.964	169.375
1. Cultuur, sport en recreatie	1.321.547	1.306.175	1.254.361	1.238.989	668.481	653.108	496.664	70.617	18.599	47.454	8.650	11.083
1.1 Cultuur	704.138	702.434	663.549	661.845	359.276	357.572	262.707	32.449	9.118	34.231	3.646	2.712
1.2 Sport	321.956	311.554	304.419	294.016	160.246	149.843	131.603	8.862	3.708	9.592	3.683	4.262
1.3 Recreatie	295.453	292.187	286.393	283.127	148.960	145.694	102.355	29.306	5.773	3.630	1.321	4.109
2. Onderwijs en (wetenschappelijk) onderzoek	894.852	893.856	865.810	864.815	340.172	339.177	458.456	62.323	4.859	3.781	8.879	16.381
2.1 Basis-, secundair en hoger onderwijs	63.916	63.888	59.995	59.967	27.338	27.309	28.495	3.869	294	802	617	2.503
2.2 Overige opleiding	340.440	340.284	330.823	330.667	139.156	139.000	169.430	20.216	2.021	1.610	3.864	4.142
2.3 Onderzoek en ontwikkeling	490.495	489.685	474.993	474.182	173.678	172.867	260.531	38.239	2.545	1.369	4.398	9.736
3. Gezondheidszorg	8.182.441	8.119.427	8.094.999	8.031.985	3.361.328	3.298.314	4.249.554	473.674	10.443	6.528	77.082	3.833
3.1 Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf	7.470.461	7.408.864	7.389.548	7.327.951	3.140.014	3.078.418	3.798.300	443.263	7.971	3.476	74.940	2.497
3.2 Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf	691.811	690.399	685.556	684.144	218.340	216.928	434.968	29.826	2.422	2.934	2.100	1.221
3.3 Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorg	20.169	20.164	19.895	19.889	2.973	2.968	16.286	585	50	118	42	115
4. Maatschappelijke dienstverlening	4.173.901	4.164.343	3.900.895	3.891.337	982.272	972.714	2.703.418	204.102	11.104	175.813	32.729	64.464
4.1 Instellingen voor kinderen	635.553	634.758	630.433	629.638	143.516	142.720	449.640	35.514	1.764	2.023	1.881	1.216
4.2 Instellingen voor gehandicapten	744.626	742.143	738.180	735.697	162.426	159.943	520.331	52.502	2.921	1.986	3.332	1.128
4.3 Rusthuizen voor bejaarden	643.639	637.369	620.889	614.620	136.618	130.348	437.655	44.160	2.457	2.461	18.909	1.380
4.4 Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke dienstverlening	2.150.084	2.150.073	1.911.393	1.911.382	539.713	539.702	1.295.791	71.926	3.963	169.344	8.607	60.740
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	1.992.250	1.951.190	1.926.845	1.885.785	899.377	858.318	950.105	61.959	15.404	12.462	2.976	49.967
5.1 Economische, werkgevers- en beroepsverenigingen, vakbonden en politieke organisaties	1.092.672	1.051.621	1.059.370	1.018.319	542.733	501.682	475.878	31.537	9.222	6.039	1.751	25.511
5.2 Leefmilieu	344.051	344.042	330.747	330.739	160.568	160.560	156.497	10.893	2.789	4.836	688	7.779
5.3 Overige instellingen	555.527	555.527	536.727	536.727	196.076	196.076	317.729	19.530	3.393	1.588	536	16.676
6. Overige activiteiten van de verenigingen	2.041.429	2.034.364	1.970.126	1.963.061	986.302	979.237	1.064.058	110.627	-190.861	37.006	10.648	23.649
6.1 Landbouw, jacht, bosbouw en visserij, industrie, energie en bouwnijverheid	272.719	272.192	252.432	251.905	140.424	139.897	165.136	16.126	-69.254	13.215	1.198	5.874
6.2 Groothandel en kleinhandel, herstelling	128.122	127.876	110.679	110.433	81.473	81.227	24.768	3.548	890	13.131	440	3.871
6.3 Hotels en restaurants, vervoer, opslag en communicatie	205.558	201.697	201.374	197.512	97.635	93.773	83.193	17.924	2.622	862	1.937	1.386
6.4 Financiële instellingen, verhuur en handel in onroerende goederen en informatica	91.398	91.174	88.696	88.472	27.897	27.673	51.567	8.583	649	1.246	1.131	325
6.5 Overige dienstverlening aan bedrijven	1.227.258	1.225.064	1.209.293	1.207.099	584.766	582.572	690.013	60.256	-125.741	3.222	5.397	9.346
6.6 Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werknemers	116.374	116.361	107.653	107.639	54.108	54.095	49.381	4.191	-27	5.329	545	2.847

Bron: INR

N.B.: Overige: belastingen op inkomen, vermogen, enz. (D.5) en sociale uitkeringen exclusief sociale overdrachten in natura (D.62).

2.2 JAAR 2001

(duizenden euro's)

	Totale bestedingen		Productiekosten							Overige inkomensoverdrachten (D.7)	Inkomen uit vermogen (D.4)	Overige
	"a"-versie	"b"-versie	Totale productiekosten									
			"a"-versie	"b"-versie	Intermediair verbruik (P.2)		Beloning van werknemers (D.1)	Verbruik van vaste activa (K.1)	Netto niet-productgebonden belastingen op productie (D.29- D.39)			
	"a"-versie	"b"-versie										
Totaal IZW's	19.559.859	19.483.115	18.885.188	18.808.444	7.547.300	7.470.556	10.460.190	1.015.870	-138.172	346.439	149.300	178.932
1. Cultuur, sport en recreatie	1.512.446	1.497.898	1.436.024	1.421.475	754.865	740.317	592.541	73.845	14.772	61.011	8.219	7.192
1.1 Cultuur	832.326	830.598	779.351	777.623	433.013	431.285	303.466	35.819	7.053	46.030	3.875	3.070
1.2 Sport	348.279	338.025	330.800	320.546	159.113	148.860	154.895	12.965	3.826	11.595	3.247	2.637
1.3 Recreatie	331.842	329.275	325.873	323.306	162.739	160.172	134.180	25.061	3.893	3.386	1.097	1.485
2. Onderwijs en (wetenschappelijk) onderzoek	889.387	888.464	864.769	863.847	323.721	322.799	474.475	62.417	4.156	4.584	8.352	11.682
2.1 Basis-, secundair en hoger onderwijs	63.001	62.960	58.885	58.843	22.089	22.047	32.702	3.798	296	629	440	3.048
2.2 Overige opleiding	318.132	317.881	310.767	310.516	132.671	132.419	154.009	22.561	1.527	1.384	3.083	2.898
2.3 Onderzoek en ontwikkeling	508.253	507.624	495.117	494.487	168.962	168.332	287.764	36.058	2.332	2.571	4.830	5.736
3 Gezondheidszorg	8.914.512	8.911.666	8.817.373	8.814.527	3.668.179	3.665.332	4.620.730	517.233	11.231	6.764	84.332	6.043
3.1 Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf	8.212.194	8.212.194	8.121.781	8.121.781	3.451.160	3.451.160	4.174.674	487.186	8.761	3.989	82.366	4.059
3.2 Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf	681.885	679.042	675.394	672.552	213.950	211.107	429.571	29.456	2.418	2.660	1.914	1.917
3.3 Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorg	20.433	20.430	20.198	20.194	3.070	3.066	16.485	591	52	116	52	68
4 Maatschappelijke dienstverlening	4.428.888	4.418.312	4.112.396	4.101.820	1.107.967	1.097.392	2.794.417	196.975	13.037	213.763	31.939	70.789
4.1 Instellingen voor kinderen	624.694	623.931	620.183	619.420	143.485	142.721	439.796	34.922	1.980	1.990	1.861	660
4.2 Instellingen voor gehandicapten	760.864	759.061	754.079	752.277	166.563	164.761	532.957	51.039	3.520	1.559	2.718	2.508
4.3 Rusthuizen voor bejaarden	629.397	623.325	608.059	601.988	134.310	128.238	429.755	41.156	2.838	2.434	16.953	1.950
4.4 Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke dienstverlening	2.413.933	2.411.995	2.130.075	2.128.137	663.610	661.672	1.391.908	69.858	4.699	207.781	10.406	65.671
5 Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	1.687.924	1.648.095	1.606.002	1.566.172	745.037	705.208	796.634	49.644	14.685	10.874	3.330	67.719
5.1 Economische, werkgevers- en beroepsverenigingen, vakbonden en politieke organisaties	895.224	855.580	871.018	831.374	428.594	388.949	402.966	30.664	8.794	5.684	1.414	17.108
5.2 Leefmilieu	259.392	259.207	254.900	254.715	136.698	136.513	105.490	9.795	2.917	2.890	1.358	244
5.3 Overige instellingen	533.308	533.308	480.083	480.083	179.745	179.745	288.178	9.186	2.974	2.300	559	50.366
6 Overige activiteiten van de verenigingen	2.126.702	2.118.680	2.048.625	2.040.603	947.531	939.509	1.181.392	115.755	-196.053	49.443	13.128	15.506
6.1 Landbouw, jacht, bosbouw en visserij, industrie, energie en bouwnijverheid	280.845	280.332	269.531	269.018	148.031	147.518	177.565	17.775	-73.840	4.710	1.142	5.463
6.2 Groothandel en kleinhandel, herstelling	90.416	90.280	84.437	84.301	57.737	57.601	23.280	3.298	122	4.295	381	1.303
6.3 Hotels en restaurants, vervoer, opslag en communicatie	188.797	183.612	185.133	179.948	93.237	88.052	74.903	14.699	2.295	813	1.880	971
6.4 Financiële instellingen, verhuur en handel in onroerende goederen en informatica	172.205	171.845	167.842	167.482	58.466	58.106	96.274	12.238	863	2.266	1.390	708
6.5 Overige dienstverlening aan bedrijven	1.178.742	1.176.927	1.160.347	1.158.532	510.275	508.459	713.529	62.385	-125.841	4.175	7.250	6.970
6.6 Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werknemers	215.696	215.685	181.335	181.323	79.784	79.773	95.841	5.361	348	33.185	1.086	91

Bron: INR

N.B.: Overige: belastingen op inkomen, vermogen, enz. (D.5) en sociale uitkeringen exclusief sociale overdrachten in natura (D.62).

3 MIDDELEN VAN DE IZW'S - PER BEDRIJFSTAK

3.1 JAAR 2000

(duizenden euro's)

	Totale midde- len	Verkopen (P.11)				Inkomensoverdrachten				Inkomen uit vermogen (D.4)	Overige
		Totaal P.11				Totaal inkomensoverdrachten (D.7)					
		Aan de over- heid	Aan de parti- culiere sector	Aan het bui- tenland	Totaal	Van de over- heid	Aan de parti- culiere sector	Van het bui- tenland	Totaal		
Totaal IZW's	18.823.303	9.424.637	5.553.876	240.496	15.219.009	2.090.300	1.105.980	85.799	3.282.079	207.528	114.687
1. Cultuur, sport en recreatie	1.224.912	402.530	616.482	23.206	1.042.217	93.769	66.521	6.605	166.895	7.561	8.238
1.1 Cultuur	686.331	321.256	262.016	14.001	597.273	47.345	29.638	4.175	81.157	4.017	3.884
1.2 Sport	291.471	46.294	212.389	1.072	259.755	11.125	14.117	2.431	27.673	2.252	1.792
1.3 Recreatie	247.109	34.980	142.077	8.133	185.190	35.299	22.766	0	58.065	1.292	2.563
2. Onderwijs en (wetenschappelijk) onderzoek	941.031	148.239	284.049	21.678	453.966	291.370	163.962	11.528	466.860	10.584	9.621
2.1 Basis-, secundair en hoger onderwijs	54.636	6.544	14.494	725	21.763	655	29.870	116	30.641	1.496	736
2.2 Overige opleiding	353.441	56.357	114.003	5.878	176.239	158.655	9.875	2.169	170.698	2.153	4.352
2.3 Onderzoek en ontwikkeling	532.954	85.337	155.551	15.076	255.964	132.061	124.217	9.243	265.521	6.935	4.534
3. Gezondheidszorg	8.409.089	7.023.329	1.280.224	284	8.303.838	0	71.511	4.736	76.247	25.734	3.271
3.1 Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf	7.644.921	6.876.816	679.690	0	7.556.506	0	65.244	117	65.361	20.556	2.497
3.2 Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf	743.037	143.998	582.210	284	726.492	0	6.148	4.619	10.766	5.109	670
3.3 Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorg	21.132	2.515	18.324	0	20.839	0	119	0	119	69	104
4. Maatschappelijke dienstverlening	5.008.897	1.466.890	1.133.477	18.799	2.619.166	1.563.321	694.084	48.536	2.305.940	43.476	40.314
4.1 Instellingen voor kinderen	632.844	493.300	122.351	110	615.761	0	11.310	1.701	13.011	3.191	881
4.2 Instellingen voor gehandicapten	799.783	588.294	175.069	13.302	776.665	400	12.726	2.460	15.586	6.841	691
4.3 Rusthuizen voor bejaarden	672.006	80.234	571.391	1.631	653.256	0	10.171	16	10.188	7.953	609
4.4 Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke dienst- verlening	2.904.264	305.063	264.665	3.757	573.485	1.562.921	659.877	44.358	2.267.156	25.491	38.133
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	1.139.266	185.532	675.289	68.487	929.309	75.137	53.617	11.350	140.104	25.197	44.656
5.1 Economische, werkgevers- en beroepsverenigingen, vakbonden en politieke organisaties	841.603	131.262	545.483	64.724	741.468	22.384	29.217	11.350	62.950	21.391	15.794
5.2 Leefmilieu	186.085	51.528	98.616	2.623	152.767	10.362	13.404	0	23.767	1.180	8.371
5.3 Overige instellingen	111.578	2.743	31.190	1.140	35.074	42.391	10.996	0	53.387	2.626	20.491
6. Overige activiteiten van de verenigingen	2.100.109	198.116	1.564.355	108.041	1.870.513	66.703	56.285	3.044	126.032	94.977	8.586
6.1 Landbouw, jacht, bosbouw en visserij, industrie, energie en bouwnijverheid	285.560	14.869	245.685	8.961	269.515	0	5.979	115	6.094	9.255	696
6.2 Groothandel en kleinhandel, herstelling	131.698	10.260	108.398	4.169	122.828	378	2.748	76	3.202	4.731	937
6.3 Hotels en restaurants, vervoer, opslag en communi- catie	185.832	30.862	136.707	13.290	180.859	0	1.867	129	1.996	2.413	562
6.4 Financiële instellingen, verhuur en handel in onro- ende goederen en informatica	95.382	23.178	56.991	13.725	93.894	0	531	0	531	803	153
6.5 Overige dienstverlening aan bedrijven	1.261.606	103.123	988.009	66.901	1.158.033	13.668	10.366	250	24.284	75.515	3.775
6.6 Overige persoonlijke diensten en particuliere huis- houdens met werknemers	140.032	15.824	28.565	994	45.384	52.657	34.794	2.474	89.924	2.261	2.463

Bron: INR

N.B.: Overige: sociale premies (D.61).

3.2 JAAR 2001

(duizenden euro's)

	Totale middelen	Verkopen (P.11)				Inkomensoverdrachten				Inkomen uit vermogen (D.4)	Overige
		Totaal P.11				Totaal inkomensoverdrachten (D.7)					
		Aan de overheid	Aan de particuliere sector	Aan het buitenland	Totaal	Van de overheid	Aan de particuliere sector	Van het buitenland	Totaal		
Totaal IZW's	19.808.086	9.922.978	5.911.979	252.098	16.087.055	2.070.600	1.122.360	138.300	3.331.260	265.178	124.594
1. Cultuur, sport en recreatie	1.330.094	440.000	606.939	22.319	1.069.258	135.439	92.901	7.195	235.535	9.900	15.401
1.1 Cultuur	788.962	357.502	285.030	13.832	656.364	71.321	43.422	5.780	120.523	5.821	6.254
1.2 Sport	291.105	39.510	204.758	1.192	245.460	17.144	20.681	1.415	39.240	2.563	3.842
1.3 Recreatie	250.028	42.989	117.151	7.295	167.434	46.974	28.798	0	75.772	1.517	5.305
2. Onderwijs en (wetenschappelijk) onderzoek	1.090.369	176.333	280.272	22.082	478.686	481.545	89.690	15.190	586.424	14.548	10.710
2.1 Basis-, secundair en hoger onderwijs	46.807	8.649	11.399	587	20.636	22.239	2.191	56	24.485	788	898
2.2 Overige opleiding	330.329	80.200	100.978	5.223	186.400	126.155	10.982	711	137.848	2.071	4.010
2.3 Onderzoek en ontwikkeling	713.233	87.483	167.895	16.272	271.650	333.151	76.517	14.423	424.091	11.690	5.802
3. Gezondheidszorg	9.154.135	7.713.967	1.339.389	272	9.053.627	0	67.637	3.423	71.060	23.951	5.497
3.1 Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf	8.393.311	7.560.000	745.284	0	8.305.284	0	61.376	0	61.376	22.593	4.059
3.2 Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf	738.499	151.223	574.828	272	726.322	0	6.120	3.423	9.543	1.249	1.384
3.3 Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorg	22.326	2.745	19.277	0	22.022	0	141	0	141	109	55
4. Maatschappelijke dienstverlening	4.878.405	1.201.583	1.429.238	29.951	2.660.772	1.331.333	699.810	105.049	2.136.191	33.887	47.555
4.1 Instellingen voor kinderen	631.311	286.752	322.697	604	610.053	0	16.574	1.522	18.096	2.710	452
4.2 Instellingen voor gehandicapten	810.567	451.689	314.779	23.306	789.774	0	12.419	516	12.936	5.749	2.108
4.3 Rusthuizen voor bejaarden	653.748	95.199	540.101	1.542	636.842	0	8.884	0	8.884	6.827	1.196
4.4 Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke dienstverlening	2.782.779	367.944	251.660	4.498	624.103	1.331.333	661.933	103.010	2.096.275	18.603	43.798
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	1.144.011	171.992	678.168	70.412	920.572	74.514	82.724	7.060	164.299	22.939	36.201
5.1 Economische, werkgevers- en beroepsverenigingen, vakbonden en politieke organisaties	815.657	117.381	559.955	66.722	744.058	17.174	19.249	7.030	43.453	17.319	10.827
5.2 Leefmilieu	170.766	51.427	81.793	1.965	135.185	7.261	21.368	1	28.630	1.418	5.533
5.3 Overige instellingen	157.589	3.185	36.420	1.725	41.329	50.079	42.107	29	92.216	4.202	19.842
6. Overige activiteiten van de verenigingen	2.211.072	219.103	1.577.974	107.064	1.904.140	47.769	89.599	383	137.751	159.952	9.229
6.1 Landbouw, jacht, bosbouw en visserij, industrie, energie en bouwnijverheid	261.660	13.939	225.786	8.160	247.885	0	5.418	41	5.459	7.961	355
6.2 Groothandel en kleinhandel, herstelling	91.645	9.099	74.287	2.856	86.241	0	1.738	6	1.744	3.507	152
6.3 Hotels en restaurants, vervoer, opslag en communicatie	171.325	27.520	126.317	12.275	166.112	39	1.825	96	1.960	2.721	532
6.4 Financiële instellingen, verhuur en handel in onroerende goederen en informatica	181.700	49.533	112.706	16.608	178.847	0	1.024	0	1.024	1.158	671
6.5 Overige dienstverlening aan bedrijven	1.317.607	98.457	1.000.932	65.786	1.165.175	348	7.806	234	8.387	142.293	1.752
6.6 Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werknemers	187.135	20.554	37.946	1.380	59.880	47.383	71.788	6	119.176	2.313	5.767

Bron: INR

N.B.: Overige: sociale premies (D.61).

4 OVERDRACHTEN VAN DE IZW'S - PER BEDRIJFSTAK

4.1 JAAR 2000

(duizenden euro's)

	Ontvangen inkomensoverdrachten						Betaalde inkomensoverdrachten					Netto ontvangen inkomensoverdrachten					
	Totaal (D.7)						Totaal (D.7)					Totaal (D.7)					
	Ontvan- gen van vennoot- schappen en instel- lingen	Ontvan- gen van de over- heid	Ontvan- gen van de huis- houdens	Ontvan- gen van de IZW's	Ontvan- gen van het buit- enland	Totaal	Betaald aan ven- noot- schappen en instel- lingen	Betaald aan de huishou- dens	Betaald aan de IZW's	Betaald aan het buiten- land	Totaal	Ontvan- gen van vennoot- schappen en instel- lingen	Ontvan- gen van de over- heid	Ontvan- gen van de huis- houdens	Ontvan- gen van de IZW's	Ontvan- gen van het buit- enland	Totaal
Totaal IZW's	110.565	2.090.300	933.573	61.842	85.800	3.282.080	34.008	73.011	34.834	141.190	283.044	76.557	2.090.300	860.561	27.008	-55.390	2.999.036
1. Cultuur, sport en recreatie	13.361	93.769	43.699	9.461	6.605	166.895	6.458	10.660	10.058	20.277	47.454	6.903	93.769	33.039	-597	-13.672	119.441
1.1 Cultuur	7.763	47.345	16.975	4.900	4.175	81.157	1.693	9.308	2.979	20.252	34.231	6.070	47.345	7.668	1.921	-16.077	46.926
1.2 Sport	2.464	11.125	7.338	4.315	2.431	27.673	2.615	52	6.926	0	9.592	-151	11.125	7.286	-2.610	2.431	18.080
1.3 Recreatie	3.135	35.299	19.386	245	0	58.065	2.151	1.301	153	26	3.630	984	35.299	18.085	93	-26	54.435
2. Onderwijs en (wetenschappelijk) onder- zoek	9.220	291.370	147.191	7.551	11.529	466.861	2.610	288	358	524	3.781	6.609	291.370	146.903	7.193	11.004	463.080
2.1 Basis-, secundair en hoger onder- wijs	148	655	29.449	274	117	30.642	171	231	0	400	802	-23	655	29.218	274	-283	29.841
2.2 Overige opleiding	846	158.655	7.302	1.727	2.169	170.698	1.438	51	1	120	1.610	-592	158.655	7.251	1.726	2.049	169.088
2.3 Onderzoek en ontwikkeling	8.226	132.061	110.441	5.550	9.243	265.521	1.002	7	356	4	1.369	7.224	132.061	110.434	5.193	9.239	264.152
3. Gezondheidszorg	10.096	0	37.028	24.387	4.736	76.247	5.272	245	714	297	6.528	4.824	0	36.783	23.673	4.439	69.719
3.1 Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf	7.705	0	34.275	23.265	117	65.361	3.476	0	0	0	3.476	4.229	0	34.275	23.265	117	61.886
3.2 Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf	2.317	0	2.718	1.113	4.619	10.766	1.729	245	688	273	2.934	588	0	2.473	425	4.346	7.833
3.3 Overige activiteiten i.v.m. gezond- heidszorg	74	0	35	10	0	119	67	0	27	24	118	7	0	35	-17	-24	1
4. Maatschappelijke dienstverlening	58.688	1.563.321	621.655	13.740	48.536	2.305.940	11.108	56.617	1.736	106.352	175.813	47.581	1.563.321	565.038	12.004	-57.816	2.130.127
4.1 Instellingen voor kinderen	2.639	0	5.454	3.216	1.701	13.011	1.006	123	491	403	2.023	1.633	0	5.331	2.725	1.298	10.988
4.2 Instellingen voor gehandicapten	2.704	0	4.633	5.244	2.460	15.041	1.396	25	556	9	1.986	1.308	0	4.608	4.688	2.452	13.056
4.3 Rusthuizen voor bejaarden	2.158	0	4.773	3.240	16	10.188	1.554	168	662	76	2.461	604	0	4.605	2.578	-60	7.727
4.4 Overige activiteiten i.v.m. maats- schappelijke dienstverlening	51.187	1.563.321	606.794	2.040	44.358	2.267.700	7.151	56.301	27	105.864	169.344	44.036	1.563.321	550.493	2.013	-61.507	2.098.357
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	8.085	75.137	43.074	2.458	11.350	140.104	2.295	2.218	4.305	3.644	12.462	5.790	75.137	40.857	-1.847	7.705	127.642
5.1 Economische, werkgevers- en be- roepsverenigingen, vakbonden en politieke organisaties	7.858	22.384	19.052	2.306	11.350	62.950	1.494	228	4.289	28	6.039	6.365	22.384	18.824	-1.983	11.321	56.911
5.2 Leefmilieu	202	10.362	13.197	6	0	23.767	223	1.562	15	3.034	4.836	-21	10.362	11.635	-10	-3.034	18.931
5.3 Overige instellingen	24	42.391	10.825	146	0	53.387	578	428	1	582	1.588	-554	42.391	10.398	146	-582	51.799
6. Overige activiteiten van verenigingen	11.115	66.703	40.926	4.245	3.044	126.032	6.265	2.983	17.662	10.096	37.006	4.850	66.703	37.942	-13.418	-7.051	89.027
6.1 Landbouw, jacht, bosbouw en vis- serij, industrie, energie en bouwnij- verheid	1.255	0	4.233	491	115	6.094	1.617	570	7.672	3.355	13.215	-362	0	3.662	-7.181	-3.240	-7.121
6.2 Groothandel en kleinhandel, her- stelling	797	0	1.756	33	76	2.662	1.131	559	7.936	3.506	13.131	-334	0	1.198	-7.903	-3.430	-10.469
6.3 Hotels en restaurants, vervoer, op- slag en communicatie	814	0	88	965	129	1.996	637	0	222	3	862	177	0	88	742	127	1.134
6.4 Financiële instellingen	162	0	0	370	0	531	136	3	1.107	0	1.246	26	0	-3	-737	0	-715
6.5 Overige dienstverlening aan bedrij- ven	5.130	14.046	3.074	2.324	250	24.824	2.429	72	721	0	3.222	2.701	14.046	3.002	1.603	250	21.602
6.6 Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werk- nemers	2.957	52.657	31.774	63	2.474	89.924	315	1.778	4	3.232	5.329	2.642	52.657	29.996	59	-758	84.595

Bron: INR

4.2 JAAR 2001

(duizenden euro's)

	Ontvangen inkomensoverdrachten					Betaalde inkomensoverdrachten					Netto ontvangen inkomensoverdrachten						
	Totaal (D.7)					Totaal (D.7)					Totaal (D.7)						
	Ontvan- gen van vennoot- schappen en instel- lingen	Ontvan- gen van de over- heid	Ontvan- gen van de huis- houdens	Ontvan- gen van de IZW's	Ontvan- gen van het buit- enland	Totaal	Betaald aan ven- noot- schappen en instel- lingen	Betaald aan de huishou- dens	Betaald aan de IZW's	Betaald aan het buiten- land	Totaal	Ontvan- gen van vennoot- schappen en instel- lingen	Ontvan- gen van de over- heid	Ontvan- gen van de huis- houdens	Ontvan- gen van de IZW's	Ontvan- gen van het buit- enland	Totaal
Totaal IZW's	132.420	2.070.600	930.014	59.925	138.300	3.331.260	32.620	205.453	24.108	84.258	346.439	99.801	2.070.600	724.561	35.818	54.042	2.984.821
1. Cultuur, sport en recreatie	12.453	135.439	72.527	7.921	7.195	235.535	6.853	30.066	9.091	15.001	61.011	5.600	135.439	42.461	-1.170	-7.806	174.524
1.1 Cultuur	9.747	71.321	28.953	4.722	5.780	120.523	1.497	28.290	1.272	14.972	46.030	8.251	71.321	662	3.450	-9.192	74.493
1.2 Sport	1.345	17.144	16.258	3.078	1.415	39.240	3.694	208	7.693	0	11.595	-2.349	17.144	16.050	-4.615	1.415	27.645
1.3 Recreatie	1.361	46.974	27.317	120	0	75.772	1.662	1.568	126	29	3.386	-302	46.974	25.749	-6	-29	72.386
2. Onderwijs en (wetenschappelijk) onder- zoek	61.615	481.545	17.392	10.683	15.190	586.424	2.188	2.243	40	112	4.584	59.427	481.545	15.148	10.644	15.077	581.841
2.1 Basis-, secundair en hoger onder- wijs	387	22.239	1.735	68	56	24.485	148	481	0	0	629	240	22.239	1.254	68	56	23.856
2.2 Overige opleiding	8.157	126.155	2.483	343	711	137.848	1.112	161	1	111	1.384	7.045	126.155	2.322	342	600	136.464
2.3 Onderzoek en ontwikkeling	53.071	333.151	13.174	10.273	14.423	424.091	929	1.602	39	2	2.571	52.142	333.151	11.572	10.234	14.421	421.520
3. Gezondheidszorg	12.506	0	37.867	17.264	3.423	71.060	5.919	156	689	0	6.764	6.587	0	37.711	16.575	3.423	64.296
3.1 Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf	9.825	0	35.423	16.128	0	61.376	3.989	0	0	0	3.989	5.836	0	35.423	16.128	0	57.387
3.2 Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf	2.595	0	2.399	1.126	3.423	9.543	1.848	155	657	0	2.660	747	0	2.244	470	3.423	6.884
3.3 Overige activiteiten i.v.m. gezond- heidszorg	87	0	44	10	0	141	83	0	32	0	116	4	0	44	-23	0	25
4. Maatschappelijke dienstverlening	21.192	1.331.333	660.160	18.458	105.049	2.136.191	9.553	142.219	1.140	60.851	213.763	11.638	1.331.333	517.942	17.317	44.198	1.922.428
4.1 Instellingen voor kinderen	2.500	0	4.812	9.262	1.522	18.096	1.022	148	400	419	1.990	1.478	0	4.663	8.862	1.103	16.106
4.2 Instellingen voor gehandicapten	2.392	0	4.250	5.777	516	12.936	1.456	31	65	7	1.559	935	0	4.219	5.713	510	11.377
4.3 Rusthuizen voor bejaarden	2.306	0	4.520	2.058	0	8.884	1.541	148	612	132	2.434	765	0	4.372	1.446	-132	6.450
4.4 Overige activiteiten i.v.m. maat- schappelijke dienstverlening	13.994	1.331.333	646.578	1.360	103.010	2.096.275	5.534	141.891	63	60.293	207.781	8.460	1.331.333	504.687	1.297	42.717	1.888.495
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	12.065	74.514	68.971	1.688	7.060	164.299	2.067	4.289	4.168	350	10.874	9.999	74.514	64.682	-2.480	6.710	153.425
5.1 Economische, werkgevers- en be- roepsverenigingen, vakbonden en politieke organisaties	10.280	17.174	7.500	1.468	7.030	43.453	1.419	213	4.043	9	5.684	8.862	17.174	7.287	-2.575	7.021	37.769
5.2 Leefmilieu	1.318	7.261	20.048	2	1	28.630	179	2.301	125	285	2.890	1.139	7.261	17.747	-122	-284	25.740
5.3 Overige instellingen	467	50.079	41.423	218	29	92.216	469	1.775	0	56	2.300	-2	50.079	39.648	217	-27	89.916
6. Overige activiteiten van verenigingen	12.589	47.769	73.098	3.912	383	137.751	6.039	26.480	8.980	7.944	49.443	6.550	47.769	46.617	-5.068	-7.560	88.308
6.1 Landbouw, jacht, bosbouw en vis- serij, industrie, energie en bouwnij- verheid	1.165	0	3.818	436	41	5.459	1.026	542	2.949	194	4.710	139	0	3.276	-2.513	-152	749
6.2 Groothandel en kleinhandel, her- stelling	444	0	1.142	153	6	1.744	423	553	3.110	209	4.295	21	0	589	-2.958	-203	-2.550
6.3 Hotels en restaurants, vervoer, op- slag en communicatie	977	39	102	747	96	1.960	608	0	202	3	813	369	39	102	545	93	1.147
6.4 Financiële instellingen	256	0	0	768	0	1.024	214	4	2.048	0	2.266	42	0	-4	-1.280	0	-1.242
6.5 Overige dienstverlening aan bedrij- ven	4.002	348	2.135	1.669	234	8.387	3.452	55	667	0	4.175	550	348	2.080	1.002	234	4.213
6.6 Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werk- nemers	5.747	47.383	65.901	140	6	119.176	317	25.327	4	7.537	33.185	5.429	47.383	40.574	136	-7.531	85.991

5 GESALARIEERDE WERKGELEGENHEID IN DE IZW'S - PER BEDRIJFSTAK

5.1 JAAR 2000

(duizenden euro's, tenzij anders vermeld)

	Aantal werkzame personen (eenhe- den)	Arbeidsvolume (duizenden uren)	Beloning (D.1)
Totaal IZW's	316.682	452.580	9.922.254
1. Cultuur, sport en recreatie	16.857	24.282	496.664
1.1 Cultuur	8.679	12.623	262.707
1.2 Sport	5.671	7.996	131.603
1.3 Recreatie	2.508	3.663	102.355
2. Onderwijs en (wetenschappelijk) onderzoek	11.496	16.528	458.456
2.1 Basis-, secundair en hoger onderwijs	1.392	1.950	28.495
2.2 Overige opleiding	5.639	7.838	169.430
2.3 Onderzoek en ontwikkeling	4.465	6.740	260.531
3. Gezondheidszorg	112.069	158.750	4.249.554
3.1 Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf	97.232	138.471	3.798.300
3.2 Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf	14.416	19.649	434.968
3.3 Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorg	420	630	16.286
4. Maatschappelijke dienstverlening	104.909	144.666	2.703.418
4.1 Instellingen voor kinderen	12.399	17.679	449.640
4.2 Instellingen voor gehandicapten	21.601	31.180	520.331
4.3 Rusthuizen voor bejaarden	22.751	30.069	437.655
4.4 Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke dienstverlening	48.158	65.737	1.295.791
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	27.607	39.211	950.105
5.1 Economische, werkgevers- en beroepsverenigingen, vakbonden en politieke organisaties	15.479	22.403	475.878
5.2 Leefmilieu	1.539	2.284	156.497
5.3 Overige instellingen	10.588	14.524	317.729
6. Overige activiteiten van de verenigingen	43.744	69.143	1.064.058
6.1 Landbouw, jacht, bosbouw en visserij, industrie, energie en bouwnijverheid	10.143	15.141	165.136
6.2 Groothandel en kleinhandel, herstelling	875	1.349	24.768
6.3 Hotels en restaurants, vervoer, opslag en communicatie	3.456	4.869	83.193
6.4 Financiële instellingen, verhuur en handel in onroerende goederen en informatica	1.280	1.919	51.567
6.5 Overige dienstverlening aan bedrijven	26.537	43.826	690.013
6.6 Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werknemers	1.453	2.040	49.381

Bron: INR

5.2 JAAR 2001

(duizenden euro's, tenzij anders vermeld)

	Aantal werkzame personen (eenheden)	Arbeidsvolume (duizenden uren)	Beloning (D.1)
Totaal IZW's	333.878	475.439	10.460.190
1. Cultuur, sport en recreatie	21.560	30.307	592.541
1.1 Cultuur	10.286	14.786	303.466
1.2 Sport	6.501	8.873	154.895
1.3 Recreatie	4.773	6.648	134.180
2. Onderwijs en (wetenschappelijk) onderzoek	13.213	19.005	474.475
2.1 Basis-, secundair en hoger onderwijs	905	1.228	32.702
2.2 Overige opleiding	4.972	6.906	154.009
2.3 Onderzoek en ontwikkeling	7.337	10.871	287.764
3. Gezondheidszorg	115.854	164.164	4.620.730
3.1 Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf	101.184	144.100	4.174.674
3.2 Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf	14.168	19.298	429.571
3.3 Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorg	501	766	16.485
4. Maatschappelijke dienstverlening	112.174	153.709	2.794.417
4.1 Instellingen voor kinderen	13.269	19.075	439.796
4.2 Instellingen voor gehandicapten	22.429	3.205	532.957
4.3 Rusthuizen voor bejaarden	22.441	30.291	429.755
4.4 Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke dienstverlening	54.035	72.288	1.391.908
5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen	23.513	33.476	796.634
5.1 Economische, werkgevers- en beroepsverenigingen, vakbonden en politieke organisaties	9.820	14.752	402.966
5.2 Leefmilieu	3.593	5.098	105.490
5.3 Overige instellingen	10.101	13.627	288.178
6. Overige activiteiten van de verenigingen	47.563	74.778	1.181.392
6.1 Landbouw, jacht, bosbouw en visserij, industrie, energie en bouwnijverheid	10.213	15.110	177.565
6.2 Groothandel en kleinhandel, herstelling	843	1.295	23.280
6.3 Hotels en restaurants, vervoer, opslag en communicatie	3.384	4.800	74.903
6.4 Financiële instellingen, verhuur en handel in onroerende goederen en informatica	2.180	3.187	96.274
6.5 Overige dienstverlening aan bedrijven	27.312	45.453	713.529
6.6 Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werknemers	3.631	4.935	95.841

Bron: INR

6 REKENINGEN VAN DE TOTALE ECONOMIE - PER INSTITUTIONELE SECTOR

6.1 JAAR 2000

(duizenden euro's)

	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Niet-verdeelde transacties	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige					Totaal	IZW's	Overige
Productierekening (I)										
Middelen										
Productie (P.1)	457.363.000	15.041.463	442.321.537	39.814.300	66.227.900	3.390.600		566.795.800	18.432.063	548.363.737
Marktoutput (P.11)	454.222.500	15.025.109	439.197.391	1.252.700	49.490.900	193.900		505.160.000	15.219.009	489.940.991
Output voor eigen finaal gebruik (P.12)	3.140.500	16.354	3.124.146	170.700	16.737.000	16.300		20.064.500	32.654	20.031.846
Overige niet-marktoutput (P.13)	0	0	0	38.390.900	0	3.180.400		41.571.300	3.180.400	38.390.900
Productgebonden belastingen min productgebonden subsidies (D.21 - D.31)							27.450.800	27.450.800		27.450.800
Totaal Middelen	457.363.000	15.041.463	442.321.537	39.814.300	66.227.900	3.390.600	27.450.800	594.246.600	18.432.063	575.814.537
Bestedingen										
Intermediair verbruik (P.2)	306.862.600	5.986.632	300.875.968	7.556.400	22.381.800	1.251.300	8.402.300	346.454.400	7.237.932	339.216.468
Toegevoegde waarde (bruto) (B.1g)	150.500.400	9.054.831	141.445.569	32.257.900	43.846.100	2.139.300	19.048.500	247.792.200	11.194.131	236.598.069
Verbruik van vaste activa (K.1)	25.308.600	862.002	24.446.598	3.977.300	8.250.400	121.300		37.657.600	983.302	36.674.298
Toegevoegde waarde (netto) (B.1n)	125.191.800	8.192.828	116.998.972	28.280.600	35.595.700	2.018.000	19.048.500	210.134.600	10.210.828	199.923.772
Totaal Bestedingen	457.363.000	15.041.463	442.321.537	39.814.300	66.227.900	3.390.600	27.450.800	594.246.600	18.432.063	575.814.537
Inkomensvormingsrekening (II.1.1)										
Middelen										
Toegevoegde waarde (netto) (B.1n)	125.191.800	8.192.828	116.998.972	28.280.600	35.595.700	2.018.000	19.048.500	210.134.600	10.210.828	199.923.772
Totaal Middelen	125.191.800	8.192.828	116.998.972	28.280.600	35.595.700	2.018.000	19.048.500	210.134.600	10.210.828	199.923.772
Bestedingen										
Beloning van werknemers (D.1)	93.352.300	7.920.854	85.431.446	28.294.300	3.190.800	2.001.400		126.838.800	9.922.254	116.916.546
Lonen (D.11)	70.030.800	6.276.919	63.753.881	20.437.100	2.799.600	1.495.700		94.763.200	7.772.619	86.990.581
Sociale premies t.l.v. de werkgevers (D.12)	23.321.500	1.643.935	21.677.565	7.857.200	391.200	505.700		32.075.600	2.149.635	29.925.965
Productgebonden belastingen (D.21)							30.115.600	30.115.600		30.115.600
Niet-productgebonden belastingen op productie (D.29)	2.543.600	56.427	2.487.173		2.113.400	16.600		4.673.600	73.027	4.600.573
Productgebonden subsidies (D.31)							-2.664.800	-2.664.800		-2.664.800
Niet-productgebonden subsidies (D.39)	-1.662.600	-203.479	-1.459.121		-58.900	0		-1.721.500	-203.479	-1.518.021
Netto exploitatieoverschot (B.2n)	30.958.500	419.027	30.539.473	-13.700	7.584.500	0	-8.402.300	30.127.000	419.027	29.707.973
Totaal Bestedingen	125.191.800	8.192.828	116.998.972	28.280.600	35.595.700	2.018.000	19.048.500	210.134.600	10.210.828	199.923.772
Rekening voor bestemming van primaire inkomens (II.1.2)										
Middelen										
Netto exploitatieoverschot (B.2n)	30.958.500	419.027	30.539.473	-13.700	7.584.500	0	-8.402.300	30.127.000	419.027	29.707.973
Gemengd inkomen (B.3n)					22.765.900			22.765.900		22.765.900
Beloning van werknemers (D.1)					129.790.000			129.790.000		129.790.000
Lonen (D.11)					97.253.100			97.253.100		97.253.100

6.1 JAAR 2000 (VERVOLG)

(duizenden euro's)

	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winsttoegmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Niet-verdeelde transacties	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige					Totaal	IZW's	Overige
Sociale premies t.l.v. de werkgevers (D.12)					32.536.900			32.536.900		32.536.900
Belastingen op productie en invoer (D.2)				32.394.100				32.394.100		32.394.100
Subsidies (D.3)				-3.692.100				-3.692.100		-3.692.100
Inkomen uit vermogen (D.4)	73.865.700	164.528	73.701.172	2.684.500	29.131.400	43.000		105.724.600	207.528	105.517.072
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	-8.402.300	0	-8.402.300				8.402.300			
Totaal Middelen	96.421.900	583.555	95.838.345	31.372.800	189.271.800	43.000	0	317.109.500	626.555	316.482.945
Bestedingen										
Inkomen uit vermogen (D.4)	79.377.800	126.364	79.251.436	17.043.300	5.897.900	14.600		102.333.600	140.964	102.192.636
Saldo primaire inkomens (B.5n)	17.044.100	457.191	16.586.909	14.329.500	183.373.900	28.400		214.775.900	485.591	214.290.309
Totaal Bestedingen	96.421.900	583.555	95.838.345	31.372.800	189.271.800	43.000	0	317.109.500	626.555	316.482.945
Secundaire inkomensverdelingsrekening (II.2)										
Middelen										
Saldo primaire inkomens (B.5n)	17.044.100	457.191	16.586.909	14.329.500	183.373.900	28.400		214.775.900	485.591	214.290.309
Belastingen op inkomen, vermogen, ... (D.5)				42.947.900				42.947.900		42.947.900
Sociale premies (D.61)	7.626.500	16.887	7.609.613	39.908.400	28.300	97.800		47.661.000	114.687	47.546.313
Sociale uitkeringen (exclusief sociale over- drachten in natura) (D.62)					44.820.800			44.820.800		44.820.800
Overige inkomensoverdrachten (D.7)	6.597.200	179.980	6.417.220	43.484.000	4.684.500	3.102.100		57.867.800	3.282.080	54.585.720
Schadeverzekeringspremies (netto) (D.71)	4.617.900	0	4.617.900	0	0	0		4.617.900	0	4.617.900
Schadeverzekeringuitkeringen (D.72)	1.436.800	20.035	1.416.765	74.300	2.969.400	13.600		4.494.200	33.635	4.460.565
Overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.73 + D.75)	542.500	159.945	382.555	43.409.600	1.715.100	3.088.500		48.755.700	3.248.445	45.507.255
Van de overheid	520.400	0	520.400	42.694.900	360.500	2.090.300		45.666.100	2.090.300	43.575.800
Van de andere sectoren	22.100	159.945	-137.845	714.700	1.354.600	998.200		3.089.600	1.158.145	1.931.455
Totaal Middelen	31.267.800	654.057	30.613.743	140.669.800	232.907.500	3.228.300	0	408.073.400	3.882.357	404.191.043
Bestedingen										
Belastingen op inkomen en vermogen (D.5)	8.370.900	14.188	8.356.712	40.500	34.300.900	40.500		42.752.800	54.688	42.698.112
Sociale premies (D.61)					48.287.900			48.287.900	0	48.287.900
Sociale uitkeringen (in geld) (D.62)	6.990.900	16.887	6.974.013	37.781.600	28.300	97.800		44.898.600	114.687	44.783.913
Overige inkomensoverdrachten (D.7)	5.979.700	70.144	5.909.556	47.612.200	5.817.700	212.900		59.622.500	283.044	59.339.456
Schadeverzekeringspremies (netto) (D.71)	1.121.800	20.608	1.101.192	105.000	2.953.100	13.400		4.193.300	34.008	4.159.292
Schadeverzekeringuitkeringen (D.72)	4.617.900	0	4.617.900		0	0		4.617.900	0	4.617.900
Overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.73 + D.75)	240.000	49.536	190.464	47.507.200	2.864.600	199.500		50.811.300	249.036	50.562.264

6.1 JAAR 2000 (VERVOLG)

(duizenden euro's)

	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Niet-verdeelde transacties	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige					Totaal	IZW's	Overige
Van de overheid	107.100	0	107.100	42.694.900	404.500	0		43.206.500	0	43.206.500
Van de andere sectoren	132.900	49.536	83.364	4.812.300	2.460.100	199.500		7.604.800	249.036	7.355.764
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	9.926.300	552.838	9.373.462	55.235.500	144.472.700	2.877.100		212.511.600	3.429.938	209.081.662
Totaal Bestedingen	31.267.800	654.057	30.613.743	140.669.800	232.907.500	3.228.300	0	408.073.400	3.882.357	404.191.043
Tertiaire inkomensverdelingsrekening (II.3)										
Middelen										
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	9.926.300	552.838	9.373.462	55.235.500	144.472.700	2.877.100		212.511.600	3.429.938	209.081.662
Sociale overdrachten in natura (D.63)	0	0	0		36.141.200			36.141.200	0	36.141.200
Totaal Middelen	9.926.300	552.838	9.373.462	55.235.500	180.613.900	2.877.100	0	248.652.800	3.429.938	245.222.862
Bestedingen										
Sociale overdrachten in natura (D.63)	0	0	0	32.926.800		3.214.400		36.141.200	3.214.400	32.926.800
Alternatief beschikbaar inkomen (B.7n)	9.926.300	552.838	9.373.462	22.308.700	180.613.900	-337.300		212.511.600	215.538	212.296.062
Totaal Bestedingen	9.926.300	552.838	9.373.462	55.235.500	180.613.900	2.877.100	0	248.652.800	3.429.938	245.222.862
Rekening voor besteding van het beschikbaar inkomen (II.4.1)										
Middelen										
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	9.926.300	552.838	9.373.462	55.235.500	144.472.700	2.877.100		212.511.600	3.429.938	209.081.662
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering (D.8)					1.155.900			1.155.900	0	1.155.900
Totaal Middelen	9.926.300	552.838	9.373.462	55.235.500	145.628.600	2.877.100	0	213.667.500	3.429.938	210.237.562
Bestedingen										
Consumptieve bestedingen (P.3)				52.418.900	130.944.900	3.214.400		186.578.200	3.214.400	183.363.800
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering (D.8)	1.155.900	0	1.155.900					1.155.900	0	1.155.900
Nettobesparingen (B.8n)	8.770.400	552.838	8.217.562	2.816.600	14.683.700	-337.300		25.933.400	215.538	25.717.862
Totaal Bestedingen	9.926.300	552.838	9.373.462	55.235.500	145.628.600	2.877.100	0	213.667.500	3.429.938	210.237.562
Rekening voor mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (III.1.1)										
Mutaties in passiva										
Nettobesparingen (B.8n)	8.770.400	552.838	8.217.562	2.816.600	14.683.700	-337.300		25.933.400	215.538	25.717.862
Kapitaaloverdrachten, ontvangen (D.9)	3.531.700	69.447	3.462.253	2.484.800	1.246.900	76.600		7.340.000	146.047	7.193.953
Kapitaaloverdrachten, betaald (D.9)	-1.385.000	0	-1.385.000	-4.491.600	-1.646.400	0		-7.523.000	0	-7.523.000
Totaal Mutaties in passiva	10.917.100	622.285	10.294.815	809.800	14.284.200	-260.700	0	25.750.400	361.585	25.388.815
Mutaties in activa										
Mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (B.10.1)	10.917.100	622.285	10.294.815	809.800	14.284.200	-260.700		25.750.400	361.585	25.388.815
Totaal Mutaties in activa	10.917.100	622.285	10.294.815	809.800	14.284.200	-260.700	0	25.750.400	361.585	25.388.815

6.1 JAAR 2000 (VERVOLG)

(duizenden euro's)

	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winsttoegmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Niet-verdeelde transacties	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige					Totaal	IZW's	Overige
Kapitaalrekening (kapitaalvorming) (III.1.2)										
Mutaties in passiva										
Mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (B.10.1)	10.917.100	622.285	10.294.815	809.800	14.284.200	-260.700		25.750.400	361.585	25.388.815
Totaal Mutaties in passiva	10.917.100	622.285	10.294.815	809.800	14.284.200	-260.700	0	25.750.400	361.585	25.388.815
Mutaties in activa										
Investerings in vaste activa (bruto) (P.51)	33.075.400	925.844	32.149.556	4.488.900	14.903.700	158.000		52.626.000	1.083.844	51.542.156
Verbruik van vaste activa (K.1)	-25.308.600	-862.002	-24.446.598	-3.977.300	-8.250.400	-121.300		-37.657.600	-983.302	-36.674.298
Veranderingen in voorraden (P.52)	1.048.100	-8.838	1.056.938	-6.000	-53.800	0		988.300	-8.838	997.138
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden (P.53)	1.200	0	1.200	0	-1.200	0		0	0	0
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa (K.2)	274.900	0	274.900	-1.000	-196.500	0		77.400	0	77.400
Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-) (B.9)	1.826.100	567.282	1.258.818	305.200	7.882.400	-297.400		9.716.300	269.882	9.446.418
Totaal Mutaties in activa	10.917.100	622.285	10.294.815	809.800	14.284.200	-260.700	0	25.750.400	361.585	25.388.815

Bron: INR

6.2 JAAR 2001

(duizenden euro's)

	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Niet-verdeelde transacties	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige					Totaal	IZW's	Overige
Productierekening (I)										
Middelen										
Productie (P.1)	476.758.500	15.909.267	460.849.233	41.696.100	66.803.800	3.398.500		588.656.900	19.307.767	569.349.133
Marktoutput (P.11)	473.205.500	15.891.355	457.314.145	1.519.100	49.555.600	195.700		524.475.900	16.087.055	508.388.845
Output voor eigen finaal gebruik (P.12)	3.553.000	17.912	3.535.088	196.100	17.248.200	16.400		21.013.700	34.312	20.979.388
Overige niet-marktoutput (P.13)	0	0	0	39.980.900	0	3.186.400		43.167.300	3.186.400	39.980.900
Productgebonden belastingen min productgebonden subsidies (D.21 - D.31)							26.909.500	26.909.500		26.909.500
Totaal Middelen	476.758.500	15.909.267	460.849.233	41.696.100	66.803.800	3.398.500	26.909.500	615.566.400	19.307.767	596.258.633
Bestedingen										
Intermediair verbruik (P.2)	322.119.900	6.322.200	315.797.700	8.101.000	22.101.400	1.225.100	8.219.200	361.766.600	7.547.300	354.219.300
Toegevoegde waarde (bruto) (B.1g)	154.638.600	9.587.066	145.051.534	33.595.100	44.702.400	2.173.400	18.690.300	253.799.800	11.760.466	242.039.334
Verbruik van vaste activa (K.1)	26.340.800	899.570	25.441.230	4.039.300	8.685.700	116.300		39.182.100	1.015.870	38.166.230
Toegevoegde waarde (netto) (B.1n)	128.297.800	8.687.496	119.610.304	29.555.800	36.016.700	2.057.100	18.690.300	214.617.700	10.744.596	203.873.104
Totaal Bestedingen	476.758.500	15.909.267	460.849.233	41.696.100	66.803.800	3.398.500	26.909.500	615.566.400	19.307.767	596.258.633
Inkomensvormingsrekening (II.1.1)										
Middelen										
Toegevoegde waarde (netto) (B.1n)	128.297.800	8.687.496	119.610.304	29.555.800	36.016.700	2.057.100	18.690.300	214.617.700	10.744.596	203.873.104
Totaal Middelen	128.297.800	8.687.496	119.610.304	29.555.800	36.016.700	2.057.100	18.690.300	214.617.700	10.744.596	203.873.104
Bestedingen										
Beloning van werknemers (D.1)	99.189.500	8.418.890	90.770.610	29.548.700	3.268.200	2.041.300		134.047.700	10.460.190	123.587.510
Lonen (D.11)	74.244.800	6.635.109	67.609.691	21.371.700	2.869.500	1.525.100		100.011.100	8.160.209	91.850.891
Sociale premies t.l.v. de werkgevers (D.12)	24.944.700	1.783.781	23.160.919	8.177.000	398.700	516.200		34.036.600	2.299.981	31.736.619
Productgebonden belastingen (D.21)							29.729.400	29.729.400		29.729.400
Niet-productgebonden belastingen op pro- ductie (D.29)	2.698.400	63.056	2.635.344		2.217.900	15.800		4.932.100	78.856	4.853.244
Productgebonden subsidies (D.31)							-2.819.900	-2.819.900		-2.819.900
Niet-productgebonden subsidies (D.39)	-1.869.100	-217.028	-1.652.072		-48.400	0		-1.917.500	-217.028	-1.700.472
Netto exploitatieoverschot (B.2n)	28.279.000	422.579	27.856.421	7.100	7.771.700	0	-8.219.200	27.838.600	422.579	27.416.021
Totaal Bestedingen	128.297.800	8.687.496	119.610.304	29.555.800	36.016.700	2.057.100	18.690.300	214.617.700	10.744.596	203.873.104
Rekening voor bestemming van primaire inkomens (II.1.2)										
Middelen										
Netto exploitatieoverschot (B.2n)	28.279.000	422.579	27.856.421	7.100	7.771.700	0	-8.219.200	27.838.600	422.579	27.416.021
Gemengd inkomen (B.3n)					22.807.300			22.807.300		22.807.300
Beloning van werknemers (D.1)					137.165.800			137.165.800		137.165.800
Lonen (D.11)					102.517.600			102.517.600		102.517.600
Sociale premies t.l.v. de werkgevers (D.12)					34.648.200			34.648.200		34.648.200

6.2 JAAR 2001 (VERVOLG)

(duizenden euro's)

	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winsttoegmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Niet-verdeelde transacties	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige					Totaal	IZW's	Overige
Belastingen op productie en invoer (D.2)				32.185.000				32.185.000		32.185.000
Subsidies (D.3)				-4.003.800				-4.003.800		-4.003.800
Inkomen uit vermogen (D.4)	76.416.400	226.078	76.190.322	2.936.200	30.108.000	39.100		109.499.700	265.178	109.234.522
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	-8.219.200	0	-8.219.200				8.219.200			
Totaal Middelen	96.476.200	648.656	95.827.544	31.124.500	197.852.800	39.100	0	325.492.600	687.756	324.804.844
Bestedingen										
Inkomen uit vermogen (D.4)	83.553.400	132.500	83.420.900	17.078.700	6.018.500	16.800		106.667.400	149.300	106.518.100
Saldo primaire inkomens (B.5n)	12.922.800	516.156	12.406.644	14.045.800	191.834.300	22.300		218.825.200	538.456	218.286.744
Totaal Bestedingen	96.476.200	648.656	95.827.544	31.124.500	197.852.800	39.100	0	325.492.600	687.756	324.804.844
Secundaire inkomensverdelingsrekening (II.2)										
Middelen										
Saldo primaire inkomens (B.5n)	12.922.800	516.156	12.406.644	14.045.800	191.834.300	22.300		218.825.200	538.456	218.286.744
Belastingen op inkomen, vermogen, ... (D.5)				44.714.300				44.714.300		44.714.300
Sociale premies (D.61)	8.651.400	18.993	8.632.407	41.730.500	30.200	105.600		50.517.700	124.593	50.393.107
Sociale uitkeringen (exclusief sociale over- drachten in natura) (D.62)					47.088.500			47.088.500		47.088.500
Overige inkomensoverdrachten (D.7)	6.904.600	170.060	6.734.540	46.294.500	5.238.400	3.161.200		61.598.700	3.331.260	58.267.440
Schadeverzekeringspremies (netto) (D.71)	4.918.000	0	4.918.000	0	0	0		4.918.000	0	4.918.000
Schadeverzekeringsuitkeringen (D.72)	1.446.800	21.118	1.425.682	88.600	3.261.500	12.200		4.809.100	33.318	4.775.782
Overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.73 + D.75)	539.800	148.942	390.858	46.205.900	1.976.900	3.149.000		51.871.600	3.297.942	48.573.658
Van de overheid	519.600	0	519.600	45.416.100	428.600	2.070.600		48.434.900	2.070.600	46.364.300
Van de andere sectoren	20.200	148.942	-128.742	789.800	1.548.300	1.078.400		3.436.700	1.227.342	2.209.358
Totaal Middelen	28.478.800	705.210	27.773.590	146.785.000	244.191.400	3.289.100	0	422.744.400	3.994.310	418.750.090
Bestedingen										
Belastingen op inkomen en vermogen (D.5)	8.378.100	13.338	8.364.762	44.100	36.109.500	41.000		44.572.700	54.338	44.518.362
Sociale premies (D.61)					51.313.300			51.313.300	0	51.313.300
Sociale uitkeringen (in geld) (D.62)	7.635.400	18.993	7.616.407	39.308.600	30.200	105.600		47.079.800	124.593	46.955.207
Overige inkomensoverdrachten (D.7)	6.345.500	49.139	6.296.361	50.411.500	6.084.500	297.300		63.138.800	346.439	62.792.361
Schadeverzekeringspremies (netto) (D.71)	1.200.900	20.720	1.180.180	123.600	3.247.000	11.900		4.583.400	32.620	4.550.780
Schadeverzekeringsuitkeringen (D.72)	4.918.000	0	4.918.000		0	0		4.918.000	0	4.918.000
Overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.73 + D.75)	226.600	28.419	198.181	50.287.900	2.837.500	285.400		53.637.400	313.819	53.323.581
Van de overheid	116.500	0	116.500	45.416.100	407.200	0		45.939.800	0	45.939.800
Van de andere sectoren	110.100	28.419	81.681	4.871.800	2.430.300	285.400		7.697.600	313.819	7.383.781

6.2 JAAR 2001 (VERVOLG)

(duizenden euro's)

	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Niet-verdeelde transacties	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige					Totaal	IZW's	Overige
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	6.119.800	623.739	5.496.061	57.020.800	150.653.900	2.845.200		216.639.800	3.468.939	213.170.861
Totaal Bestedingen	28.478.800	705.210	27.773.590	146.785.000	244.191.400	3.289.100	0	422.744.400	3.994.310	418.750.090
Tertiaire inkomensverdelingsrekening (II.3)										
Middelen										
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	6.119.800	623.739	5.496.061	57.020.800	150.653.900	2.845.200		216.639.800	3.468.939	213.170.861
Sociale overdrachten in natura (D.63)	0	0	0		38.086.100			38.086.100	0	38.086.100
Totaal Middelen	6.119.800	623.739	5.496.061	57.020.800	188.740.000	2.845.200	0	254.725.900	3.468.939	251.256.961
Bestedingen										
Sociale overdrachten in natura (D.63)	0	0	0	34.875.800		3.210.300		38.086.100	3.210.300	34.875.800
Alternatief beschikbaar inkomen (B.7n)	6.119.800	623.739	5.496.061	22.145.000	188.740.000	-365.100		216.639.800	258.639	216.381.161
Totaal Bestedingen	6.119.800	623.739	5.496.061	57.020.800	188.740.000	2.845.200	0	254.725.900	3.468.939	251.256.961
Rekening voor besteding van het beschikbaar inkomen (II.4.1)										
Middelen										
Netto beschikbaar inkomen (B.6n)	6.119.800	623.739	5.496.061	57.020.800	150.653.900	2.845.200		216.639.800	3.468.939	213.170.861
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering (D.8)					1.535.600			1.535.600	0	1.535.600
Totaal Middelen	6.119.800	623.739	5.496.061	57.020.800	152.189.500	2.845.200	0	218.175.400	3.468.939	214.706.461
Bestedingen										
Consumptieve bestedingen (P.3)				55.091.200	135.354.400	3.210.300		193.655.900	3.210.300	190.445.600
Correctie voor mutaties in voorzieningen pensioenverzekering (D.8)	0	0	0					1.535.600	0	1.535.600
Nettobesparingen (B.8n)	4.584.200	623.739	3.960.461	1.929.600	16.835.100	-365.100		22.983.900	258.639	22.725.261
Totaal Bestedingen	6.120.800	623.739	5.497.061	57.020.800	152.189.500	2.845.200	0	218.175.400	3.468.939	214.706.461
Rekening voor mutaties in het vermogens- saldo a.g.v. besparingen en kapitaalover- drachten (III.1.1)										
Mutaties in passiva										
Nettobesparingen (B.8n)	4.584.200	623.739	3.960.461	1.929.600	16.835.100	-365.100		22.983.900	258.639	22.725.261
Kapitaaloverdrachten, ontvangen (D.9)	2.518.200	124.812	2.393.388	3.846.000	559.400	84.700		7.008.300	209.512	6.798.788
Kapitaaloverdrachten, betaald (D.9)	-830.700	-28	-830.672	-5.025.000	-1.518.000	0		-7.373.700	-28	-7.373.672
Totaal Mutaties in passiva	6.271.700	748.524	5.523.176	750.600	15.876.500	-280.400	0	22.618.500	468.124	22.150.376
Mutaties in activa										
Mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. be- sparingen en kapitaaloverdrachten (B.10.1)	6.271.700	748.524	5.523.176	750.600	15.876.500	-280.400		22.618.500	468.124	22.150.376
Totaal Mutaties in activa	6.271.700	748.524	5.523.176	750.600	15.876.500	-280.400	0	22.618.500	468.124	22.150.376

6.2 JAAR 2001 (VERVOLG)

(duizenden euro's)

	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winsttoegmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Niet-verdeelde transacties	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige					Totaal	IZW's	Overige
Kapitaalrekening (kapitalvorming) (III.1.2)										
Mutaties in passiva										
Mutaties in het vermogenssaldo a.g.v. besparingen en kapitaaloverdrachten (B.10.1)	6.271.700	748.524	5.523.176	750.600	15.876.500	-280.400		22.618.500	468.124	22.150.376
Totaal Mutaties in passiva	6.271.700	748.524	5.523.176	750.600	15.876.500	-280.400	0	22.618.500	468.124	22.150.376
Mutaties in activa										
Investerings in vaste activa (bruto) (P.51)	34.354.000	951.999	33.402.001	3.960.600	14.653.800	122.400		53.090.800	1.074.399	52.016.401
Verbruik van vaste activa (K.1)	-26.340.800	-899.570	-25.441.230	-4.039.300	-8.685.700	-116.300		-39.182.100	-1.015.870	-38.166.230
Veranderingen in voorraden (P.52)	-1.042.600	-9.964	-1.032.636	-11.100	-44.500	0		-1.098.200	-9.964	-1.088.236
Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden (P.53)	1.800	0	1.800	0	-1.800	0		0	0	0
Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa (K.2)	604.600	0	604.600	-422.200	-220.900	0		-38.500	0	-38.500
Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-) (B.9)	-1.305.300	706.058	-2.011.358	1.262.600	10.175.600	-286.500		9.846.500	419.558	9.426.942
Totaal Mutaties in activa	6.271.700	748.524	5.523.176	750.600	15.876.500	-280.400	0	22.618.500	468.124	22.150.376

Bron: INR

7 PRODUCTIE - PER INSTITUTIONELE SECTOR EN BEDRIJFSTAK

7.1 JAAR 2000

(duizenden euro's)

Nace-Bel- klasse	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winst- toeg-merk t.b.v. huis- houdens (S.15), totaal	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige				Totaal	IZW's	Overige
Totaal alle bedrijfstakken	457.363.000	15.041.463	442.321.537	39.814.300	66.227.900	3.390.600	566.795.800	18.432.063	548.363.737
A. Landbouw, jacht en bosbouw	1.443.600	41.972	1.401.628	0	5.904.600	0	7.348.200	41.972	7.306.228
B. Visserij	121.400	0	121.400	0	6.400	0	127.800	0	127.800
C. Winning van delfstoffen	795.200	0	795.200	0	4.500	0	799.700	0	799.700
D. Industrie	179.283.800	263.408	179.020.392	31.400	2.397.900	0	181.713.100	263.408	181.449.692
E. Productie en distributie van elektriciteit, gas en water	11.076.700	0	11.076.700	0	0	0	11.076.700	0	11.076.700
F. Bouwnijverheid	30.497.700	4.174	30.493.526	0	5.850.300	0	36.348.000	4.174	36.343.826
G. Groothandel en kleinhandel; reparatie van auto's, motorrijwielen en consumentenartikelen	64.988.400	122.827	64.865.573	-29.700	8.345.100	0	73.303.800	122.827	73.180.973
H. Hotels en restaurants	6.770.200	174.384	6.595.816	0	3.148.800	0	9.919.000	174.384	9.744.616
I. Vervoer en communicatie	44.448.100	71.274	44.376.826	0	801.300	0	45.249.400	71.274	45.178.126
J. Financiële instellingen	25.883.900	26.073	25.857.827	0	599.300	0	26.483.200	26.073	26.457.127
K. Exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	64.391.100	1.475.591	62.915.509	0	32.706.700	113.100	97.210.900	1.588.691	95.622.209
L. Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	0	0	0	24.119.100	0	0	24.119.100	0	24.119.100
M. Onderwijs	394.000	193.733	200.267	15.693.500	24.400	226.400	16.338.300	420.133	15.918.167
N. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	18.352.500	10.960.900	7.391.600	0	4.029.300	1.346.200	23.728.000	12.307.100	11.420.900
85.A Gezondheidszorg	13.729.280	8.318.629	5.410.651	0	n.b.	0	n.b.	8.318.629	n.b.
85.B Veterinaire diensten	183.422	93.902	89.519	0	n.b.	0	n.b.	93.902	n.b.
85.C Maatschappelijke dienstverlening	4.439.799	2.548.369	1.891.430	0	n.b.	1.346.200	n.b.	3.894.569	n.b.
O. Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	8.916.400	1.707.126	7.209.274	0	1.209.600	1.704.900	11.830.900	3.412.026	8.418.874
90.A Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	1.709.311	15.159	1.694.151	0	n.b.	0	n.b.	15.159	n.b.
91.A Diverse verenigingen	1.046.055	767.915	278.140	0	n.b.	1.525.800	n.b.	2.293.715	n.b.
92.A Activiteiten op het gebied van film en video, radio en televisie	2.429.911	118.716	2.311.195	0	n.b.	0	n.b.	118.716	n.b.
92.B Overige activiteiten op het gebied van amusement	998.716	415.396	583.320	0	n.b.	0	n.b.	415.396	n.b.
92.C Persagentschappen en overige culturele activiteiten	159.577	50.581	108.997	0	n.b.	76.400	n.b.	126.981	n.b.
92.D Sport en overige recreatie	1.451.635	303.243	1.148.393	0	n.b.	102.700	n.b.	405.943	n.b.
93.A Overige diensten	1.121.194	36.116	1.085.078	0	n.b.	0	n.b.	36.116	n.b.
P. Particuliere huishoudens met werknemers	0	0	0	0	1.199.700	0	1.199.700	0	1.199.700
Q. Extraterritoriale organisaties en lichamen	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bron: INR

7.2 JAAR 2001

(duizenden euro's)

Nace-Bel-klasse	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winsttoeg- merk t.b.v. huis- houdens (S.15), totaal	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige				Totaal	IZW's	Overige
Totaal alle bedrijfstakken	476.758.500	15.909.267	460.849.233	41.696.100	66.803.800	3.398.500	588.656.900	19.307.767	569.349.133
A. Landbouw, jacht en bosbouw	1.620.400	30.304	1.590.096	0	5.903.300	0	7.523.700	30.304	7.493.396
B. Visserij	129.400	0	129.400	0	6.800	0	136.200	0	136.200
C. Winning van delfstoffen	754.400	0	754.400	0	3.800	0	758.200	0	758.200
D. Industrie	180.316.200	243.049	180.073.151	29.200	2.228.000	0	182.573.400	243.049	182.330.351
E. Productie en distributie van elektriciteit, gas en water	12.197.100	0	12.197.100	0	0	0	12.197.100	0	12.197.100
F. Bouwnijverheid	31.232.900	3.072	31.229.828	0	5.703.900	0	36.936.800	3.072	36.933.728
G. Groothandel en kleinhandel; reparatie van auto's, motorrijwielen en consumentenartikelen	67.667.100	86.241	67.580.859	-8.700	8.008.700	0	75.667.100	86.241	75.580.859
H. Hotels en restaurants	7.038.300	158.568	6.879.732	0	3.152.600	0	10.190.900	158.568	10.032.332
I. Vervoer en communicatie	47.310.300	76.387	47.233.913	0	764.800	0	48.075.100	76.387	47.998.713
J. Financiële instellingen	24.896.700	29.011	24.867.689	0	660.800	0	25.557.500	29.011	25.528.489
K. Exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	74.011.500	1.578.173	72.433.327	0	33.578.200	75.200	107.664.900	1.653.373	106.011.527
L. Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	0	0	0	25.243.200	0	0	25.243.200	0	25.243.200
M. Onderwijs	445.000	203.320	241.680	16.432.400	25.600	233.400	17.136.400	436.720	16.699.680
N. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	19.777.100	11.756.255	8.020.845	0	4.277.100	1.487.700	25.541.900	13.243.955	12.297.945
85.A Gezondheidszorg	14.637.877	9.069.884	5.567.993	0	n.b.	0	n.b.	9.069.884	n.b.
85.B Veterinaire diensten	225.351	104.488	120.863	0	n.b.	0	n.b.	104.488	n.b.
85.C Maatschappelijke dienstverlening	4.913.872	2.581.883	2.331.988	0	n.b.	1.487.700	n.b.	4.069.583	n.b.
O. Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	9.362.100	1.744.886	7.617.214	0	1.218.200	1.602.200	12.182.500	3.347.086	8.835.414
90.A Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	1.967.677	16.879	1.950.798	0	n.b.	0	n.b.	16.879	n.b.
91.A Diverse verenigingen	1.049.046	771.442	277.604	0	n.b.	1.420.500	n.b.	2.191.942	n.b.
92.A Activiteiten op het gebied van film en video, radio en televisie	2.551.584	149.481	2.402.104	0	n.b.	0	n.b.	149.481	n.b.
92.B Overige activiteiten op het gebied van amusement	1.081.053	449.884	631.169	0	n.b.	0	n.b.	449.884	n.b.
92.C Persagenschappen en overige culturele activiteiten	175.990	47.400	128.590	0	n.b.	75.900	n.b.	123.300	n.b.
92.D Sport en overige recreatie	1.304.940	265.660	1.039.281	0	n.b.	105.800	n.b.	371.460	n.b.
93.A Overige diensten	1.231.810	44.140	1.187.670	0	n.b.	0	n.b.	44.140	n.b.
P. Particuliere huishoudens met werknemers	0	0	0	0	1.272.000	0	1.272.000	0	1.272.000
Q. Extraterritoriale organisaties en lichamen	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bron: INR

8 TOEGEVOEGDE WAARDE - PER INSTITUTIONELE SECTOR EN BEDRIJFSTAK

8.1 JAAR 2000

(duizenden euro's)

Nace-Bel-klasse	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winstoogmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige				Totaal	IZW's	Overige
Totaal alle bedrijfstakken	150.500.400	9.054.831	141.445.569	32.257.900	43.846.100	2.139.300	228.743.700	11.194.131	217.549.569
A. Landbouw, jacht en bosbouw	643.200	14.022	629.178	0	2.537.400	0	3.180.600	14.022	3.166.578
B. Visserij	49.800	0	49.800	0	2.600	0	52.400	0	52.400
C. Winning van delfstoffen	348.600	0	348.600	0	2.600	0	351.200	0	351.200
D. Industrie	43.233.800	127.402	43.106.398	26.300	867.000	0	44.127.100	127.402	43.999.698
E. Productie en distributie van elektriciteit, gas en water	6.019.600	0	6.019.600	0	0	0	6.019.600	0	6.019.600
F. Bouwnijverheid	9.213.300	1.560	9.211.740	0	2.181.800	0	11.395.100	1.560	11.393.540
G. Groothandel en kleinhandel; reparatie van auto's, motorrijwielen en consumentenartikelen	23.105.900	41.354	23.064.546	-32.800	3.172.900	0	26.246.000	41.354	26.204.646
H. Hotels en restaurants	2.521.600	80.580	2.441.020	0	1.332.900	0	3.854.500	80.580	3.773.920
I. Vervoer en communicatie	15.054.500	29.110	15.025.390	0	363.100	0	15.417.600	29.110	15.388.490
J. Financiële instellingen	13.202.500	19.635	13.182.865	0	249.900	0	13.452.400	19.635	13.432.765
K. Exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	22.168.600	796.910	21.371.690	0	28.273.100	74.500	50.516.200	871.410	49.644.790
L. Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	0	0	0	18.171.400	0	0	18.171.400	0	18.171.400
M. Onderwijs	170.000	80.429	89.571	14.093.000	14.500	157.800	14.435.300	238.229	14.197.071
N. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	11.011.500	6.979.100	4.032.400	0	2.968.700	942.700	14.922.900	7.921.800	7.001.100
85.A Gezondheidszorg	7.657.435	4.957.301	2.700.134	0	n.b.	0	n.b.	4.957.301	n.b.
85.B Veterinaire diensten	82.957	41.001	41.957	0	n.b.	0	n.b.	41.001	n.b.
85.C Maatschappelijke dienstverlening	3.271.107	1.980.799	1.290.309	0	n.b.	942.700	n.b.	2.923.499	n.b.
O. Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	3.757.500	884.728	2.872.772	0	679.900	964.300	5.401.700	1.849.028	3.552.672
90.A Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	643.190	6.479	636.711	0	n.b.	0	n.b.	6.479	n.b.
91.A Diverse verenigingen	479.344	415.938	63.406	0	n.b.	880.000	n.b.	1.295.938	n.b.
92.A Activiteiten op het gebied van film en video, radio en televisie	1.048.079	54.590	993.489	0	n.b.	0	n.b.	54.590	n.b.
92.B Overige activiteiten op het gebied van amusement	398.625	200.410	198.215	0	n.b.	0	n.b.	200.410	n.b.
92.C Persagentschappen en overige culturele activiteiten	62.817	28.772	34.045	0	n.b.	49.900	n.b.	78.672	n.b.
92.D Sport en overige recreatie	640.664	167.811	472.853	0	n.b.	34.400	n.b.	202.211	n.b.
93.A Overige diensten	259.604	134.311	125.293	0	n.b.	34.400	n.b.	10.729	n.b.
P. Particuliere huishoudens met werknemers	0	0	0	0	1.199.700	0	1.199.700	0	1.199.700
Q. Extraterritoriale organisaties en lichamen	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bron: INR

N.B.: Totale economie: exclusief de onverdeelde transacties.

8.2 JAAR 2001

(duizenden euro's)

Nace-Bel-klasse	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winsttoeg- merk t.b.v. huis- houdens (S.15), totaal	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige				Totaal	IZW's	Overige
Totaal alle bedrijfstakken	154.638.600	9.587.066	145.051.534	33.595.100	44.702.400	2.173.400	235.109.500	11.760.466	223.349.034
A. Landbouw, jacht en bosbouw	698.000	9.884	688.116	0	2.449.000	0	3.147.000	9.884	3.137.116
B. Visserij	62.400	0	62.400	0	3.300	0	65.700	0	65.700
C. Winning van delfstoffen	305.900	0	305.900	0	2.600	0	308.500	0	308.500
D. Industrie	43.059.700	108.304	42.951.396	24.700	823.500	0	43.907.900	108.304	43.799.596
E. Productie en distributie van elektriciteit, gas en water	6.035.800	0	6.035.800	0	0	0	6.035.800	0	6.035.800
F. Bouwnijverheid	9.451.900	1.181	9.450.719	0	2.140.100	0	11.592.000	1.181	11.590.819
G. Groothandel en kleinhandel; reparatie van auto's, motorrijwielen en consumentenartikelen	24.439.100	28.504	24.410.596	-10.500	3.105.900	0	27.534.500	28.504	27.505.996
H. Hotels en restaurants	2.595.000	69.688	2.525.312	0	1.348.700	0	3.943.700	69.688	3.874.012
I. Vervoer en communicatie	15.831.500	33.261	15.798.239	0	357.400	0	16.188.900	33.261	16.155.639
J. Financiële instellingen	12.246.200	20.401	12.225.799	0	280.300	0	12.526.500	20.401	12.506.099
K. Exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	24.130.500	933.605	23.196.895	0	29.056.100	72.000	53.258.600	1.005.605	52.252.995
L. Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	0	0	0	18.858.900	0	0	18.858.900	0	18.858.900
M. Onderwijs	192.100	84.580	107.520	14.722.000	15.600	159.600	15.089.300	244.180	14.845.120
N. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	11.847.100	7.444.345	4.402.755	0	3.163.600	987.000	15.997.700	8.431.345	7.566.355
85.A Gezondheidszorg	8.174.699	5.401.705	2.772.994	0	n.b.	0	n.b.	5.401.705	n.b.
85.B Veterinaire diensten	96.813	42.110	54.704	0	n.b.	0	n.b.	42.110	n.b.
85.C Maatschappelijke dienstverlening	3.575.588	2.000.530	1.575.058	0	n.b.	987.000	n.b.	2.987.530	n.b.
O. Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	3.743.400	853.314	2.890.086	0	684.300	954.800	5.382.500	1.808.114	3.574.386
90.A Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	697.700	4.600	693.100	0	n.b.	0	n.b.	4.600	n.b.
91.A Diverse verenigingen	448.900	398.850	50.050	0	n.b.	868.700	n.b.	1.267.550	n.b.
92.A Activiteiten op het gebied van film en video, radio en televisie	1.034.000	55.999	978.001	0	n.b.	0	n.b.	55.999	n.b.
92.B Overige activiteiten op het gebied van amusement	428.800	207.227	221.573	0	n.b.	0	n.b.	207.227	n.b.
92.C Persagenschappen en overige culturele activiteiten	69.000	27.606	41.394	0	n.b.	50.600	n.b.	78.206	n.b.
92.D Sport en overige recreatie	526.400	146.541	379.859	0	n.b.	35.500	n.b.	182.041	n.b.
93.A Overige diensten	538.600	12.491	526.109	0	n.b.	0	n.b.	12.491	n.b.
P. Particuliere huishoudens met werknemers	0	0	0	0	1.272.000	0	1.272.000	0	1.272.000
Q. Extraterritoriale organisaties en lichamen	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bron: INR

N.B.: Totale economie: exclusief de onverdeelde transacties.

9 AANTAL WERKNEMERS IN DE IZW'S - PER INSTITUTIONELE SECTOR EN BEDRIJFSTAK

9.1 JAAR 2000

(personen)

Nace-Bel-klasse	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winst- toeg-merk t.b.v. huis- houdens (S.15), totaal	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige				Totaal	IZW's	Overige
Totaal alle bedrijfstakken	2.373.261	243.554	2.129.708	743.799	209.717	73.129	3.399.906	316.683	3.083.224
A. Landbouw, jacht en bosbouw	12.919	359	12.560	0	14.874	0	27.793	359	27.434
B. Visserij	614	0	614	0	60	0	674	0	674
C. Winning van delfstoffen	3.531	0	3.531	0	25	0	3.556	0	3.556
D. Industrie	608.966	733	608.233	278	14.622	0	623.866	733	623.133
E. Productie en distributie van elektriciteit, gas en water	26.824	0	26.824	0	0	0	26.824	0	26.824
F. Bouwnijverheid	171.828	25	171.804	0	15.480	0	187.308	25	187.284
G. Groothandel en kleinhandel; reparatie van auto's, motorrijwielen en consumentenartikelen	400.720	720	400.000	0	29.138	0	429.858	720	429.138
H. Hotels en restaurants	76.146	3.368	72.778	0	19.834	0	95.980	3.368	92.612
I. Vervoer en communicatie	249.266	608	248.658	0	3.093	0	252.359	608	251.751
J. Financiële instellingen	131.727	271	131.456	0	1.437	0	133.164	271	132.893
K. Exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	343.251	13.123	330.128	0	13.550	1.302	358.103	14.425	343.678
L. Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	0	0	0	417.592	0	0	417.592	0	417.592
M. Onderwijs	3.961	1.906	2.055	325.929	133	4.680	334.703	6.586	328.117
N. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	282.390	204.339	78.051	0	5.688	37.852	325.930	242.191	83.739
85.A Gezondheidszorg	173.009	112.069	60.940	0	3.408	0	176.417	112.069	64.348
85.B Veterinaire diensten	861	761	101	0	128	0	989	761	229
85.C Maatschappelijke dienstverlening	108.520	91.510	17.010	0	2.152	37.852	148.524	129.362	19.162
O. Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	61.118	18.101	43.017	0	8.883	29.295	99.296	47.396	51.900
90.A Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	7.393	64	7.330	0	87	0	7.480	64	7.417
91.A Diverse verenigingen	8.545	6.603	1.942	0	296	26.559	35.400	33.162	2.238
92.A Activiteiten op het gebied van film en video, radio en televisie	11.607	739	10.868	0	86	0	11.693	739	10.954
92.B Overige activiteiten op het gebied van amusement	7.329	5.303	2.026	0	199	0	7.528	5.303	2.225
92.C Persagentschappen en overige culturele activiteiten	1.343	742	601	0	31	1.535	2.909	2.277	632
92.D Sport en overige recreatie	9.658	4.269	5.389	0	423	1.201	11.282	5.470	5.812
93.A Overige diensten	15.243	382	14.861	0	7.761	0	23.004	382	22.622
P. Particuliere huishoudens met werknemers	0	0	0	0	82.900	0	82.900	0	82.900
Q. Extraterritoriale organisaties en lichamen	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bron: INR

9.2 JAAR 2001

(personen)

Nace-Bel-klasse	Vennootschappen (S.11+S.12)			Overheid (S.13), totaal	Huishoudens (S.14), totaal	Instellingen zonder winsttoegmerk t.b.v. huishoudens (S.15), totaal	Totale economie (S.1)		
	Totaal	IZW's	Overige				Totaal	IZW's	Overige
Totaal alle bedrijfstakken	2.431.704	253.231	2.178.473	747.625	205.695	80.647	3.465.671	333.878	3.131.793
A. Landbouw, jacht en bosbouw	13.429	357	13.072	0	13.993	0	27.422	357	27.065
B. Visserij	664	0	664	0	56	0	720	0	720
C. Winning van delfstoffen	3.201	0	3.201	0	19	0	3.220	0	3.220
D. Industrie	614.671	613	614.058	277	13.575	0	628.523	613	627.910
E. Productie en distributie van elektriciteit, gas en water	26.798	0	26.798	0	0	0	26.798	0	26.798
F. Bouwnijverheid	177.144	27	177.117	0	14.239	0	191.383	27	191.356
G. Groothandel en kleinhandel; reparatie van auto's, motorrijwielen en consumentenartikelen	415.346	769	414.577	0	28.091	0	443.437	769	442.668
H. Hotels en restaurants	79.246	3.219	76.027	0	19.439	0	98.685	3.219	95.466
I. Vervoer en communicatie	260.958	709	260.249	0	2.972	0	263.930	709	263.221
J. Financiële instellingen	132.458	270	132.188	0	1.304	0	133.762	270	133.492
K. Exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	341.133	14.798	326.335	0	13.477	1.338	355.948	16.136	339.812
L. Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	0	0	0	414.742	0	0	414.742	0	414.742
M. Onderwijs	4.317	2.049	2.268	332.606	130	5.128	342.181	7.177	335.004
N. Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	298.366	211.817	86.549	0	5.479	42.524	346.369	254.341	92.028
85.A Gezondheidszorg	181.388	115.854	65.534	0	3.298	0	184.686	115.854	68.832
85.B Veterinaire diensten	891	762	129	0	122	0	1.013	762	251
85.C Maatschappelijke dienstverlening	116.087	95.202	20.885	0	2.059	42.524	160.670	137.726	22.944
O. Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	63.973	18.603	45.370	0	8.604	31.657	104.234	50.260	53.974
90.A Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging	8.105	62	8.043	0	87	0	8.192	62	8.130
91.A Diverse verenigingen	8.818	6.855	1.963	0	319	28.741	37.878	35.596	2.282
92.A Activiteiten op het gebied van film en video, radio en televisie	11.825	755	11.070	0	94	0	11.919	755	11.164
92.B Overige activiteiten op het gebied van amusement	8.189	5.540	2.649	0	203	0	8.392	5.540	2.852
92.C Persagenschappen en overige culturele activiteiten	1.363	748	615	0	34	1.627	3.024	2.375	649
92.D Sport en overige recreatie	9.870	4.248	5.622	0	388	1.289	11.547	5.537	6.010
93.A Overige diensten	15.803	394	15.409	0	7.479	0	23.282	394	22.888
P. Particuliere huishoudens met werknemers	0	0	0	0	84.317	0	84.317	0	84.317
Q. Extraterritoriale organisaties en lichamen	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Bron: INR

AANVULLENDE ANALYSE

PROBLEMEN IN VERBAND MET HET METEN VAN HET VRIJWILLIGERSWERK IN DE INSTELLINGEN ZONDER WINSTOOGMERK¹⁹

Sybille MERTENS en Mathieu LEFÈBVRE²⁰

Economisten, Centre d'économie sociale, Université de Liège

1. INLEIDING

Vrijwilligerswerk is een fundamenteel kenmerk van de sector van de instellingen zonder winstoogmerk (IZW's). De meeste IZW's maken gebruik van deze arbeidskrachten die hen gratis ter beschikking worden gesteld door de huishoudens. Het beïnvloedt de kwaliteit en het peil van hun productie, stelt hen in staat een belangrijke kostenbesparing te verwezenlijken (lagere productiekosten) en/of hun productie tegen een lagere prijs te verkopen dan dit zou geweest zijn zonder deze inbreng.

Hoewel de nationale rekeningen erkennen dat de door de vrijwilligers verleende diensten conceptueel deel uitmaken van de productie van een economie, voor zover deze voldoen aan het criterium van de derde²¹, neemt zij de op vrijwillige basis verleende diensten aan derden niet op in het dekkingsgebied.

Het belang van dit fenomeen heeft de ontwerpers van de internationale methodologie voor de satellietrekening van de IZW's ertoe aangezet om te overwegen de productie van door vrijwilligers verleende diensten op te nemen in het kader van de satellietrekening. *"Dit geeft een accurater beeld van de diensten die werkelijk worden geproduceerd en verbruikt in de economie in haar geheel en in bepaalde deelgebieden in het bijzonder. De inachtneming van het vrijwilligerswerk maakt de vergelijkingen die men kan trekken tussen de productiefuncties en de kostenstructuren van de verenigingsproducenten en die van de andere organisatietypes, relevanter"*²².

Alvorens het vrijwilligerswerk op te nemen in de satellietrekening, dienen verscheidene taken te worden uitgevoerd. Ten eerste dient het begrip vrijwilligerswerk in de IZW's duidelijk te worden gedefinieerd. Vervolgens moet in de structuur van de satellietrekening worden omschreven welke impact dit werk op de gemeten aggregaten kan hebben. Ten derde dient een specifieke gegevensverzameling te worden georganiseerd, aangezien de informatie over het vrijwilligerswerk niet behoort tot de items die traditioneel door de organisaties voor macro-economische statistiek worden geregistreerd. Ten slotte moeten deze gegevens worden bewerkt om ze te kunnen inpassen in de satellietrekening.

2. DEFINITIE VAN HET VRIJWILLIGERSWERK IN DE INSTELLINGEN ZONDER WINSTOOGMERK

Vrijwilligerswerk in de IZW's is onbezoldigde arbeid die door derden kan worden gebruikt. Ter herinnering, de IZW wordt gedefinieerd als *"een particuliere organisatie die een niet-winstgevend oogmerk heeft en die geen overschot uitkeert aan diegenen die haar controleren of leiden, die zelfbestuur heeft, en waarin de vrijheid van toetreding en bijdrage gewaarborgd is"*²³. Het criterium van de derde wordt gebruikt om het vrijwilligerswerk niet te verwarren met vrije tijd. Het geeft te kennen dat de door de vrijwilligers uitgevoerde activiteiten conceptueel wel degelijk binnen het domein van de productie vallen.

---

¹⁹ Deze tekst verbindt enkel de auteurs en niet het INR.

²⁰ De auteurs danken Jacques Dusart, Cédric Lacroix, Marine Maréchal en Hugues Mouchamps voor hun bijdrage bij het verzamelen en coderen van de gegevens.

²¹ De nationale rekeningen baseren zich sinds meer dan dertig jaar op een uitgebreide definitie van de productie: zij erkennen het "criterium van de derde" om te bepalen of men al dan niet te maken heeft met een productieactiviteit. Een activiteit voldoet aan dit criterium als zij - op zijn minst potentieel - uitvoerbaar is door een derde.

²² United Nations [2003], *Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts*, New York, (4.32).

²³ United Nations [2003], *Handbook on Nonprofit Institutions in the System of National Accounts*, New York, (2.14).

3. HET VRIJWILLIGERSWERK INTEGREREN IN DE STRUCTUUR VAN DE SATELLIETREKENING

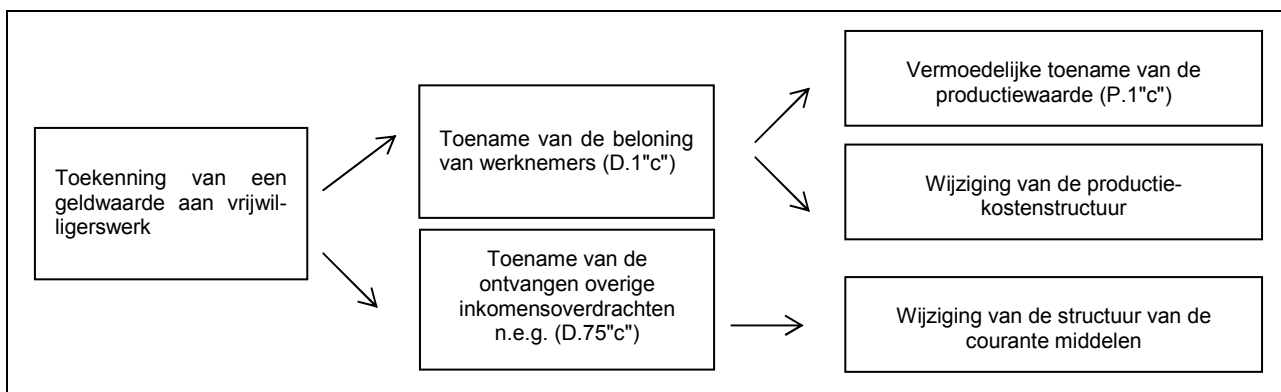
Door het vrijwilligerswerk te integreren in de satellietrekening, kan men in eerste instantie de informatie met betrekking tot de gesalarieerde werkgelegenheid vervolledigen met ramingen inzake het aantal vrijwilligers en het arbeidsvolume dat zij presteren (door een meting in voltijds equivalent).

Behalve deze "fysieke" metingen van het vrijwilligerswerk, kent de satellietrekening een geldwaarde toe aan het vrijwilligerswerk, zodat deze meting kan worden gecombineerd met de andere in de rekening geregistreerde geldstromen. Dankzij deze praktijk kan het vrijwilligerswerk tegelijk worden beschouwd als een productiefactor, waarvan het gebruik een kostprijs meebrengt, en als een middel dat door de huishoudens gratis ter beschikking van de IZW's wordt gesteld.

3.1 "c"-versie van de satellietrekening

De satellietrekening moet de impact kunnen aantonen van een monetaire waardering van het vrijwilligerswerk op de kostenstructuur, op de middelenstructuur, op de totale waarde van de productie en derhalve van de toegevoegde waarde. Om deze reden heeft het schema van de satellietrekening uitdrukkelijk voorzien in een versie van de tabellen waarin deze impact wordt geïntegreerd. Deze versie, de zogenaamde "c"-versie, bevat nieuwe aggregaten als gevolg van wijzigingen in de meting van bepaalde aggregaten.

RECHTSTREEKSE EFFECTEN VAN DE TOEKENNING VAN EEN GELDWAARDE AAN VRIJWILLIGERSWERK

In het bijzonder stijgt de post "beloning van werknemers (D.1)" in de "c"-versie ten belope van de aan het vrijwilligerswerk toegekende geldwaarde. Tegenover deze toename van de productiekosten noteert men een gelijkwaardig bedrag aan middelen in de post "overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.75)". Deze registratie duidt op de bijdrage van de huishoudens in de vorm van een gift in arbeidstijd.

De toename van de productiekosten leidt in principe tot een toename van de waarde van deze productie. In de "c"-versie van de satellietrekening wordt de waarde van de productie berekend aan de hand van de som van de productiekosten (wanneer deze het bedrag van de verkopen overtreft) of via de opbrengst van de verkopen (wanneer deze de productiekosten overtreft). De toekenning van een geldwaarde aan vrijwilligerswerk brengt een hogere productie met zich mee wanneer deze wordt geraamd aan de hand van de productiekosten.

3.2 Toekenning van een geldwaarde aan vrijwilligerswerk

De monetaire waardering van vrijwilligerswerk is ontleend aan de methoden die werden ontwikkeld om het huishoudelijke werk te evalueren. In het kader van de satellietrekening van de IZW's bestaat de gehanteerde methode erin om het vrijwilligerswerk te waarderen met behulp van de methode van de vervangingskosten. Dit houdt in dat men zich afvraagt hoeveel extra productiekosten de IZW zou moeten dragen indien zij een bezoldigd werknemer in dienst zou moeten nemen om dezelfde taken uit te voeren. Het Methodologische Handboek van de Verenigde Naties raadt aan de gemiddelde loonkosten te hanteren van een voltijds equivalent in loondienst die werkzaam is in de bedrijfstak van de maatschappelijke dienstverlening. Wij hebben ervoor geopteerd om specifiekere vervangingskosten te hanteren om het werk van een vrijwilliger binnen een IZW te waarderen. Wij vertrekken immers van de gemiddelde loonkosten van een

bezoldigd voltijds equivalent werkzaam in de IZW's van dezelfde categorie. Deze categorie wordt gedefinieerd door de bedrijfstak²⁴ en de institutionele sector waarin de IZW ondergebracht is in de nationale rekeningen.

Dit lijkt ons nauwer aan te sluiten bij het idee van vervangingskosten en vermijdt mede dat het werk van sommige vrijwilligers hoger wordt gewaardeerd dan het bezoldigingsniveau van een werknemer tewerkgesteld in dezelfde IZW. In de bedrijfstak van de gezondheidszorg hebben wij echter besloten de vervangingskosten van de vrijwilliger af te stemmen op de gemiddelde loonkosten van alle bedrijfstakken samen, teneinde het feit weer te geven dat de vrijwilliger geen medische handelingen uitvoert maar handelingen die nauwer verwant zijn met een sociale dienstverlening, een dienstverlening ter bescherming van de belangen van de zieke of een recreatieve dienstverlening.

VERVANGINGSKOSTEN VAN VRIJWILLIGERSWERK - 2001

N-IZW- bedrijfstakken	Niet-financiële vennootschappen (S.11) (euro's)	IZW's (S.15) (euro's)
1. Cultuur, sport en recreatie	34 007	31 058
2. Onderwijs en onderzoek	49 991	39 096
3. Gezondheidszorg	42 114	-
4. Maatschappelijke dienstverlening	35 515	32 062
5. Bescherming van rechten, belangen en overtuigingen	51 698	35 278
6. Overige activiteiten van de verenigingen	28 916	33 262

Bron: eigen berekeningen op basis van de aangiften van de werkgevers aan de RSZ.

4. GEGEVENS VERZAMELEN

Het vrijwilligerswerk in de IZW's is een variabele die tot dusver zeer zelden werd gemeten. Om het te omschrijven werd door het Centre d'économie sociale van de Université de Liège in 2003 een nationale enquête georganiseerd. Deze enquête genoot de financiële steun van het Plate-forme francophone du volontariat.

Om een enquête te kunnen instellen naar de realiteit van het vrijwilligerswerk, dient men de steekproefpopulatie te definiëren, een staal te kiezen binnen deze populatie en een vragenlijst uit te werken op basis waarvan de gewenste informatie kan worden verzameld.

4.1 Definiëring van de populatie

Om het vrijwilligerswerk in de IZW's beter te leren kennen, kan men uitgaan van twee types van waarnemingseenheden: de personen of de verenigingen. Een enquête bij de verenigingen is minder duur en biedt de mogelijkheid om het vrijwilligerswerk in de IZW's rechtstreeks af te bakenen en het te onderscheiden van het vrijwilligerswerk binnen de huishoudens. Daarnaast beschikken de IZW's over een betere geheugencapaciteit dan de personen.

Eens de waarnemingseenheid gekozen, dient men de populatie van verenigingen af te bakenen waarop de enquête-werkzaamheden betrekking zullen hebben. Door zich te beperken tot het vrijwilligerswerk in de door de satellietrekening gedekte IZW's, heeft men het grote voordeel dat er geen nieuwe populatie moet worden gedefinieerd. Hierdoor dekt men echter niet een vermoedelijk belangrijk gedeelte van het vrijwilligerswerk dat wordt uitgeoefend binnen verenigingen die geen bezoldigde werknemers tewerkstellen. Deze keuze werd gemaakt om de interpretatie van de enquête mogelijk te maken in het licht van de over een identieke populatie bijeengesprokkelde informatie in het kader van de satellietrekening. De keuze is ook ingegeven door een streven naar realiteitszin. Het is uitermate moeilijk om de verenigingen op te sporen die geen bezoldigd personeel tewerkstellen, a fortiori als zij geen rechtsvorm hebben aangenomen.

4.2 Keuze van het staal

De keuze van het staal is in twee fasen verlopen. In juni 2003 is een eerste reeks vragenlijsten per post opgestuurd naar een gestratificeerde aselechte steekproef van instellingen zonder winstoogmerk die de door de satellietrekening gedekte

²⁴ Ter herinnering: de satellietrekening maakt gebruik van de activiteitenomenclatuur N-IZW, die specifiek is voor de sector van de IZW's (zie bijlage).

populatie vormen. De stratificatie werd doorgevoerd naar bedrijfstak, grootte en institutionele indeling van de IZW's volgens de nationale rekeningen. In oktober van hetzelfde jaar werd een tweede reeks opgestuurd, met een opzettelijke oververtegenwoordiging van de categorieën waarvoor het aantal antwoorden ontvangen op de eerste reeks, te gering leek.

4.3 Uitwerking van de vragenlijst

De vragenlijst werd zodanig uitgewerkt dat hij tegemoet kwam aan twee doelstellingen: het tellen van de vrijwilligers in de IZW's voor het jaar 2001 en het evalueren van hun arbeidsvolume door het te herleiden tot een meting in voltijdse equivalenten. Deze tweede doelstelling was relatief moeilijk te verwezenlijken en vereiste dat men bij de vrijwilligers drie categorieën zou onderscheiden, afhankelijk van de frequentie van hun prestaties: de zeer regelmatige vrijwilligers die elke week effectief aanwezig zijn, de regelmatige vrijwilligers waarvan de aanwezigheid maandelijks kan worden gemeten en de occasionele vrijwilligers wiens prestaties per jaar worden geëvalueerd.

Voor elke categorie werd vervolgens getracht de prestatieprofielen op te stellen. Het geheel van de resultaten werd vervolgens herleid tot een meting in halve dagen per jaar. Op basis daarvan werd een raming in voltijdse equivalenten uitgevoerd.

METING VAN HET VRIJWILLIGERSWERK IN VOLTijdSE EQUIVALENTEN

1 halve dag per week	=	46 halve dagen per jaar
1 halve dag per maand	=	11 halve dagen per jaar
1 voltijds equivalent (VTE)	=	460 halve dagen per jaar

5. DE GEGEVENS VERWERKEN

5.1 Het aantal waarnemingen en de kwaliteit van de verkregen antwoorden

Meer dan 1 100 IZW's werden benaderd. Globaal genomen was de respons op de enquête van 2001 bevredigend, vermits zij meer dan 36 pct. bedroeg. De respons verschilt echter van de ene bedrijfstak tot de andere, waarbij zich voor tak 2 "onderwijs en onderzoek" het probleem van een gering aantal waarnemingen stelt.

STEEKPROEVEN EN RESPONS

N-IZW-bedrijfstakken	Verzonden vragenlijsten (aantal)	Ontvangen geldige vragenlijsten (aantal)	Respons (in pct.)
1. Cultuur, sport, recreatie	130	37	28,5
2. Onderwijs en onderzoek	73	14	19,2
3. Gezondheidszorg	198	60	30,3
4. Maatschappelijke dienstverlening	544	227	41,7
5. Bescherming van rechten en belangen	91	40	44,0
6. Overige activiteiten van de verenigingen	108	41	38,0
Totaal	1144	419	36,6

De kwaliteit van de teruggestuurde vragenlijsten is over het algemeen hoog. In de loop van de enquête en tijdens het invoeren van de gegevens werden echter drie problemen vastgesteld.

Ten eerste: hoewel de begeleidende instructies van de vragenlijst verduidelijkten dat de IZW's niet mochten vergeten de vrijwilligers in aanmerking te nemen die zitting hebben in de raad van bestuur, aarzelen sommige IZW's nog om deze onbezoldigde bestuurders gelijk te stellen met vrijwillige werknemers.

Ten tweede: sommige IZW's hebben geaarzeld om een vragenlijst terug te sturen met de verklaring dat ze geen vrijwilligers in dienst hebben. Bijgevolg wordt het vrijwilligerswerk misschien overschat, aangezien bijna alle respondenten hebben verklaard dat zij vrijwilligers in dienst hadden.

Tot slot vloeit het grootste probleem bij het inventariseren van het vrijwilligerswerk voort uit de structurering van de sector van het verenigingsleven in talrijke netwerken en federaties. Er diende vaak te worden verduidelijkt dat uitsluitend de actieve vrijwilligers op het specifieke niveau van de enquête dienden te worden geteld. Bovendien stelden sommige federatiestructuren vragen omtrent de behandeling van de diensten verleend door vertegenwoordigers van de IZW's die zij in een federatie groeperen. Volgens de afspraken van de nationale rekeningen wordt deze dienstverlening niet gelijkgesteld met vrijwilligerswerk, maar wel met een gratis dienstverlening van de ene IZW aan de andere. Zij werd bijgevolg niet meegeteld in onze raming.

5.2 De extrapolatie en het probleem van de atypische waarnemingen

De extrapolatie van de in de steekproef waargenomen resultaten volgt de methode die wordt toegepast in het kader van de nationale rekeningen en de satellietrekening. Elk item van de steekproef wordt uitgedrukt ten opzichte van de post "beloning van werknemers" van de categorie (bepaald door de institutionele sector en de bedrijfstak). Het wordt daarna geëxtrapoléerd volgens de verhouding tussen de beloning van werknemers van de categorie in de steekproef en die van de categorie in de populatie.

Deze extrapolatie kan vrij makkelijk worden doorgevoerd, aangezien men beschikt over volledige gegevens omtrent de lonen van de werknemers van het geheel van de door de satellietrekening gedekte IZW's. Zij kan echter problematisch worden wanneer de categorieën op basis waarvan men de extrapolatie uitvoert, atypische waarnemingen bevatten, zonder dat men kan bepalen of de vastgestelde variantie in deze categorieën representatief is voor de populatie in deze categorie. Dit probleem stelt zich in de institutionele sector van de niet-financiële vennootschappen (S.11), voor de IZW's van de bedrijfstak 6 "diverse activiteiten" en in de sector van de IZW's (S.15) voor de IZW's van de bedrijfstak 1 "cultuur, sport en recreatie". In die categorieën werden de extrapolaties volgens twee methoden uitgevoerd:

- met behoud van deze waarnemingen in de steekproef;
- na eliminatie van deze waarnemingen in de steekproef.

De resultaten voorgesteld in de volgende paragraaf zijn - voor de desbetreffende categorieën - gemiddelden van de berekeningen verkregen op basis van deze twee methoden. In de toekomst zal de kwaliteit van deze resultaten enkel kunnen worden bevestigd door een stijging van het aantal waarnemingen in deze categorieën en door een betere registratie van de atypische structuren.

6. INTEGRATIE VAN HET VRIJWILLIGERSWERK IN DE SATELLIETREKENING

Alvorens over te gaan tot de analyse en interpretatie van de belangrijkste resultaten, dringt een voorafgaande waarschuwing zich op. De integratie van het vrijwilligerswerk in een kader van nationale rekeningen biedt het voordeel dat de activiteit van de IZW's vollediger wordt omschreven, maar stelt desalniettemin ernstige beperkingen die men niet uit het oog mag verliezen.

Het is immers niet toevallig dat de nationale rekeningen tot dusver nog niet hebben getracht een geldwaarde aan dit soort fenomenen toe te kennen. Door de nationale rekenaars wordt terecht benadrukt dat de toegerekende waarden niet dezelfde betekenis hebben als de geldwaarden. Hun toepassing en combinatie met geldwaarden verhogen het risico dat de nationale rekeningen minder betrouwbaar worden met het oog op de economische analyse. Men herinnere zich in het bijzonder dat de methode van de vervangingskosten die werd gehanteerd om het vrijwilligerswerk monetair te waarderen, absoluut geen rekening houdt met de weerslag op de arbeidsmarkt en met de prijs- en loonveranderingen die zouden optreden als de vrijwillige personen effectief bezoldigd zouden zijn. Daarnaast dient tevens te worden benadrukt dat, vanuit het standpunt van de IZW's, het aanbod van vrijwilligerswerk niet rechtstreeks vergelijkbaar is met geldmiddelen, bijvoorbeeld inzake vrije aanwending.

6.1 De demografie van het vrijwilligerswerk in de IZW's

De door de satellietrekening gedekte IZW's doen een beroep op meer dan 1 166 000 vrijwilligers, waarvan het samengevoegde aantal gewerkte uren een arbeidsvolume van 76 259 voltijdse equivalenten vertegenwoordigt (zie syntheses Tabellen A.1 en A.2). Met dit resultaat noteert België een verhouding tussen het aantal vrijwillige personen en het aantal inwoners dat in de buurt komt van 10 pct., wat dus onder het Europese gemiddelde ligt dat op 14,4 pct. wordt

geraamd²⁵. Het Belgische resultaat wordt echter onderschat, aangezien het geen rekening houdt met het vrijwilligerswerk binnen de IZW's die niet door de satellietrekening worden gedekt.

Het vrijwilligerswerk binnen de IZW's is ongelijk verdeeld over de bedrijfstakken. Zowel inzake aantal vrijwilligers als inzake gewerkt arbeidsvolume, neemt bedrijfstak 1 "cultuur, sport en recreatie" het leeuwendeel voor zijn rekening. Hij wordt op de voet gevolgd door bedrijfstak 6 "Overige activiteiten van de verenigingen", die talrijke niet-gouvernementele organisaties (NGO's) omvat. De maatschappelijke dienstverlening stelt ongeveer één zevende van de vrijwilligers te werk.

VERDELING VAN HET VRIJWILLIGERSWERK IN DE IZW'S, BELGIË, 2001

N-IZW- bedrijfstakken	Aantal vrijwilligers (in pct.)	Vrijwillige VTE (in pct.)
1. Cultuur, sport en recreatie	51,8	69,7
2. Onderwijs en onderzoek	0,9	0,5
3. Gezondheidszorg	1,0	1,5
4. Maatschappelijke dienstverlening	15,1	11,6
5. Bescherming van rechten, belangen en overtuigingen	1,3	0,6
6. Overige activiteiten van de verenigingen	29,8	16,1
Totaal van de IZW's	100,0	100,0
(Totaal)	(1 166 147 personen)	(76 259 VTE)

Bron: Centre d'économie sociale, Université de Liège [2004].

De gemiddelde arbeidsduur van de vrijwilligers bedraagt ongeveer 7 pct. van een voltijds equivalent, dat wil zeggen minder dan drie uur per week. Hij is hoger in de bedrijfstak van de gezondheidszorg en in die van cultuur, sport en recreatie (nagenoeg 4 uur per week).

Gemiddeld kunnen de door de satellietrekening gedekte IZW's rekenen op de inbreng van 72 vrijwilligers die samen het equivalent van het werk van 5 voltijdse werknemers presteren. Dit gemiddelde verhult de zeer grote verschillen die bestaan in de sector van het verenigingsleven. Dat gemiddelde is in hoge mate beïnvloed door de aanwezigheid van zeer grote organisaties (jeugdbewegingen, NGO's, grote organisaties voor maatschappelijke dienstverlening) die soms een beroep doen op duizenden vrijwilligers.

6.2 Weerslag van een monetaire boeking van het vrijwilligerswerk in de IZW's

De volgende analyse is rechtstreeks gebaseerd op tabellen B.1 en B.2 hierna en op de tabellen van de satellietrekening van de IZW's voor 2001.

De monetaire waardering van het vrijwilligerswerk geeft aanleiding tot een toename van de productiekosten met 2 396 miljoen euro in vergelijking met de "b"-versie. Zij verhoogt de post "beloning van werknemers" met 23 pct. Dit vertaalt zich rechtstreeks in een toename van productie en van de toegevoegde waarde met 2 257 miljoen euro. De tegenpost hiervan is een monetaire overdracht vanwege de huishoudens. Hierdoor nemen de overdrachten van de huishoudens aan de IZW's met een factor 2,5 toe. Anders gezegd, het vrijwilligerswerk komt in monetaire termen overeen met twee keer en een half hun overdrachten in de vorm van giften en bijdragen.

GLOBALE WEERSLAG VAN DE INACHTNEMING VAN HET VRIJWILLIGERSWERK IN DE IZW'S, BELGIË, 2001

	(miljoenen euro's)	in veranderingspercentage ten opzichte van "b"-versie van de aggregaten
Beloning van werknemers (D.1)	2 396	22,9
Productie (P.1)	2 258	11,5
Bruto toegevoegde waarde (B.1g)	2 258	18,6
Ontvangen overige inkomensoverdrachten n.e.g. (D.75)	2 396	71,9
.vanwege de huishoudens	2 396	257,7

Bron: Centre d'économie sociale, Université de Liège [2004].

²⁵ Archambault, E. [2003], *Le bénévolat en France et en Europe*, Matisse, Université Paris 1, Paris.

Deze verrekening van het vrijwilligerswerk als productiefactor wijzigt de structuur van de productiekosten van de IZW's. Zij versterkt het belang van het werk in de productiefunctie. De globale kosten ervan belopen, na toekenning van een geldwaarde aan het vrijwilligerswerk, 60,6 pct. van de kosten, tegen 55 pct. vóór deze toekenning.

GEWIJZIGDE SAMENSTELLING VAN DE PRODUCTIEKOSTEN VAN DE IZW'S, BELGIË, 2001

	"a"-versie (in pct. van totaal)	"b"-versie (in pct. van totaal)	"c"-versie (in pct. van totaal)
Intermediair verbruik (P.2)	40,0	39,7	35,2
Beloning van werknemers (D.1)	55,4	55,6	60,6
Verbruik van vaste activa (K.1)	5,4	5,4	4,8
Netto niet productgebonden belastingen op productie (D.29-D.39)	-0,7	-0,7	-0,7
Totaal	100,0	100,0	100,0
(Totaal van de productiekosten, miljoenen euro's)	(18 885)	(18 808)	(21 205)

Bron: Centre d'économie sociale, Université de Liège [2004] en INR, Satellietrekening van de IZW's [2004].

De impact van de meting van het vrijwilligerswerk blijkt tevens uit de structuur van de courante middelen van de IZW's. Deze structuur verandert als gevolg van de registratie van een nieuw bedrag aan overige inkomensoverdrachten afkomstig van de huishoudens. Het aandeel van de overdrachten in het totaal aan courante middelen stijgt van 16,8 pct. naar 25,8 pct. .

GEWIJZIGDE SAMENSTELLING VAN DE COURANTE MIDDELEN VAN DE IZW'S, BELGIË, 2001

	"a"-versie (in pct. van totaal)	"c"-versie (in pct. van totaal)
Verkopen (P.11)	81,2	72,4
Ontvangen overige inkomensoverdrachten (D.7)	16,8	25,8
Ontvangen inkomen uit vermogen (D.4)	1,3	1,2
Andere courante middelen	0,6	0,6
Totaal	100,0	100,0
(Totaal van de courante middelen, miljoenen euro's)	(19 808)	(22 204)

Bron: Centre d'économie sociale, Université de Liège [2004] en INR, Satellietrekening van de IZW's [2004].

Tot slot, en zoals blijkt uit de onderstaande tabel, kan men een gevoelige bijdrage vaststellen van de particuliere sector aan de belangrijkste courante middelen van de IZW's, te weten de verkopen en overdrachten.

GEWIJZIGDE OORSPRONG VAN DE COURANTE MIDDELEN (VERKOPEN EN OVERDRACHTEN) VAN DE IZW'S, BELGIË, 2001

	"a"-versie (in pct. van totaal)	"c"-versie (in pct. van totaal)
Overheid	62,2	55,4
Particuliere sector	36,0	43,0
Buitenland	1,8	1,6
Totaal	100,0	100,0
(Totaal van verkopen en overdrachten, miljoenen euro's)	(19 419)	(21 815)

Bron: Centre d'économie sociale, Université de Liège [2004] en INR, Satellietrekening van de IZW's [2004].

Door de tabellen van de satellietrekening te combineren met de tabellen van het vrijwilligerswerk in de IZW's is het zeer gemakkelijk om de impact van de waardering van het vrijwilligerswerk per bedrijfstak N-IZW na te gaan.

7. SYNTHESSETABELLEN

TABEL A.1 – HET VRIJWILLIGERSWERK IN DE IZW'S, BELGIË, 2001, PER N-IZW-BEDRIJFSTAK

N-IZW-bedrijfstakken	Aantal vrijwilligers	Vrijwillige VTE	Monetaire toerekening van vrijwilligerswerk (duizenden euro's)
1. Cultuur, sport en recreatie	604 357	53 128	1 666 787
2. Onderwijs en onderzoek	10 719	394	15 462
3. Gezondheidszorg	11 406	1 159	48 814
4. Maatschappelijke dienstverlening	176 231	8 863	289 159
5. Bescherming van rechten, belangen en overtuigingen	15 467	463	17 389
6. Overige activiteiten van de verenigingen	347 968	12 252	358 699
Totaal	1 166 147	76 259	2 396 310

Bron: Centre d'économie sociale, Université de Liège [2004].

TABEL A.2 – HET VRIJWILLIGERSWERK IN DE IZW'S, BELGIË, 2001, PER INSTITUTIONELE SECTOR

Institutionele sectors	Aantal vrijwilligers	Vrijwillige VTE	Monetaire toerekening van vrijwilligerswerk (duizenden euro's)
IZW's in S.11-S.12 geïnclassificeerd	225 593	18 015	569 439
IZW's in S.15 geïnclassificeerd	940 554	58 243	1 826 872
Totaal	1 167 147	76 259	2 396 310

Bron: Centre d'économie sociale, Université de Liège [2004].

TABEL B.1 – IMPACT VAN DE TOEKENNING VAN EEN MONETAIRE WAARDE AAN HET VRIJWILLIGERSWERK IN DE IZW'S, BELGIË, 2001, PER N-IZW-BEDRIJFSTAK

(duizenden euro's)		Beloning van werknemers (D.1)		Productie (P.1)		Bruto toegevoegde waarde (B.1g)		Overdrachten van de huishoudens (D.75)
1. Cultuur, sport en recreatie	a	592 541	a	1 516 565	a	761 700	a	72 527
	b	592 541	b	1 567 385	b	827 068	b	72 527
	c	2 259 328	c	3 234 172	c	2 493 855	c	1 739 314
2. Onderwijs en onderzoek	a	474 475	a	879 504	a	555 784	a	17 392
	b	474 475	b	898 507	b	575 708	b	17 392
	c	489 937	c	913 969	c	591 170	c	32 854
3. Gezondheidszorg	a	4 620 730	a	9 069 884	a	5 401 705	a	37 867
	b	4 620 730	b	9 162 133	b	5 496 800	b	37 867
	c	4 669 544	c	9 163 979	c	5 498 646	c	86 681
4. Maatschappelijke dienstverlening	a	2 794 417	a	4 135 736	a	3 027 769	a	660 160
	b	2 794 417	b	4 205 947	b	3 108 556	b	660 160
	c	3 083 576	c	4 488 500	c	3 391 108	c	949 320
5. Bescherming van rechten, belangen en overtuigingen	a	796 634	a	1 665 028	a	919 991	a	68 971
	b	796 634	b	1 697 415	b	992 207	b	68 971
	c	814 023	c	1 714 285	c	1 009 078	c	86 359
6. Overige activiteiten van de verenigingen	a	1 181 392	a	2 041 048	a	1 093 518	a	73 098
	b	1 181 392	b	2 081 137	b	1 141 628	b	73 098
	c	1 540 091	c	2 355 392	c	1 415 883	c	431 797
Totaal	a	10 460 189	a	19 307 767	a	11 760 466	a	930 014
	b	10 460 189	b	19 612 523	b	12 141 967	b	930 014
	c	12 856 500	c	21 870 297	c	14 399 740	c	3 326 325

Bron: Centre d'économie sociale, Université de Liège [2004] en INR, Satellietrekening van de IZW's [2004].

De gegevens met betrekking tot de versies "a" en "b" zijn rechtstreeks ontleend aan de satellietrekening.

"a"-versie: "a"-versie van de aggregaten wordt verkregen aan de hand van de berekeningsmethoden van het ESR 1995.

"b"-versie: "b"-versie van de aggregaten meet de productie van de IZW's af aan hun productiekosten als ze de opbrengst uit verkopen overschrijden of aan de opbrengst uit verkopen in het tegengestelde geval.

"c"-versie: "c"-versie van de aggregaten meet de productie van de IZW's af aan hun productiekosten als ze de opbrengst uit verkopen overschrijden of aan de opbrengst uit verkopen in het tegengestelde geval en kent een monetaire waarde toe aan het door de vrijwilligers uitgevoerde werk.

TABEL B.2 – IMPACT VAN DE TOEKENNING VAN EEN MONETAIRE WAARDE AAN HET VRIJWILLIGERSWERK IN DE IZW'S, BELGIË, 2001, PER INSTITUTIONELE SECTOR

(duizenden euro's)		Beloning van werknemers (D.1)		Productie (P.1)		Bruto toegevoegde waarde (B.1g)		Overdrachten van de huishoudens (D.75)
IZW's in S.11-S.12 geclasseerd	a	8 418 890	a	15 909 267	a	9 587 066	a	60 814
	b	8 418 890	b	16 214 023	b	9 968 567	b	60 814
	c	8 988 328	c	16 644 925	c	10 399 469	c	630 253
IZW's in S.15 geclasseerd	a	2 041 299	a	3 398 500	a	2 173 400	a	869 200
	b	2 041 299	b	3 398 500	b	2 173 400	b	869 200
	c	3 868 171	c	5 225 372	c	4 000 272	c	2 696 072
Totaal	a	10 460 189	a	19 307 767	a	11 760 466	a	930 014
	b	10 460 189	b	19 612 523	b	12 141 967	b	930 014
	c	12 856 500	c	21 870 297	c	14 399 740	c	3 326 325

Bron: Centre d'économie sociale, Université de Liège [2004] en INR, Satellietrekening van de IZW's [2004].

De gegevens met betrekking tot de versies "a" en "b" zijn rechtstreeks ontleend aan de satellietrekening.

"a"-versie: "a"-versie van de aggregaten wordt verkregen aan de hand van de berekeningsmethoden van het ESR 1995.

"b"-versie: "b"-versie van de aggregaten meet de productie van de IZW's af aan hun productiekosten als ze de opbrengst uit verkopen overschrijden of aan de opbrengst uit verkopen in het tegengestelde geval.

"c"-versie: "c"-versie van de aggregaten meet de productie van de IZW's af aan hun productiekosten als ze de opbrengst uit verkopen overschrijden of aan de opbrengst uit verkopen in het tegengestelde geval en kent een monetaire waarde toe aan het door de vrijwilligers uitgevoerde werk.

BIJLAGEN

I. NOMENCLATUREN

1. OVEREENSTEMMINGSTABEL TUSSEN DE N-IZW-ACTIVITEITENNOMENCLATUUR EN DE NACE-BEL-ACTIVITEITENNOMENCLATUUR

N-IZW	NACE-BEL
<p>1. Cultuur, sport en recreatie</p> <p>11. Cultuur 111. Uitgeverijen 112. Activiteiten op het gebied van film en video 113. Radio en televisie 114. Overige activiteiten op het gebied van amusement 115. Overige culturele activiteiten</p> <p>12. Sport 121. Exploitatie van sportaccommodaties 122. Activiteiten van sportclubs en -verenigingen 123. Overige activiteiten i.v.m. sportbeoefening</p> <p>13. Recreatie 131. Reisbureaus 132. Jeugdverenigingen 133. Overige recreatie</p>	<p>22.1 Uitgeverijen 92.1 Activiteiten op het gebied van film en video 92.2 Radio en televisie 92.3 Overige activiteiten op het gebied van amusement 92.5 (behalve 92.53) Overige culturele activiteiten (behalve botanische tuinen, dierentuinen en natuureservaten)</p> <p>92.61 Exploitatie van sportaccommodaties 92.621 Activiteiten van sportclubs en -verenigingen 92.622, 92.623 Zelfstandig werkende sportbeoefenaars, -instructeurs en -begeleiders, overige activiteiten i.v.m. sportbeoefening</p> <p>63.3 Reisbureaus en touroperators 91.33 Overige verenigingen n.e.g. (partim) 92.7, 92.53 Overige recreatie, botanische tuinen, dierentuinen en natuureservaten</p>
<p>2. Onderwijs en (wetenschappelijk) onderzoek</p> <p>21. Basis-, secundair en hoger onderwijs 211. Basisonderwijs 212. Secundair onderwijs 213. Hoger onderwijs</p> <p>22. Overige opleiding 221. Volwassenenvorming 222. Overige vormen van onderwijs n.e.g.</p> <p>23. Onderzoek en ontwikkeling 231. Onderzoek en ontwikkeling</p>	<p>80.1 Basisonderwijs 80.2 Voortgezet onderwijs 80.3 Hoger onderwijs</p> <p>80.421 Volwassenenvorming 80.41, 80.42 (behalve 80.421) Autorijscholen en vliegscholen, volwasseneneducatie en overige vormen van onderwijs n.e.g. (behalve volwassenenvorming)</p> <p>73 Spoor- en ontwikkelingswerk</p>
<p>3. Gezondheidszorg</p> <p>31. Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf 310. Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf</p> <p>32. Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf 321. Medische praktijken, tandartspraktijken 322. Paramedische activiteiten</p> <p>33. Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorgen 330. Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorgen</p>	<p>85.11 Ziekenhuizen</p> <p>85.12, 85.13 Medische praktijken, tandartspraktijken 85.143, 85.144 Paramedische activiteiten, kinesitherapeuten</p> <p>85.14 (behalve 85.143, 85.144) Overige gezondheidszorgen (behalve Paramedische activiteiten, kinesitherapeuten)</p>

<p>4. Maatschappelijke dienstverlening</p> <p>41. Instellingen voor kinderen 411. Weeshuizen, instituten voor probleemkinderen 412. Kinderkribben, onthaalmoeders en overige kinderopvang</p> <p>42. Instellingen voor gehandicapten 421. Instellingen voor gehandicapte minderjarigen 422. Instellingen voor gehandicapte volwassenen 423. Beschutte werkplaatsen</p> <p>43. Rusthuizen voor bejaarden 430. Rusthuizen voor bejaarden</p> <p>44. Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke dienstverlening 441. Centra voor leerlingenbegeleiding 442. Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke dienstverlening met huisvesting 443. Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting</p>	<p>85.312, 85.313 Weeshuizen, instituten voor probleemkinderen 85.321 Kinderkribben, onthaalmoeders en overige kinderopvang</p> <p>85.311 Instituten voor gehandicapte minderjarigen 85.314 Instituten voor gehandicapte volwassenen 85.322 Beschutte werkplaatsen</p> <p>85.315 Rust- en verzorgingstehuizen</p> <p>85.323 Overige maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting n.e.g. (partim) 85.316 Overige maatschappelijke dienstverlening met huisvesting n.e.g.</p> <p>85.323 Overige maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting n.e.g. (partim)</p>
<p>5. Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen</p> <p>51. Economische, werkgevers- en beroepsverenigingen, vakbonden en politieke verenigingen 511. Economische en werkgeversverenigingen 512. Beroepsverenigingen 513. Vakbonden 514. Politieke verenigingen</p> <p>52. Leefmilieu 521. Afvalwater- en afvalverzameling 522. Dierenbescherming en -verzorging</p> <p>53. Overige instellingen 531. Religieuze organisaties 532. Actie voor zaken van algemeen belang 533. Verdediging van uitzonderlijke belangen</p>	<p>91.11 Bedrijfs- en werkgeversorganisaties 91.12 Beroepsorganisaties 91.2 Vakverenigingen 91.32 Politieke organisaties</p> <p>90.00 Afvalwater- en afvalverzameling; straatreiniging 85.20 Veterinaire diensten</p> <p>91.31 Religieuze organisaties 91.33 Overige verenigingen (partim) 91.33 Overige verenigingen (partim)</p>
<p>6. Overige activiteiten van de verenigingen</p> <p>61. Landbouw, jacht, bosbouw en visserij, industrie, energie en bouwnijverheid 611. Landbouw 612. Bosbouw 613. Visserij 614. Winning van delfstoffen 615. Industrie 616. Elektriciteit, gas en water</p>	<p>01 Landbouw, jacht en aanverwante diensten 02 Bosbouw, bosexploitatie en aanverwante diensten 05 Visserij en het kweken van vis, schaal- en schelpdieren 10 à 14 Winning van delfstoffen 15 à 37 (behalve 22.1) Industrie (behalve uitgeverijen) 40, 41 Productie en distributie van elektriciteit, gas en water</p>

<p>617. Bouwnijverheid</p> <p>62. Groothandel en kleinhandel, herstelling</p> <p>620. Groothandel en kleinhandel, herstelling</p> <p>63. Hotels en restaurants, vervoer, opslag en communicatie</p> <p>631. Hotels en overige accommodaties voor kortstondig verblijf</p> <p>632. Restaurants, drankgelegenheden, kantines en catering</p> <p>633. Vervoer en communicatie</p> <p>64. Financiële instellingen, verhuur en handel in onroerende goederen en informatica</p> <p>641. Financiële instellingen</p> <p>642. Verhuur en handel in onroerende goederen</p> <p>643. Informatica</p> <p>65. Overige dienstverlening aan bedrijven</p> <p>651. Persagentschappen</p> <p>652. Overige dienstverlening aan bedrijven</p> <p>66. Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werknemers.</p> <p>660. Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werknemers</p>	<p>45 Bouwnijverheid</p> <p>50, 51, 52 Groot- en kleinhandel, reparatie van auto's en huishoudelijke artikelen</p> <p>55.1, 55.2 Hotels en overige accommodaties voor kortstondig verblijf</p> <p>55.3, 55.4, 55.5 Restaurants, drankgelegenheden, kantines en catering</p> <p>60 à 64 (behalve 63.3) Vervoer, opslag en communicatie (behalve reisbureaus)</p> <p>65, 66, 67 Financiële instellingen</p> <p>70, 71 Verhuur en handel in onroerende goederen</p> <p>72 Informatica en aanverwante diensten</p> <p>92.4 Persagentschappen</p> <p>74 (behalve 74.11) Overige zakelijke dienstverlening (behalve rechtskundige dienstverlening)</p> <p>74.11,91.33 (partim), 93.00, 95.00 rechtskundige dienstverlening, overige verenigingen n.e.g. (partim), overige diensten, particuliere huishoudens met werknemers</p>
--	---

2. OVEREENSTEMMINGSTABEL TUSSEN DE ICNPO-ACTIVITEITENNOMENCLATUUR EN DE N-IZW-ACTIVITEITENNOMENCLATUUR

ICNPO	N-IZW
Groep 1: Cultuur, sport en recreatie 1 100. Cultuur 1 200. Sport 1 300. Recreatie	11. Cultuur 12. Sport 13. Recreatie
Groep 2: Onderwijs en (wetenschappelijk) onderzoek 2 100. Basis- en secundair onderwijs 2 200. Hoger onderwijs 2 300. Overige opleiding 2 400. Onderzoek	211. 212. Basisonderwijs, secundair onderwijs 213. Hoger onderwijs 22. Overige opleiding 23. Onderzoek en ontwikkeling
Groep 3: Gezondheidszorg 3 100. Ziekenhuizen et revalidatiecentra 3 200. Kinderdagverblijven en tehuizen met zorgverstrekking 3 300. Geestelijke gezondheidszorg en crisisbegandeling 3 400. Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorgen	31. Geneeskundige diensten met (nacht)verblijf 32. Geneeskundige diensten zonder (nacht)verblijf 33. Overige activiteiten i.v.m. gezondheidszorgen
Groep 4: Maatschappelijke dienstverlening 4 100. Sociale diensten 4 200. Spoeddiensten 4 300. Sociale bescherming	41. Instellingen voor kinderen 42. Instellingen voor gehandicapten 43. Rusthuizen voor bejaarden 44. Overige activiteiten i.v.m. maatschappelijke diensten
Groep 5: Leefmilieu 5 100. Leefmilieu 5 200. Dierenbescherming	521. Afvalwater- en afvalverzameling 522. Dierenbescherming en -verzorging
Groep 6: Ontwikkeling en woongebouwen 6 100. Economische, sociale en communautaire ontwikkeling 6 200. Woongebouwen 6 300. Werkgelegenheid en opleiding	616, 617. Elektriciteit, gas en water, bouwnijverheid 633. Vervoer en communicatie 64. Financiële instellingen verhuur en handel in onroerende goederen en informatica 423. Beschutte werkplaatsen
Groep 7: Verdediging van rechten, belangen en overtuigingen 7 100. Burgerorganisaties 7 200. Juridische diensten 7 300. Politieke organisaties	532. Actie voor zaken van algemeen belang 533. Verdediging van uitzonderlijke belangen 514. Politieke verenigingen
Groep 8: Tussenpersonen i.v.m. liefdadigheid 8 100. Stichtingen 8 200. Overige tussenpersonen i.v.m. liefdadigheid	-- --
Groep 9: Internationale activiteiten 9100. Internationale activiteiten	--
Groep 10: Religieuze organisaties 10 100. Religieuze organisaties	531. Religieuze organisaties
Groep 11: Beroepsverenigingen en vakbonden 11 100. Handelsverenigingen 11 200. Beroepsverenigingen 11 300. Vakbonden	511. Economische en werkgeversverenigingen 512. Beroepsverenigingen 513. Vakbonden
Groep 12: Verenigingen zonder winstbejag n.e.g. 12 100. Verenigingen zonder winstbejag n.e.g.	61. Landbouw, jacht, bosbouw en visserij, industrie, energie en bouwnijverheid 62. Groothandel en kleinhandel, herstelling 63. Hotels en restaurants, vervoer, opslag en communicatie 65. Overige dienstverlening aan bedrijven 66. Overige persoonlijke diensten en particuliere huishoudens met werknemers.

Info

INFO PUBLICATIES

PAPIEREN

	F	N	E	Per nummer	Abonnement	Frequentie
Algemene statistiek						
Statistisch tijdschrift	☐	☐	☐	26,00 €	94,00 €	4/jaar
Statistisch tijdschrift - Maandelijkse bijwerking	☐	☐	☐	-	52,00 €	8/jaar
Economische indicatoren	☐	☐	☐		gratis	wekelijks
Perscommuniqué - conjunctuuronderzoek	☐	☐	☐		gratis	12/jaar
Buitenlandse handel						
Maandbericht (België)	☐	☐	-	7,25 €	81,75 €	13/jaar
Kwartaalbericht (Gewestelijke resultaten)	☐	☐	-	26,00 €	81,75 €	4/jaar
Nationale rekeningen						
Kwartaalaggregaten	☐	☐	-	6,00 €	19,75 €	4/jaar
Regionale rekeningen - 1995 - 2002	☐	☐	-	19,75 €	-	1/jaar
Satellietrekening van de IZW's 2000 - 2001	☐	☐	-	19,75 €	-	1/jaar
Deel 1 - Raming van de jaarlijkse aggregaten	☐	☐	-	12,25 €	-	1/jaar
Deel 2 - Gedetailleerde rekeningen en tabellen	☐	☐	-	19,75 €	-	1/jaar
Deel 3 - Aanbod en gebruikstabellen 2000	☐	☐	-	19,75 €	-	1/jaar
Kapitaalgoederenvoorraad en investering	☐	☐	-	19,75 €	-	1/jaar
Globaal abonnement Nationale rekeningen	☐	☐	-	-	80,00 €	8/jaar

Beschikbaar op:

<http://www.nbb.be/DQ/N/planningPapPub.htm>

INTERNET WEBSITE

Onze Internet site is te raadplegen op het volgende adres : <http://www.nbb.be/DQ/N/homen.htm>

MAILINGLIST

Inschrijving op de mailinglist voor statistische publicaties in PDF-formaat

Beschikbaar op: <http://www.nbb.be/DQ/N/bestel.htm>

IDENTIFICATIE

Naam:	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Firma en BTW n°:	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Adres :	<input style="width: 100%;" type="text"/>
Tel. of fax:	<input style="width: 100%;" type="text"/>
E-mail adres:	<input style="width: 100%;" type="text"/>

Fax NBB:

02/221 31 34

E-mail:

statisticalpaper@nbb.be

Bestelinformatie

Voor bestelling van en informatie over abonnementen en kortingen: Nationale Bank van België, dienst Documentatie – Publicaties, de Berlaimontlaan 14, 1000 Brussel.

Tel. +32 2 221 20 33 – Fax +32 2 2 221 31 63
documentation@nbb.be

Voor meer informatie

Wie meer informatie wenst over de inhoud, de methodologie, de berekeningswijze en de bronnen kan terecht bij:

Béatrice Thiry

Financiële en economische statistieken
Nationale Bank van België
de Berlaimontlaan 14 – BE-1000 Brussel
+32 2 221 30 43
beatrice.thiry@nbb.be

Sybille Mertens

Centre d'Économie Sociale
Université de Liège
Sart Tilman B33/boîte 4 – BE-4000 Liège
+32 4 366 28 85
smertens@ulg.ac.be

Verantwoordelijke uitgever

Jean-Jacques Vanhaelen

Chef van het departement Algemene statistiek

Nationale Bank van België
de Berlaimontlaan 14 – BE-1000 Brussel

© Illustraties: takeStock
fotostockdirect – PhotoAlto
gettyimages – Digital Vision
Nationale Bank van België

Opmaak: NBB Algemene statistiek
Omslag: NBB Multimedia

Gepubliceerd in maart 2004

